

COLOCVII

DESPRE ȘCOALĂ, FAMILIE ȘI SOCIETATE

ANUL IV

11 (41)

noiembrie
1969

lei 3

MATISSE

Bluză românească
(1940)

DIN CUPRINS

- LA ANIVERSAREA MARI REVOLUȚII
- FINALITATEA UMANISTĂ A EDUCAȚIEI
- CONSIDERAȚII CU PRIVIRE LA MODĂ ȘI TINERET
- ANIVERSĂRI UNESCO: BRUEGEL, REMBRANDT, COURBET, MATISSE
- COMPETENȚA DIRECTORULUI
- TABĂRA PIONIERILOR CINEAȘTI
- TINERETUL ȘI LUMEA DE AZI
- CONSULTAȚII ● CABINET PSIHO-PE-DAGOGIC, MEDICAL ● TRIBUNA "COLOCVII" ● CRONICI ● MERIDI-ANE

BRUEGEL, REMBRANDT, COURBET, MATISSE

Marii artiști revin în memoria timpurilor viitoare nu doar pentru că au fost măștri de seamă ai epocii în care au trăit, sau pentru că oamenii le-ar place pur și simplu să le cinstească numele, ci pentru că, adeseori, tendințele cele mai înaintate ale artei contemporane îi revendică, pentru că o latură sau alta a operei lor redevine la un moment dat actuală. Cinstirea, în acest an, a unor artiști ca Pieter Bruegel cel Bătrîn (1528–1569), Rembrandt Harmensz van Rijn (1606–1669), Gustave Courbet (1819–1877), Henri Matisse (1869–1954) nu e doar o împrejurare calendaristică, ci un prilej de a le înregistra încă o dată permanența, cu ochii prezentului.

BRUEGEL CEL BĂTRÎN

Acum 400 de ani murea primul dintre cei trei Bruegel, care au marcat atât de profund pictura flamandă din veacul al XVI-lea. Născut în satul Bruegel, din ducatul Brabant, Pieter Bruegel (cel Bătrîn, cel Rustic sau Caraghiosul — cum avea să i se spună) a intrat, prin 1551, la 23 de ani, în atelierul unui maestru al vremii. Remarcându-se ca un artist deja format, este trimis în Italia, unde vreme de câțiva ani privește, învață, desenează cu ardoare, se inițiază în arta miniaturii. Întors acasă, întemeiază o adevărată „școală” împreună cu cei doi fii ai săi, Pieter cel Tânăr zis „Infernalul” și Jan sau „Bruegel de Catifea”, ajunși, de asemenea, pictori de seamă.

Faima de care se bucură încă din timpul vieții, ca autor de tablouri „caraghioase”, cu scene din lumea țărănească, explică în bună parte succesul său în fața burghezilor bogați și a nobililor înclinați spre artă. Dar Bruegel, marele Bruegel, era artistul pe care-l descoperea, în aceleași tablouri, un artist ca Rubens, în a cărui strălucită colecție din Anvers erau nu mai puțin de douăsprezece tablouri ale sale. Rubens vedea în pictura lui Bruegel dimensiunea tragică a inspirației, a problematicei abordate, originalitatea expresiei picturale. Căci dacă

REMBRANDT

Rembrandt și Saskia (gravură)

Bruegel cel Bătrîn amintește pe alocuri de maniera lui Bosch, nu este mai puțin adevărat că el duce pictura cu un pas mai departe, rafinează mijloacele, diversifică și dispersează compoziția (stăpînind-o însă cu o robustă știință a legilor ei interioare), aduce în cadru o mulțime de personaje, adesea într-o fantastică mișcare, într-o adevărată sărbătoare, explozivă și discretă totodată, a culorilor.

Radu VARIA

(Continuare în pag. 2)

BRUEGEL

Masă de nuntă

(1568)

LA ANIVERSAREA MARI REVOLUȚII

Aniversăm cel de-al 52-lea an de la Marea Revoluție Socialistă din Octombrie. La această vîrstă a revoluției, ne vorbește încă martori ai marelui eveniment. Cu începutul de eră nouă, marcat prin izbînda proletariatului rus în frunte cu Partidul Comunist condus de V.I. Lenin asupra claselor exploatare din Rusia țaristă, sînt contemporane, însă, și generațiile ce au urmat. Pentru că suma aspirațiilor nutrite de masele muncitoare de pretutindeni și împlinirea lor progresivă au pornit, pentru totdeauna, pe un drum victorios, acum 52 de ani.

Succesele dobîndite de Uniunea Sovietică pe toate planurile în cei 52 de ani de la Marea Revoluție Socialistă din Octombrie au pătruns în conștiința lumii întregi. S-a impus, mai mult ca oricînd, eroismul și justețea luptei celei mai înaintate clase a societății — proletariatul — în frunte cu Partidul Comunist.

Nu numai profesorul de istorie este evocatorul și interpretul paginii de foc înserise la 24 octombrie (7 noiembrie) 1917, ei și societatea actuală în ansamblu, fiecare membru al ei.

În România, unde forțele muncitorești și progresiste au salutat, chiar din înființarea, Revoluția și înființarea

Statului sovietic, cea de-a 52-a aniversare a lui Octombrie 1917 are valoarea unui simbol cu rezonanță unică. Oamenii țării noastre noi cinstește marile sărbători ale istoriei ca stăpîni ai destinului propriu, ai celui mai uman destin. În eferescența actuală a creației materiale și spirituale libere a poporului român persistă mereu viu spiritul revoluționar din toamna nemuritoare a lui 1917.

De-a lungul anilor, Lenin a apărut în fața urmașilor din lumea întreagă ai revoluției ca un învățător. Îndemnul de a învăța vine nu numai din partea unui conducător al proletariatului, ei și din partea revoluției înseși. Conștiința revoluționară s-a familiarizat tot mai mult de atunci cu marea învățătură, prelungind-o în înfăptuiri care determină pregnant mersul înainte al lumii contemporane.

Trăim într-o epocă în care visuri milenare ale omenirii devin realitate. Școala românească evoluează în consens cu epoca revoluționară pe care o trăim. Prin activitatea instructiv-educativă, de creștere și formare a generațiilor noi, se întărește fronturile milioanele ce străbat căile deschise de Marea Revoluție.

„COLOCVII“

FINALITATEA UMANISTĂ A EDUCAȚIEI

Toate țările lumii sînt azi confruntate cu necesitatea imperioasă de a se adapta situației noi create de revoluția tehnico-științifică planetară care se desfășoară cu atîta vigoare sub ochii noștri. Ritmul ei atît de puternic și precipitat a surprins pe toată lumea, care este într-un fel deconcertată în fața consecințelor acestei revoluții de mari dimensiuni.

Surprinsă, oarecum, de marile prefaceri produse de această adevărată „explozie“ tehnico-științifică, este și școala; pretutindeni pe glob. Aceasta explică în bună parte și justifică eforturile stăruitoare depuse de gîndirea pedagogică pentru a aduce învățămîntul în acele condiții care să-i îngăduie îndeplinirea menirii sale. Necesitatea pretutindeni resimțită a modernizării acestuia, problemă la ordinea zilei în toate țările, este expresia concretă a acestei stări de lucruri.

Cerințele producției contemporane, puternic stimulată de înnoirea procedurilor și tehnicilor, impun o formație profesională mult mai stringentă decît cea din trecut, pentru toate funcțiile sociale. Această adîncire și diferențiere a competenței profesionale înseamnă, implicit, creșterea volumului de cunoștințe — ca și a calității lor — din specialitățile corespunzătoare.

Pentru a face față acestei presiuni crescînde, a necesității de a fi în curent cu ceea ce este nou și dinamic în știință și tehnică, se impune revizuirea programelor de învățămînt — lucru început de altfel la noi ca și în alte țări —, diversificarea mai mare a învățămîntului liceal (pe secții noi, clasică și bio-chimică, în afara celor reale și umanistice), precum și o afinare a metodelor de instruire. Pedagogia de azi reflectează de altfel foarte serios asupra acestor metode de transmitere a cunoștințelor, tot mai numeroase, pentru a le spori eficiența. Se cunosc în această privință progrese sensibile în comparație cu cele din vechea pedagogie.

Împrospătarea periodică și sistematică a cunoștințelor de specialitate pe care profesorii urmează a le transmite tineretului școlar se impune de la sine. Ea este cerută cu insistență sporită, peste tot; și cine ar putea susține că nu e necesară? Corpul didactic își

va întregi, prin urmare, formația de specialitate, în strînsă corelație cu progresele științei și ale revoluției tehnico-științifice. Receptivitatea față de ceea ce aduce nou această remarcabilă dezvoltare a cunoașterii și experienței umane este o condiție sine qua non a menținerii în actualitatea vie, în fluxul vieții, în procesul creației. Profesorii vor da mai multă atenție, de aci înainte, rotunjirii continue nu numai a culturii lor științifice de specialitate, ci, paralel cu aceasta, și a culturii pedagogice, cunoașterii și însușirii celor mai eficiente metode de instruire.

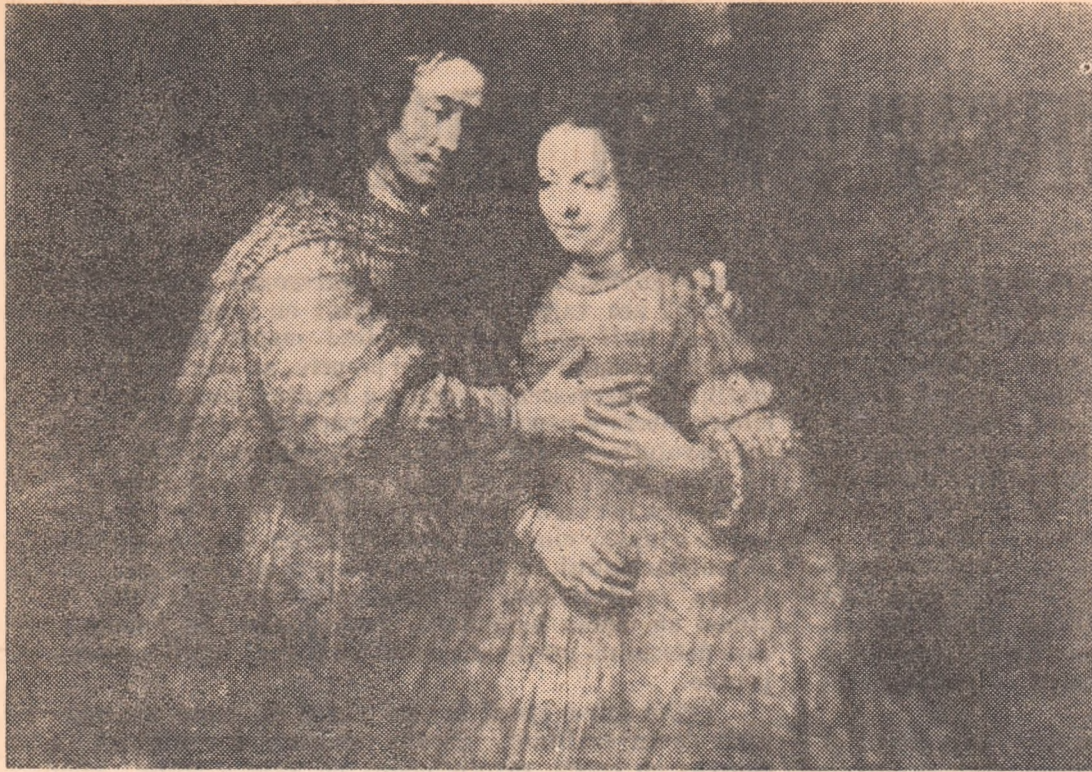
Cu aceasta începe însă un moment critic în munca de instruire și educare, în orientarea activității didactice. Apar acum anumite pericole, care vor trebui prevenite. Nu cumva se ivește primejdia supraîncărcării, care se cere combătută în toate împrejurările? Și mai cu seamă: nu există tentația de a se aluncea pe panta erudiției și a solicitării memoriei, acolo unde accentul trebuie pus pe cultura generală, pe dezvoltarea puterii de judecată, a virtuților raționamentului și a capacității de invenție? Nu apare perspectiva căderii în specialism, chiar de pe băncile liceului, cînd țelul fundamental trebuie să rămînă formarea omului? Iată atîtea întrebări, care sînt tot atîtea probleme de meditat pentru un profesor.

Dacă vom fi ispititi, fiecare în disciplina noastră, să umflăm peste măsură volumul cunoștințelor transmisibile, sub pretextul că epoca noastră este aceea a progresului științei și tehnicii și că producția cere specialiști tot mai calificați, riscăm să ne îndreptăm toată atenția încă din cursul liceului numai înspre pregătirea acestor specialiști, uitînd astfel obiectivul primordial al școlii, care rămîne acela de a da societății în primul rînd oameni. Nu se poate uita că rostul principal al școlii de cultură generală este unul prin esență umanist: cultivarea acelor însușiri specifice care fac din tînr o viitoare personalitate, un om întreg, armonios dezvoltat, echilibrat și, în același timp, capabil de inițiative creatoare, ca și de decizii pătrunse de spiritul răspunderii față de sine și față de colectivitate.

Echilibrul dintre exigențele sporite ale unei informații științifice tot mai cuprinzătoare,

pe măsura progresului științei de azi, și cerințele primordiale ale formării omului prin cultivarea spiritului de observație și compărare, a puterii de judecată, a darurilor inventive, creatoare, este fără îndoială extrem de delicat și dificil. Obținerea lui cere toată pricepera, tactul și măiestria pedagogică a profesorului, cu un cuvînt toată arta lui didactică, atît de complexă prin însăși natura ei. S-ar părea că e la mijloc un adevărat echilibru între antiteze: să dai elevului cea mai bună formație științifică, fără a-l împinge spre o specializare îngustă, fără a nesocoti dezvoltarea personalității sale, promovarea calității sale de om, a umanității sale esențiale, care trebuie să rămînă, cum am spus-o mai sus, scopul primordial al educației. O contradicție între aceste obiective nu există totuși. Se poate stimula curiozitatea științifică cea mai vie a unui tînr, se poate orienta inteligența sa spre adîncirea cercetării, fără a se pierde din vedere cultivarea umanității sale, care dă sensul întregii activități educative. Instruirea și educarea trebuie văzute în legătura lor organică cum sînt în realitate, ca două aspecte ale aceluiași proces, unic în desfășurarea lui. Talentul unui profesor — dacă are această vocație — poate îmbina realizarea scopurilor diferite în munca sa didactică din cadrul școlii care, dacă este diferențiată — rămîne totuși unitară în complexitatea ei inextricabilă. Dacă cu mii de ani în urmă înțeleptul Confucius știa că „învățătura fără gîndire e muncă irosită, gîndirea fără învățatură e primejdioasă“, iar, mai aproape de noi, Montaigne remarcă cu finețe: „Mieux veut une tête bien faite, qu'une tête bien pleine“ (cuvintele acestea merită a fi luate ca motto, cum o face prof. V. Pavelcu), cu atît mai mult gîndirea pedagogică din vremea noastră, după achiziții incontestabile în domeniul cunoașterii și experienței, este capabilă a pregăti pe educator să distingă obiectivul fundamental al muncii sale de celelalte țeluri urmărite în munca sa didactică, țeluri care și păstrează însemnătatea deplină în cuprinsul învățămîntului.

Nicolae TATU

REMBRANDT

Logodnica evreică
(1665)

(Urmare de pe cop. 2-a)

REMBRANDT SAU MISTERUL PICTURII

Cel mai mare pictor și gravor al Olandei secolului al XVII-lea, Rembrandt, s-a născut la Leyda, fiind al cincilea copil al unui morar înstărit, dornic să-și vadă fiul om învățat. La 14 ani Rembrandt intră la universitate, unde nu poate rezista mai mult de un an — atît cît îi trebuie ca să-și dea seama că vocația lui e în altă parte. Abandonează, deci, științele, pentru a lucra în atelierul unui pictor nu de mult întors din Italia; se hotărăște apoi să plece la Amsterdam, la un alt maestru, dar numai după cîteva luni îi părăsește atelierul și se întoarce la casa părintească, pentru a lucra. Singur, în fața cu pictura. Voia să elimine tot ce era convențional în arta de a picta. Studiază și gravura și realizează în noua tehnică un portret al mamei sale (1628). Din acest moment începe vasta serie de portrete și autoportrete realizate de marele artist. Niciodată, poate, un alt pictor n-a plămădit, din aur și umbră, prezențe unane atît de emoționante, niciodată aura chipului omenesc n-a radiat cu aceeași intensitate, învăluită de mister. Familia, prietenii, elevii i-au servit mereu de model; revenea asupra aceleiași persoane, asupra aceluiași subiect, în repetate rinduri, suscitînd mereu alte vibrații. A pictat-o de multe ori pe mama sa; cei mai pregnant portret o înfățișează citind. S-a observat, de altfel, că la Rembrandt ipostaza lecturii are diverse semnificații: simplă lectură, studiu, lectură ce dă de gîndit, care îmbogățește interior. Nu o dată și-a făcut autoportrete: ne-au rămas peste o sută de gravuri, desene și picturi în care și-a interpretat chipul.

Instalat la Amsterdam, după moartea tatălui său, Rembrandt primește cîteva comenzi, printre care *Lecția de anatomie a profesorului Tulp* (1632): a fost un succes deplin, o mare cotitură în pictura olandeză. Rembrandt transformase portretul colectiv în compoziție; nu mai picta o galerie de portrete, ci oameni intruniți ca să îndeplinească împreună o anumită acțiune.

Cu puține excepții, Rembrandt nu a pictat subiecte „majore”; dar un subiect major al picturii sale există, și acesta e misterul ei, la fel de puternic cum e și misterul vieții însăși. Intensitatea și meșteșugul cu care sînt exprimate idei și sentiment constituie marele secret al senzației de maximă trăire pe care ne-o dă prezența în fața noastră chiar și a celui mai calm peisaj pictat sau gravat de acest artist.

COURBET ȘI REALISMUL

Despre Gustave Courbet se spune că e încarnarea realismului. Voia să „facă artă vie”, să „traducă moravurile, ideile, aspectul” vremii sale. Într-o epocă dominată de idealism și de romantism, într-o epocă de pictură mediocră (cu excepția lui Ingres și Delacroix), Courbet se ducea la Luvru să „absoarbă” pe Tizian și Velasquez, pe Rembrandt și Vermeer. Iar propriile sale tablouri sînt manifeste sociale: *Spărgătorii de piatră*, *Domnișoarele pe malul Senei*, *Atelierul*,

și, mai ales, *Înmormîntarea la Ornans*. Ca și prietenul său Baudelaire Courbet se proclamă socialist. Publicul — adică burghezia — e șocat. Ceea ce îl scandaliza, între altele, în pictura lui Courbet, era faptul că reprezenta simpli țărani, în proporțiile lor naturale. Întrebat de ce nu și-a înfrumusețat *Spărgătorii de piatră*, pictorul răspunde: „Fiindcă așa sînt ei”. Ceea ce făcea el era o adevărată revoluție: răsturnarea picturii academice. Numele acestei revoluții: realismul.

Picasso și Matisse, în secolul nostru, îl admiră și recunosc în opera lui o inovație fundamentală, pe care el însuși n-o bănuia; dacă pînă la el pictura era o „fereastră” doar, Courbet o închide și face din pictura însăși o realitate. S-a terminat cu orizonturile îndepărtate. Perspectivele sînt scurtate. Pinza se ridică în fața spectatorului ca o construcție de sine stătătoare. Courbet, pictorul realității, a descoperit realitatea picturii. Emanciparea artei față de convenții și subiect, sfîrșitul regulilor — acesta e testamentul lăsat secolului nostru de către Courbet, adversarul tuturor constrîngerilor.

MATISSE, SĂRBĂTOAREA LINIEI ȘI CULORII

Henri Matisse s-a născut acum o sută de ani într-o familie înstărită din nordul Franței și ne-a părăsit acum cincisprezece ani, după ce, de-a lungul a mai bine de jumătate de secol, a ocupat primul plan al picturii moderne.

La pictură nu s-a gîndit niciodată înainte de a intra în al douăzecilea an al vieții: în cursul unei convalescențe, lectura unui tratat de pictură îi aduce revelația unei vocații la care tatăl său avea să se opună multă vreme. În 1915, după ce frecventase Academia Jullian și Școala de Belle-Arte, după ce copiasse lucrările marilor maestri de la Luvru, expune tabloul *Luz, calm și voluptate*. Pictura lui e calicată drept *fovă*, iar Matisse drept șeful acestei mișcări, ce exacerba culoarea. Dar un artist ca Matisse nu se poate menține în aceste limite. Studiază sculptura, cercetînd exemplul artei negre. În tehnica aceasta se simte mai liber în studiul volumelor și al curbelor sintetice, care-i permit să integreze mișcarea în formă. Prin 1916 ajunge să creeze unele din pinzele sale cele mai epurate și totodată mai fremătînde, cele mai libere și mai „construite” totodată.

Marea forță și frumusețe a artei lui Matisse vine din faptul că deși nu se refuză nici unei îndrăzneți ea rămîne mereu armonioasă; Apollinaire scria cu privire la Matisse, despre o *ordine măsurată din instinct*.

„Ne îndreptăm spre seninătate prin simplificarea ideilor și a plasticii”, obișnuia să spună acest mare pictor, care cuprinde în vasta sa operă întreaga lumină și luxurianță a sudului, galerii de portrete magistrale, executate în arabescuri grațioase, întotdeauna „pe caracterul” modelului; „curbele mele nu sînt nebune... decuparea pe viu în culoare mă duce cu gîndul la dăltuirea directă a sculptorilor”, adăuga el, după ce izbutise să dea culorii o mare intensitate, și să o subliumeze totodată, ducînd pictura la expresia ei liniară și coloristică cea mai pură.

CONSIDERAȚII CU PRIVIRE

LA MODĂ ȘI TINERET

Moda face parte din acele fapte și aspecte ale vieții sociale de care ne lovim la fiecare pas și care pătrund în modul general de viață, în comportament, atitudini, vestimentație, ținută și chiar caracteristici privind plimbatul, fumatul, participarea la petreceri sau la manifestări culturale etc.

Un atit de vast domeniu determină ca atare studii serioase nu numai pentru atelierele de creație de modele vestimentare sau pentru frizerii, fabricile de încălțăminte, etc., dar și pentru sociologi, psihologi, pedagogi, esteticieni, oameni de artă, cinematografie etc.

Moda a generat și generează profesii, consumatori, controverse, festivaluri, dialoguri, pasiuni.

Adeseori moda este privită ca o epidemie, o endemie ce are perioade de incubatie, perioade critice, convalescență sau trecere în stare cronică. G. Tarde a considerat că virusul acestei contagiumi se propagă prin imitație.

În timp ce ultima modă atrage atenția prin atributul ei de originalitate, încadrarea cuminte în moda timpului exprimă adaptarea și după expresia unor sociologi, conformism, cerință de securitate și confort ce derivă din integrarea în grupul social de aceeași vîrstă și în viața socială a acestuia. Herbert Spencer a subliniat faptul că substanța nutritivă a modei o constituie cerința de adaptare socială.

Se poate spune că moda se consumă, se trăiește, fiind componentă a substanțelor prezentului. Uneori moda se „devorează” și atunci ni se pun întrebări și medităm nu atit pentru faptul că fenomenul de devorare este oarecum bizar în sine, ci pentru că în spatele lui se ascund multiple semnificații și atitudini, apetituri dereglate ale trebuințelor, pericolul ca acestea să nu corespundă cu ceea ce omul respectiv oferă societății. În acest caz sînt neîndoielnice frizate granițele moralei.

Cînd se fac referiri la modă se vorbește mai ales de aspectele vestimentare, de încălțăminte, accesorii, pieptănătură, fard, etc. Desigur, la început vestimentația „s-a confecționat” sub influența condițiilor climatice, treptat însă a căpătat funcții sociale complexe, îmbrăcăminte a început să diferențieze clasele și păturile sociale. Și astăzi există utilizarea frecventă de „uniforme” care pun în evidență profesiunea (militarii, medicii, pompierii etc) sau apartenențe de grup (uniformele școlare, echipamentele cluburilor sportive, etc.) În zilele noastre există tendința ca uniforme să se poarte mai ales în timpul orelor de exercitare a profesiunii sau ocupației ce se reprezintă prin ea. Îmbrăcăminte orelor libere este supusă regulilor fanteziei, gustului și, bineînțeles, posibilităților create, prin industria ușoară.

Cu toată larga dezvoltare a confecțiilor, ca expresie a așa numitei „democratizări”, a îmbrăcămînții, cu toată industria de blănuri artificiale, de țesături din fibre sintetice accesibile și oamenilor cu venituri mai mici, extravagantele costisitoare ale modei încriminează și astăzi în țările capitaliste inegalități

sociale foarte mari. Pe de altă parte, orașele gigante ale secolului nostru cu nenumărate case, ateliere și vitrine de modă contribuie foarte mult la difuzarea modei, ca expresie a ineditului, a noutății în vestimentație și chiar în conduită. La aceasta trebuie să adăugăm faptul că filmul modern, expozițiile și jurnalele de modă etc. suplimentează apetitul, mai ales feminin, în această direcție.

În ce ne privește socialismul a creat privilegiul de a privi problemele modei ca probleme ale culturii și educației de masă, Sintem destul de bogați și de culți astăzi după 25 de ani de construcție socială, în cit să putem vorbi liniștiți despre modă, chiar despre ultima modă, să o privim atent fără nici o suspiciune sau melancolie. Avem o vastă rețea de cooperative și fabrici de confecții care începînd cu Arta modei, București, Sirguinta Brașov, Combinatul textil din Satu Mare, Combinatul de confecții și tricotaje din București, Combinatul textil din Arad, cel de la Cluj, de la Craiova, Confecții Mureșul, Unirea Baia Mare și multe altele se ocupă de modă. Participăm la festivaluri, tirguri de modă și competiții internaționale privind moda.

Există încă o altă problemă la care aș vrea să mă refer. E vorba de domeniile educării bunului gust. În cadrul educației tineretului se acordă pe rînd un interes relativ satisfăcător diferitelor aspecte ale conduitei. Învățăm copiii de mici să meargă, să mănince civilizată, să salute, să răspundă atent și politicos cînd sînt întrebați ceva, să traverseze strada reglementar etc. Am fost însă nesiguri, incurețați cînd a fost vorba de modă. Există o metodică și o graduală și treptată apropiere de modă și de bunul gust. Dacă nu se are în atenție acest fapt, se poate întimpla ca la un moment dat tentacularele influențe ale modei să acționeze fără discernămint și fără filtrul pe care îl creează pe acest teren bunul gust și buna enviață. Metodica educației vestimentare trebuie să fie o metodică a cultivării eleganței, a unei eleganțe suple, pline de responsabilități. Educația în această direcție se face în societate și în familie. Tonalitatea educației pe acest plan trebuie să țină seama de unele particularități ale dezvoltării psihice.

Studii numeroase privind acest subiect arată că există preferințe vestimentare chiar la copiii mici. În mod spontan copiii simt o evidentă atracție față de ceea ce este frumos, curat, de gust. Este de la sine înțeles faptul că dacă cei din jurul copilului sînt neglijenți, se îmbracă fără gust și atenție, copilul va fi influențat de aceste subtile aspecte ce derivă din viața de fiecare zi. Tot atit de evident este faptul că dacă cei din jurul copilului vor excela în preocupări privind moda, în extravagante vestimentare, vor crea o condiție de receptivitate excesivă față de modă sau poate o suprasaturație care va atrage după sine nesocotirea ei, nesocotirea a tot ce înseamnă dichis, aranjare, etc. Oricum extravagantele vestimentare și luxul sînt efectele lipsei de echilibru interior, a unor apetite bulemice față de modă sau a unei deformări a preocupărilor. Toate acestea arată că bunul gust se dezvoltă într-un climat favorabil.

Totuși pînă la 5—6 ani copiii sînt relativ indiferenți față de moda propriu zisă. La 6—8 ani, copiii încep să privească cu atenție garderoba familiei. Adeseori fetițele se joacă de-a îmbrăcarea cu hainele și încălțăminte mamei. După 8 ani, atenția față de modă scade brusc, copiilor le plac hainele comode, potrivite excesului de mișcare specific mai ales băieților în această etapă a dezvoltării. Aceasta este o etapă în care pot avea loc adevărate minări ale gustului și ale educației vestimentare. Mereu grăbiți, copiii de 8—9 ani găsesc puțin timp pentru curățenie, ordine, întreținerea îmbrăcămînții și, în consecință, deprinderile și obișnuințele corespunzătoare se structurează dezordonat, sau se dezarmonizează. Pubertatea este perioada primelor extravagante, perioadă de afirmare a originalității. Dacă această perioadă surprinde tînrul cu un gust neformat, escapadele sale de extravagantă vestimentară pot să fie bizare și nu de puține ori îl vor face ridicol. Există însă un aspect psihologic particular al preocupărilor vestimentare în pubertate.

Prof. univ. dr. Ursula ȘCHIOPU

(Continuare în pag. a 4)

CONSIDERAȚII CU PRIVIRE LA MODĂ ȘI TINERET

(Urmare din pag. 3)

A purta pantofi noi cu toc modern, ciorapi de nylon fără dungă la 12—13 ani, sau pantaloni lungi la 10—11 ani, nu reprezintă de fapt preferința unei tinere fete sau a unui băiat pentru aspecte ale modei, ci obținerea unui drept, conturarea unui statut social, adeseori cerut cu insistență și impetuositate. Așadar, în perioada pubertății, aderarea la modă capătă caracteristici sociale, având proporțiile unei aventuri fără risc după cum susține un foarte cunoscut sociolog J. Stoetzl.

În ultimii 10—15 ani se manifestă fenomene de „modă“ ce afectează mai ales tineretul. Nu e vorba atât de aderarea la „modă“ costisitoare, ci, mai ales, de manifestarea mai acută a neconformismului față de moda oficială lansată de creatorii de modă pentru tineret și adolescenți. Se semnalează o creștere a aspirațiilor tineretului în direcția unei mode care să-l diferențieze și care să-l facă contemporan cu el însuși și nu cu părinții săi. Pe stradă tinerele fete poartă culorile strălucitoare ale tineretii, manifestând o oarecare predilecție pentru criticatul „mini“. Tineretul exprimă o categorică atracție pentru culori mai tari, pentru contraste îndrăznețe. Ar fi multe de spus pe acest plan. Eleganța tineretului trebuie să determine preocupări mai profunde și tulburătoare. În fața creatorilor de modă — și ei înțeleg acest lucru — se află fapta vie și înfloritoare a unui tânăr sau a unei tinere care au depășit emoțiile a sute de lucrări de control și de minimum 10 ori 37 săptămâni de muncă școlară pe evantaiul dintre tainele chimiei și ale logicii, structuri limbilor și istoriei literaturii, o ființă plină de un uriaș potențial de răspunderi sociale, un tineret cum nu a mai fost nici unul pînă acum în această țară, un tineret cult, nemăcinat de incertitudini și nesiguranță, un tineret entuziast, încrezător, care intrat în magazine, caută ceva anume pentru el. Nu lucruri costisitoare. Preocupați de gusturile tineretului, creatorii de mode, casele de confecții și magazinele trebuie să devină și devin pentru toți cumpărătorii, inclusiv pentru tineret, adevărate instituții de educare a simțului pentru frumos, conceput în spiritul timpului în care trăim.

Există și un revers al problemei. Favoriți prea ostentativ stufoși, plete prea lungi, lanțuri și cătărămi, elemente exagerate de împodobire care ne enervează pe toți. Oare părinții nu observă limita bunului simț? a bunului gust? Problema este deschisă ca problemă de reeducare a gustului și a bunului simț. Și aceasta nu din cauză că ar jena privirile noastre dornice de neostentație în domeniul modei, sau pentru că gusturile tineretului exprimă o ciudată necunoscută, ci din cauză că atunci când se manifestă astfel de cazuri ele ne fac să ne gândim cu îngrijorare la faptul că tinerețea este vîrsta la care se cere trăita cea mai înaltă tensiune în achiziționarea de cultură și în învățarea alfabetului unei profesii. Nu pactul cu „extravaganțele modei de azi“, ci tinărul de mîine este cel ce ni se impune disconfortului, fără stăbiciuni ori indiferență mică burgheză. Prin educație trăim în viitor o fărîmă de ideal și cu astfel de lucruri nu se glumește niciodată.

În întreaga lume tineretul constituie astăzi un procent impresionant din masa cumpărătorilor. Gusturile și preferințele lui exercită deopotrivă o înruire asupra creatorilor de modă precum și asupra adulților și, în mod special, ele capătă un caracter imperios cînd e vorba de părinții adolescentului. Nu odată părinții abdică în fața dorințelor și extravaganțelor cu nimic justificate ale copiilor lor.

Prin o mai atentă preocupare a creatorilor de modă față de vestimentația specifică adolescenților, una din cele mai firești căi de influență educativă ar deveni mult mai eficientă. Există tendința evidentă ca îmbrăcămintea, încălțămîntea, pieptănătura tineretului masculin și feminin să se asemene. Feminizarea înfățișării adolescenților și masculinizarea tinutei generale a tinerețelor fete, masculinizare ce se extinde și în gesturi, în conduită, în mers, etc. reprezintă probabil și un reflex a statutului egalitar dobîndit de cele două sexe în viața socială. Fără îndoială, cei ce reprezintă în exces aceste apropieri, uneori pînă la stîrnirea de firești reacții de protest tacit sau clamat, nu sînt mai niciodată purtători ai unei cit de coerente și simple înțelegeri a caracteristicilor vieții sociale. Totuși tendința ca atare de egalizare în ținuta vestimentară există și ea ar fi necesar să fie satisfăcută în creația de modă, cu discreție și bun gust.

Există, pe de altă parte, tendința de a se purta o vestimentație relativ egală în toate împrejurările. Diferența dintre

îmbrăcămintea festivă sau de ocazii și vestimentația de toate zilele tinde să se atenueze. Poate că undeva fenomenul ca atare reprezintă tendința omului modern de a încorpora în viața c toate zilele momentele festive, poate — că toate zilele tind să devină festive. Există undeva în aspirațiile noastre dorința de a fi întotdeauna bine îmbrăcați. Redusă la gusturile, posibilitățile și caracteristicile generale ale modei tineretului această tendință oferă îmbrăcămintea pestriță a tineretului din spectacole, și din alte împrejurări. În acest peisaj de convergențe și maximizare a unor tendințe dezvoltate în contextul vieții sociale se manifestă și diferențieri. Așa, de pildă, în legătură cu moda feminină, alături de tendința de masculinizare există tendința de excesivă ornare vestimentară. Gablonțurile la cercei, fardul excesiv aplicat în jurul ochilor ca și buzele fardate în culori asortate cu vestimentația, creionările genelor etc., asociate minijupurilor pe care nu lipsesc cătărăme, ținte etc. reprezintă caracteristicile mai de circulație ale modei feminine. Este de prisos să adaug faptul că aceste tendințe au tendința să fie mai accentuate de pătrundere în moda feminină a vîrstelor mai avansate, ceea ce șterge relativ oglindirea în modă a distanțelor de vîrstă.

Iată probleme deschise care arată că în cadrul modei apar aspecte importante legate de caracteristici ale vieții sociale, excesele reprezentînd în fapt mărturia neprezenței factorilor de corecție a educației gustului. Revenind la această problemă, nu se par abordabile mai cu atenție și competență anumite măsuri. Desigur, nimănui nu-i trece prin cap că asemenea excese se pot corecta deodată prin măsuri administrative într-un timp record. E nevoie de studii, de sondaje mai largi și competențe ale tendințelor și evoluției gusturilor, de activizarea factorilor legați de difuzarea modei și de spirit de creație, de fantezie. Atelierele de modă sînt mai puțin accesibile. Ne apropiem tot mai mult de era confecțiilor, care sînt desigur mai accesibile. Dacă în magazinele de confecții ar exista mai multă bunăvoință, o mai mare cantitate de „surisuri“ și sfaturi competente, am putea simți că oamenii ce colportează moda participă la un act de educație a gustului. Dece în profesia medicilor bunăvoința, răspîndirea de încredere constituie elemente primare de deontologie în relațiile cu bolnavul, iar vînzătorul din magazine oferă greu și marfa și bunăvoința sa? Priceperea, bunăvoința, ar constitui un adevărat act de educație în ajustarea unei stingăci de gust, în ameliorarea unei nesiguranțe sau a unei excentricități din timiditate, prezente adesea la un tânăr sau o tinăra cumpărătoare. Ce cod de maniere permite oamenilor care răspund de ceea ce au confecționat, cu destulă trudă, neenumăratele ateliere, fabrici de confecții și cooperative, pentru bucuria și confortul oamenilor și a tinerețelor, să mărească indispoziția, nesiguranța, confuzia și lipsa de gust? Cu mai mult spirit de inițiativă s-ar putea generaliza, practica utilă a unor magazine de a pune la dispoziția tinerilor cumpărători jurnale de modă, eșantioane din sorturile de marfă, să prezinte chiar mici panouri de evoluție a modei în diferite timpuri sau pe diferite meridiane ale lumii. Adeseori moda, ultima modă, se altoiește pe niște tradiționale elemente de îmbrăcămintă, mărind farmecul vestimentației.

Există și un alt aspect al problemei.

Eram zilele trecute într-un magazin de încălțămîntă. O tinăra îmbrăcată cu un gust mai elevat, avea în mîină un pantof, marea „mondial“ și întinse mîna și spre un pantof toarea „guban“, nedecisă. Vînzătorul nerăbdător i-a luat din mîină pantoful. — „Nu pot să aștept pentru fiecare, sînt grăbit, Veniți să cumpărați și nu știți ce vreți!“ Tinăra, vădit tulburată, a șoptit: „Așa vorbește ca și cînd ar fi vorba de marfă de 5 lei!“ Ori era vorba de o sumă importantă ce reprezintă valoarea a numeroase ore de muncă. Nu este un secret faptul că un tânăr este totdeauna mai nehotărît în cumpărarea de astfel de articole și pentru că nu are bani prea mulți, dar are în schimb trebuințe numeroase.

Iată neenumărate probleme deschise legate de modă, de caracteristicile psihosociale ce germinează în caracteristicile evoluției modei și în contextura socială ce poate dezvolta în jurul modei un important decupaj al educației gustului, a evoluției sale pe linia unui modernism de calitate. Și pentru că moda este veșnic în transformare și problemele adiacente ei se cer mereu reluate.

COURBET
Vinturatul grului

Noul an școlar 1969—70 debutează sub semnul sarcinilor trasate prin Congresul al X-lea al Partidului Comunist Român și al hotărârii întregului popor de a le realiza și depăși.

Într-o atmosferă de entuziasm creator s-au redeschis porțile școlilor de pe întreg cuprinsul patriei noastre.

Cu ocazia acestui eveniment vrem să subliniem câteva aspecte înnoitoare ale învățămîntului. În primul rînd înscrîm ca o realizare care se impune de pe acum în istoria școlii și a culturii românești generalizarea învățămîntului de 10 ani, anul acesta școlar funcționînd primele clase a IX-a. Una din trăsăturile caracteristice ale școlii de 10 ani o constituie coborîrea limitei de vîrstă a școlarității la 6 ani. Probleme pedagogice deosebit de importante au trebuit și rămîn a fi rezolvate în legătură cu aceasta. Trecerea de la activitățile preșcolare la cele instructiv-educative ale școlii trebuie organizată astfel încît integrarea copiilor la noul ritm și regim de muncă să se facă fără șocuri de acomodare și fără afectarea rezistenței la efort a acestora. Conținutul procesului de învățămînt prefigurată în programele clasei I-a a fost acomodat cerințelor amintite. Pe linia optimizării capacităților de efort intelectual ale copiilor de 6 ani, mai avem încă disponibilități de modernizare a predării aritmeticii, printre altele făcînd loc în condiții experimentate elementelor de teorie multîinii la nivelul formării numerelor și a operațiilor elementare cu ele, precum și a notației literale în

Elemente înnoitoare în învățămîntul din țara noastră

faza de abstractizare și generalizare a experienței aritmetice concrete.

Ca problemă metodică de rezolvat rămîne aceea a structurii lecției la clasa I-a, căreia i se cuvîn noi forme organizatorice și un alt eșafodaj metodologic, în raport cu specificul activităților cu copiii de 6 ani.

Clasa a IX-a a școlii generale a mobilizat preocupări și eforturi susținute, pentru a-i asigura o bază de pornire bine consolidată și o perspectivă de dezvoltare clară.

Ca un element înnoitor subliniem mai strînsă legătura a școlii de 10 ani cu viața, apropierea ei de practica vieții social-economice și culturale. Acestor țeluri le sînt destinate elementele de preprofesionalizare, activitățile în producție și cele în cercurile cu elevii, care, toate, vor asigura posibilități mai largi de integrare în muncă a elevilor absolvenți. Prin caracterul concret al acestor activități și prin faptul că acestea sînt orientate în raport cu interesele și aptitudinile elevilor, coroborate cu posibilitățile lo-

cale de a și le satisface și dezvoltă, învățămîntul în școala generală de 10 ani devine într-adevăr realist-științific. El dă elevilor absolvenți perspectivă robustă a utilității lor sociale pe un fond de cultură generală și deprinderi practice temeinice.

Școala generală de 10 ani va împlini și un alt deziderat, de largă amplitudine socială, anume acela al ridicării nivelului de cultură generală a întregului nostru popor. Aceasta se va răsfrînge cu efecte pozitive în învățămîntul profesional în primul rînd, în care se vor califica muncitori cu o pregătire generală superioară, într-o durată de timp posibilă a fi scurtată, în raport cu cerințele obiective ale tehnologiei meseriilor în cauză.

Deplasarea activităților școlare în mod preponderent spre practica în laborator, ateliere, cîmpuri experimentale și uzine, întreprinderi agricole de stat ș.a. va lărgi fondul de informații, interese și baza de înțelegere a tuturor fenomenelor din natură și societate, în sprijinul pro-

filării unei personalități sociale multilateral dezvoltate.

Ridicarea tuturor informațiilor transmise în procesul de învățămînt la nivelul logicii fenomenelor, pe care omul le descoperă, explică și stăpînește, va facilita în activitatea ulterioară, calificată, a tinerilor mobilitatea intelectuală necesară pentru profesionalizare și reciclaje profesionale, în raport cu nevoile de dezvoltare ale producției socialiste.

Acțiunea de modernizare a procesului de învățămînt o desfășurăm pe două planuri: acela al asimilării și integrării noului și celălalt al optimizării elementelor tradiționale. Pentru a realiza acest deziderat al modernizării, preocuparea celor care au gîndit și realizat conținutul îmbunătățit al programelor școlare pentru noul an de învățămînt a fost concentrată în a face noi pași înainte pe drumul esențializării cunoștințelor oferite de știință procesului instructiv-educativ, a raționalizării și a accesibilizării lor pentru a evita supraîncărcarea.

Programele acordă un număr sporit de ore la dispoziția profesorilor. Aceasta se justifică prin faptul că programele școlare ale fiecărui obiect au un caracter inevitabil mai static, mai conservator în raport cu noile achiziții ale științei. Dînd un număr de ore disponibile profesorului, acesta își va stabili forme de inițiativă și de activitate pe linia cerinței de a asigura suplețea necesară programei, apropiînd-o astfel mai mult de viață, de practică.

Romeo DĂSCĂLESCU

COMPETENȚA DIRECTORULUI

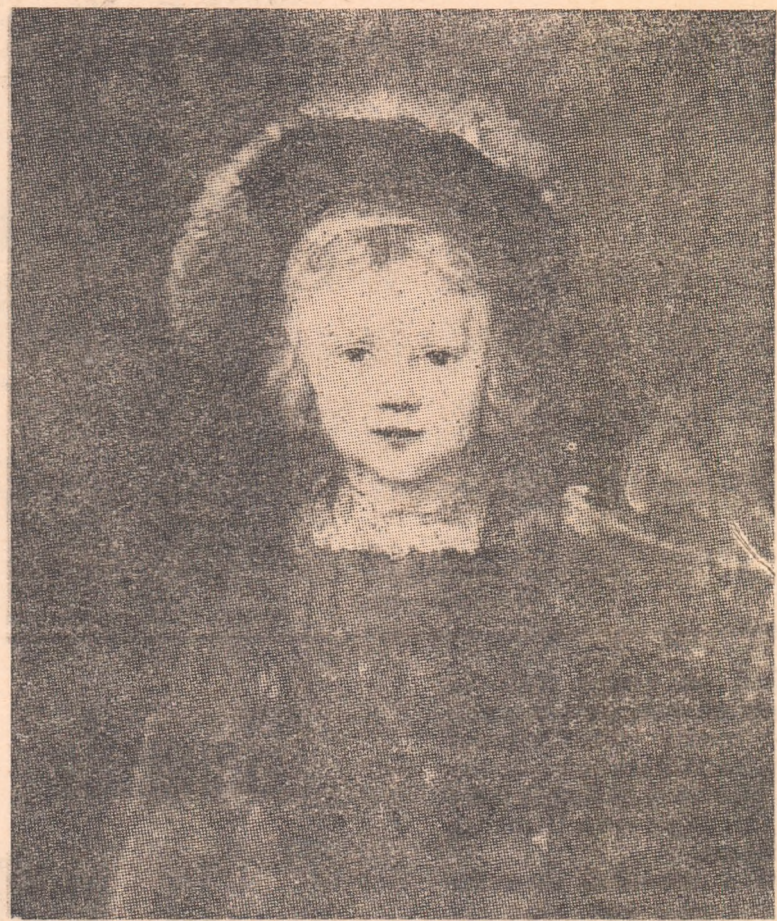
Nu există azi domeniu al producției materiale și spirituale în care problema de competență să nu fie calitatea. Dar aceasta se obține nu numai cu contribuția — competență — a celui care produce direct, ci a tuturor factorilor angrenați în procesul muncii, inclusiv a celui care conduce și dă avizul de calitate — directorul.

În școală, ca de altfel în toate domeniile de activitate, conducătorul colectivului, nu are doar rolul de a supraveghea ca fiecare să-și facă datoria — în speță de a constata și a cere respectarea obligațiilor contractuale. El trebuie să lucreze în spirit creator, dând linia cea mai bună și soluțiile cele mai eficiente spre a ridica nivelul procesului instructiv-educativ. Pentru aceasta este obligatoriu să aibă el însuși o bună pregătire — mai precis, să fie cel mai bine pregătit din școală, mai competent decât cei pe care îi îndrumă.

Ce înțelegem prin „cel mai bine pregătit?” Cele mai înalte studii, preocupare intensă pentru perfecționarea profesională, deosebite însușiri organizatorice, tact în relațiile cu oamenii, hărnicie, posibilitatea de a aplica în mod creator și cu pasiune cele învățate în anii de studii și, mai târziu, în exercițiul muncii didactice.

Unii spun (și aceasta este foarte regretabil) că pentru a fi director de școală nu e nevoie să ai prea multă pregătire, ci numai pricepere. Dar priceperea și-o dă pregătirea (nu numai practica) pentru că nu poți să aplici ceea ce n-ai învățat și să înveți pe cineva ceea ce tu însuși nu știi. Apoi cum să te respecte și să te urmeze colectivul de a cărui muncă răspunzi, dacă tu dovedești o slabă informare în specialitatea ta, dacă nu cunoști măcar unele din problemele predării celorlalte discipline, dacă îți lipsesc cunoștințele de bază din domeniul pedagogiei, didacticii, psihologiei copilului — într-un cuvânt, dacă ceilalți nu văd în tine o persoană instruită, permanent informată cu tot ce e nou?

În ultimii ani, organele de resort au căutat să aplice principiul bunei pregătiri în selectarea directorilor de școală. Personal, cunosc numeroși asemenea tovarăși și mărturisesc că pentru noi, profesorii, e o mare plăcere și o ocazie fericită să fim îndrumați de ei. Datorită pregătirii lor profesionale, ei sesizează cu subtilitate multe aspecte ale activității noastre și ne îndrumă spre soluțiile cele mai bune.

REMBRANDT

Titus

Dar despre ce calitate a îndrumării și controlului se poate vorbi acolo unde directorul are cea mai slabă pregătire profesională din colectiv — așa cum se mai întâmplă uneori? Mai poate fi admis azi ca o școală să fie condusă de o astfel de persoană? Fiindcă e greu de presupus că ea poate să desfășoare o muncă de îndrumare și control la cel mai înalt nivel, mai ales când în școală predau cadre cu studii universitare, cu gradele didactice luate, sau măcar tineri, obișnuiți cu climatul științific, intelectual din facultățile absolvite nu de mult.

Unii directori adjuncți, care nu au studii superioare de specialitate, conștienți că nu pot preda orice obiect, primesc în obligația lor de catedră ore la care se pot pregăti (deși și aici este de discutat dacă reușesc să se ridice cu pregătirea la nivelul necesar). Alții însă pretind o anumită disciplină, cu toate că în școală există profesor de specialitate (în acest caz acesta fiind pe nedrept lipsit de orele din specialitatea sa). În felul acesta, catedrele nu se mai pot aranja în modul cel mai logic. Am văzut catedre de șase ore ale unor directori adjuncți alcătuite din: geografie și română, din muzică și biologie, din istorie și agricultură, din desen și limba rusă, etc.

Și încă un aspect. O tovarășă directoare adjuncă (învățătoare) se considera mai îndreptățită să-i controleze pe profesori decât pe învățători, socotind că altfel i s-ar știrbi autoritatea. Eu cred că dimpotrivă. La altă școală am văzut un

lucru și mai curios: directorul adjunct (învățător, care n-a fost niciodată diriginte și nici n-a predat în viața lui la clasele V—XII) era responsabilul comisiei metodice a... diriginților! Să fie aceasta o bună orientare? Căci ne gândim: în ce situație îl punem pe acest coleg, care, oricâtă bunăvoință ar avea, nu poate îndruma o activitate pe care n-a desfășurat-o niciodată.

De altfel, consider că în actualele condiții — dând la o parte tot ce e inutil din munca noastră, îndreptându-ne toate eforturile către sarcinile cu adevărat importante — în adevăr, nu mai e nevoie ca școlile generale să fie încadrate cu câte doi directori. Este și mai economic deoarece fiecare director, pe lângă că e degrevat de ore, mai este și dublat de câte un cadru didactic, care îi suplinește catedra sau postul. Aș sugera, de asemenea, folosirea mai intensă a profesorilor care au și școală pedagogică, deci sînt și învățători. Această dublă calificare dă, după părerea mea, mai multe garanții de reușită în activitatea de conducere. Totodată, obținerea gradelor didactice II și I trebuie să fie o condiție de seamă în numirea și menținerea în postul de director.

Nu văd criteriile mai importante decât acestea în recrutarea directorilor de școli, dacă vrem ca munca noastră să capete un certificat de adevărată calitate.

Prof. D. ANGELESCU
Tîrговиște

FILMUL ȘI TELEVIZIUNEA ÎN ȘCOALĂ

Cinematograful și televiziunea au capacitatea comună de a acționa asupra simțurilor noastre cu imagini vizuale și sonore.

Privind aceste două mijloace de comunicare din punctul de vedere al învățămîntului, constatăm că percepția mesajelor cinematografice și a celor televizate nu se desfășoară în condiții identice. Imaginea cinematografică, prin dimensiunile și fascinația ei, îl captează pe elev în mai mare măsură decît cea de pe micul ecran. Emoția provocată tînărului spectator de film este uneori atît de puternică, încît determină chiar declanșarea anumitor manifestări motrice (fenomenul de „em-patie“, strigătele sau manifestările de satisfacție, de spaimă sau de surprindere ale elevilor în fața ecranului cinematografic sînt concludente în acest sens). Spre deosebire de cinematograful, în fața televizorului spectatorul elev nu se „pierde“, participarea sa fiind destul de limitată, iar mesajul transmis se află mereu concurat de surse de distragere a atenției (gesturile și atitudinile colegilor, grija pentru un loc privilegiat în raport cu aparatul de recepție și alți factori perturbatori).

Un avantaj în favoarea televiziunii pare să-l constituie faptul că experiența copilului în legătură cu televiziunea este mai timpurie și mai continuă decît cu cinematograful. Datorită vizionării emisiunilor T.V. în mediul familial, caracterului mai puțin complex și mai rudimentar al limbajului televiziunii, copilul se deprinde repede cu imaginea de pe micul ecran, și de aceea mesajul televizat este mai accesibil.

Referindu-ne la caracterul de redare, de descriere a realității, cinematograful prezintă o mai mare libertate de exprimare, deoarece

realizatorul are răgazul să reflecteze atunci cînd alege mijloacele de expresie. În schimb, imaginea televizată este mai puțin selectată și respectă în mai mică măsură regulile de compoziție decît cea cinematografică.

Ceea ce deosebește însă net televiziunea de cinematografie este simultaneitatea transmisiei și recepției, specifică numai celei din urmă. Iată de ce televiziunea este considerată „directă“, „vehiculară“, dublind și multiplicînd la infinit realitatea. Referindu-se la această particularitate, Philippe Pilard subliniază că tocmai în caracterul „direct“ al emisiunii constă specificul televiziunii. În cadrul transmisiunilor directe adresate elevilor se pun o serie de probleme privitoare la măsura în care acestea acționează asupra psihicului lor, la natura acompaniamentului, la participarea empatică etc. De cele mai multe ori, din cauza condițiilor organizatorice, a neconcordanței temporale dintre orarul școlii și evenimentele simultane din viață, de acest specific se pare că învățămîntul va putea profita doar într-o mică măsură. Dacă evenimintele cotidiene sau obiectivele cu caracter documentar și științific sînt înregistrate pe peliculă, ele se încadrează într-o structură cinematografică specifică reportajului cinematografic, filmului documentar, științific etc., asupra căruia se poate acționa selectiv. În acest caz, televiziunea nu face altceva decît să vehiculeze un mesaj cinematografic.

În cazul transmisiei „directe“, caracterul realist al evenimentelor este deosebit de pregnant, deoarece realul nu este modificat ca în cinematografie. Televiziunea se impune atenției elevilor prin veridicitatea sa. Transmisia directă repetă realul, fapt ce contribuie la captarea interesului elevilor, la emoționarea vie, capabilă să sur-

prindă neprevăzutul. Dar, în același timp, caracterul „realist“ al transmisiei de televiziune „pe viu“ nu permite o capacitate de fantezie egală cu cea a realizatorului de film. Iluminarea în cadrul emisiunilor televizate nu poate varia și nu poate fi schimbată imediat sau pe parcursul transmisiunii, pentru a ține seama de schimbarea relațiilor spațiale ale obiectelor reproduse; de aceea televiziunea are posibilități reduse de redare a impresiei de adîncime, de sugerare a celei de a treia dimensiuni, în comparație cu cinematograful.

Telefilmul este un gen al cinematografiei, iar formele sale de expresie sînt diferite de cele ale televiziunii, tot așa cum, de exemplu, romanul și poezia se deosebesc de actualitatea jurnalistică.

Pornind de la particularitățile comune, dar și specifice ale televiziunii și cinematografiei, pentru integrarea lor optimă în procesul de învățămînt considerăm că trebuie studiate următoarele probleme: în ce măsură pot contribui ele la sporirea eficienței învățămîntului; care este ponderea fiecăruia la însușirea temeinică a cunoștințelor, la dezvoltarea capacităților creatoare ale gândirii elevilor; care este rolul și importanța comparativă a televiziunii școlare și a filmului didactic în procesul de învățămînt, ca materiale intuitive și ca mijloace de legare a învățămîntului de viață. Subordonate acestor probleme generale sînt cele privind: a) oportunitatea pedagogică și economică a folosirii televiziunii și cinematografului; b) particularitățile percepției, în condițiile școlilor din țara noastră, a imaginilor de pe ecranul cinematografic și de pe cel al televizorului, de către elevii de diferite vârste; c) specificul folosirii televiziunii și cinematografului în cadrul instituțiilor de învățămînt

din țara noastră; d) rolul și locul profesorului în condițiile folosirii celor două mijloace audio-vizuale.

Este evident că cercetările despre problemele includerii televiziunii școlare în tehnica predării nu pot fi repte de cele ale filmului și ale celorlalte materiale didactice. Aceasta cu atît mai mult, cu cît în multe situații se vor ivi nenumărate probleme, din care unele au fost deja soluționate de metoda folosirii filmului. De multe ori, ca și în cazul caracterului imaginii sau al mesajului, metoda lecțiilor la care se folosește televiziunea didactică va fi identică (printr-un efort de adaptare la condiții noi) cu metoda filmului didactic.

Acest lucru este cu atît mai evident, cu cît la festivalul de televiziune de la Monte Carlo, din anul acesta, s-a demonstrat faptul că televiziunea tinde să devină un cinematograful cu fo mat redus. Referindu-se la acest festival, Manuela Gheorghiu („Cinema“ nr. 3/1969) ne relatează că aici „a ieși în evidență faptul că televiziunea renunță din ce în ce mai mult la mijloacele sale specifice de expresie, pentru a le imprumuta pe cele ale cinematografului. În consecință, încercarea de finisare a televiziunii ca o artă aparte devine practic imposibilă și lipsită de sens, televiziunea reducîndu-se, în cele din urmă, la a fi de fapt „cine-ma în format redus“. Acest punct de vedere ni se pare de mare importanță pentru rezolvarea problemelor legate de integrarea acestor două mijloace în procesul de învățămînt. Ca urmare, acolo unde cinematografia nu poate rezolva anumite probleme, se va face apel la televiziune, întrucît aceste două mijloace trebuie să coexiste, nu să se excludă reciproc.

T.N. MIRESCU
cercetător la Institutul de științe pedagogice, București

Desen de
Octav GRIGORESCU

O intervenție la timp

La clasa la care sînt dirigintă, unul dintre elevi lipsea de două zile. Mi-am închipuit că e bolnav. În creștea aceea de burniță copiii mai firavi răceau destul de ușor.

În cea de a treia zi m-am hotărît să-i fac o vizită acasă, după amiază, să văd ce e cu el. Înainte de sfîrșitul orelor însă am fost anunțată că mă caută mama elevului. O știam de la ședințele cu părinții și mi se păruse atunci o femeie destul de energică și autoritară. De data asta însă părea neajutorată. Am încitat-o în cancelarie.

— Ce e cu băiatul? am întrebato. E bolnav?
Femeia ezită să-mi răspundă.

— N-am să-i pot motiva absențele decît numai dacă prezentați certificat medical, i-am spus. Credeți că o să mai lipsească mult?

— L-am adus, a vorbit ea cu glasul scăzut. E în curte, jos.

— Dar ce s-a întimplat? am tresărit eu.

Femeia s-a decis să-mi povestească:

— Băiatul meu e un mincinos. Ne-a mințit. Și pe noi, și școala. Noi îl prezăteam dimineața să meargă la școală, iar el, derbedeul...

— Iar el? întrebai eu.

— El se ducea la film. Toate orele în care trebuia să fie la școală le-a petrecut în sala de cinema. Venea apoi acasă spunînd că „n-a fost ascultat” și că nici nu are prea mult de învățat pentru a doua zi.

Întimplarea era destul de gravă. I-am promis femeii că am să mă ocup în mod special de băiatul ei.

Am ținut să discutăm neapărat cazul în ora de dirigiență. Colegii lui nu știau nimic din cele ce se petrecuseră. Și nici elevul în cauză nu știa că discutaserăm cu mama lui. Tema orei era: „Disciplina școlară”. I-am întrebato pe elevi ce înțelegeau ei prin această noțiune. Apoi i-am rugat să spună clasei dacă ei au încăleat vreodată disciplina școlară. Privirea mi era ațintită la banca celui în cauză. Acesta își lăsase fruntea în jos, prefăcîndu-se că studiază... penarul. Au trecut așa clipe încordate. Aproape fiecare elev își mărturisise cite o faptă pe care o considera în afara ținutei de școlar, obligîndu-se, totodată, în fața colegilor, să n-o mai repete. Numai cel care săvîrșise o abatere din cele mai grave nu se ridica din banca lui și tot studia creioanele din penarul acela.

N-aveam ce face. Trebuia să povestesc cu întimplarea: un elev din această clasă, un elev care se află aici, între noi, și-a bătut joc și de părinți, și de profesori, și de voi. El n-a fost bolnav, cum s-a crezut...

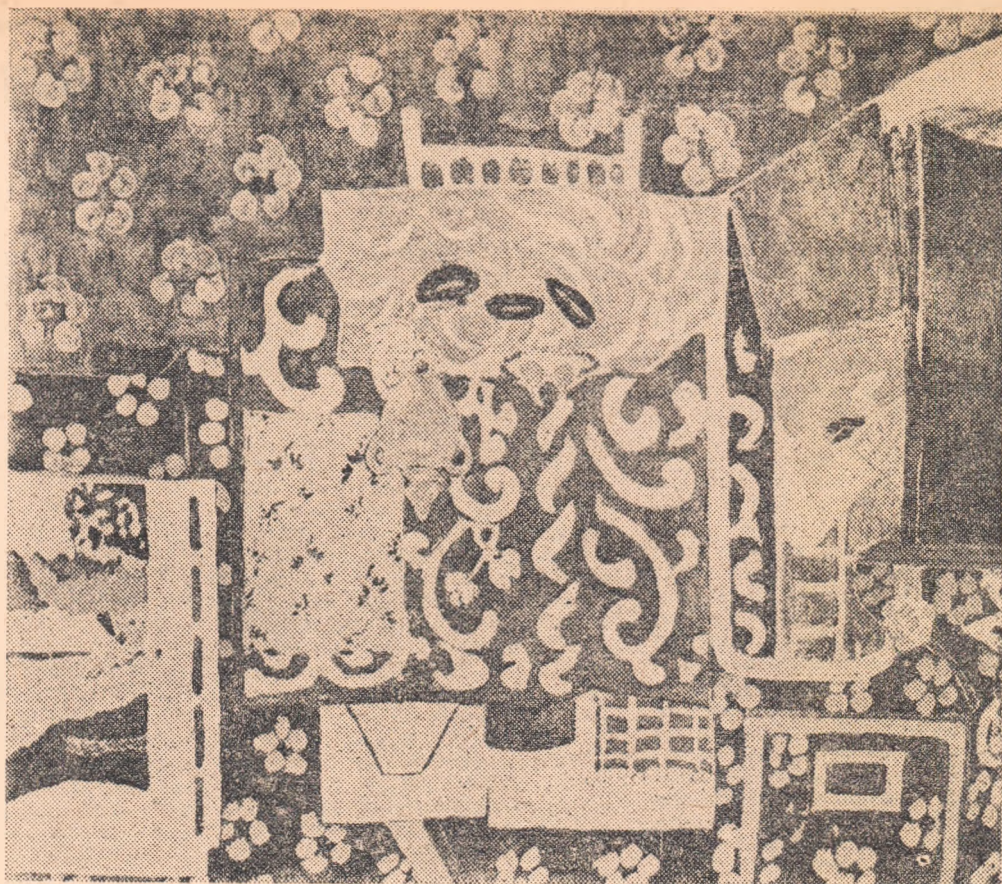
În acel moment penarul s-a rostogolit și vinovatul a sărit în picioare ca împins de un resort. Fața îi era roșie, iar ochii plini de lacrimi. Elevii îl priveau înmărmuriți.

— „Iertați-mă!” voia să spună, dar plînsul îl îneca. Abia în ora următoare de dirigiență a putut să-și povestească urita aventură.

Și încă de atunci am avut convingerea că a înțeles gravitatea faptei.

Timpul care a trecut a dovedit-o.

Prof. Viorica BĂRAN
Școala generală „Petre Ispirescu”
București

MATISSE

Natură moartă cu pătlăgele vinete
(1911 - 1912)

TĂCEREA ȘI COPIII

Există persoane care au fost deprinse din copilărie să vorbească mult și fără miez. Ele n-au simțul valorii cuvîntului bine gîndit. Cauzele se află undeva în trecut, la începutul vieții lor, cînd alții, mari, i-au învățat să vorbească. Și nu numai să vorbească. Să vorbească corect, să vorbească frumos, să vorbească limbi străine, să vorbească tare... Dar cite calități nu trebuie modelate vorbirii! Concentrarea eforturilor adulților pe această direcție este firească și salutară, vorbirea fiind indisolubil legată de gîndire și, neîndoiebnic, însușire esențială și definitorie a umanității. Dar, așa cum îi deprindem pe copii cu arta de a vorbi, ar trebui să-i obișnuim cu rara însușire de a ști să tacă și să respecte tăcerea altora. Se pare însă că aceasta e respinsă din capul locului din rîndul valorilor demne de cultivat. Este tăcerea un indiciu al pasivității copilului, al indiferenței sale față de realitate, al slabei sale dezvoltări intelectuale sau afective, cum se crede de obicei? Și dacă am admite această relație pînă la un punct, este tăcerea un indiciu necesar și suficient al fenomenelor de mai sus? Nici-denum. Relația tăcerii cu această categorie de fenomene este numai întîmplătoare.

Se vede, de fapt, în viață, atunci cînd ea ajunge să cristalizeze personalitățile, că în fluxul și debitul verbal se îmbracă, nu rar, mediocritatea, că intervenția verbală pasionată nu exclude existența în fond a indiferenței și pasivității și că, pe de altă parte, activitatea sinceră și dăruită unei cauze coexistă perfect cu sobrietatea și reticența de a traduce verbal ideile și sentimentele de care o animă subiectul; că inteligența autentică și caracterul nobil au o anume „pudoare a vorbei”. Pentru că nu e posibil ca în fața unor probleme mari sau întîmplări grave, în fața unor realizări grandioase sau opere excepționale vorba să nu-și vadă stîngăcia și limitele, să nu se încurce și să se adîncească într-o tăcere pioasă.

Oricît de mult am adora cuvintele, oricît ne-ar tiraniza ele existența zilnică, trebuie să recunoaștem că sînt pe lume lucruri atît de ascuțite încît acestea se taie în muchia lor. Nu e vorba aici de limitele expresive ale limbii, ci de oportunitatea vorbei în fața

faptului, problemă ce dobîndește semnificația unui aspect de etică.

Oare cei care educă se ocupă de această tăcere oportună? De tăcerea aceea din afara intervalelor în care „doarme tata” sau „deranjăm vecinii”? De tăcerea care există independent, se complăce în sine, e grăitoare și nu rareori rodnică? Tăcerea copilului meditativ, a celui introvertit, a celui grav, a celui timid, sau stăpînit? Sînt nuanțe și nuanțe de tăcere. Le discernem totdeauna părinții? Știu să deosebească tăcerea copilului care asunde ceva de a celui încăpățînat sau bolnav?

Răspunsul la întrebare nu e lipsit de însemnătate, căci în funcție de precizia diferențierii și de cunoașterea valențelor fiecărui „tip” de tăcere, poziția adultului poate fi de respect, încurajare, apărare, sau, dimpotrivă, de rezistență, roprimare. În preajma celui care tace — copil sau adult — sîntem răscoliți de întrebarea: „La ce se gîndește oare?” De cele mai multe ori, în tăcere se plămădesc gînduri adînci și îndrăznețe, înfloresc aspirații nobile și curate, au loc neașteptatele potriviri de cuvinte.

De aceea — repet — așa cum îi deprindem pe copii cu arta de a vorbi, să-i obișnuim și cu rara însușire de a ști să tacă și să respecte tăcerea altora. Poate părea ciudat, dar există o educație a calității de a tăcea. „Gustul tăcerii” îl deprindem de mici. Atunci învățăm cînd este potrivit să nu spunem nimic, cînd este necesar și cînd inevitabil. Firește că cei care trebuie să supravegheze acest proces, să-l sprijine de la caz la caz, după vîrstă și particularitățile individuale ale copilului, sînt, în primul rînd, părinții; apoi, învățătorul, profesorul. Este necesar să ținem seama de importanța tăcerii, cu atît mai mult, cu cît întîlnim împrejurări în care se încalcă dureros bunul simț și omenia, noblețea de caracter și profunzimea gîndirii, prin nesocotirea exigențelor ei.

Asist. univ. CORINA HRIȘCĂ
Baia Mare

POST-SCRIPTUM LA TABĂRA PIONIERILOR CINEAȘTI

Cinematograful s-a dovedit în ultimul timp o mare pasiune a pionierilor. Cele 30 de cinecluburi pionierești din țară se bucură, fiecare, de o largă audiență, numărându-se printre cercurile cele mai frecventate de purtătorii cravatelor roșii.

Cu toate că nici unul dintre aceste cinecluburi nu are o vechime mai mare de trei ani, primul festival național al pionierilor cineaști, desfășurat în primăvara aceasta la Sibiu, a surprins prin fantezie, varietate a genurilor abordate (filme documentare, artistice, de animație, științifico-fantastice), priceperetehnică. Mai mult încă, la primul festival republican al cineaștilor amatori, pionierii, care au participat cot la cot cu maturii, au obținut două premii însemnate (filmul „Prietenie cu bucluc”, realizat la Sibiu, premiul al III-lea, iar creația reșițeană „E pur si mouve”, premiul special al A.C.I.N.-ului).

Pe lângă numeroase alte distincții, Consiliul Național al Organizației Pionierilor a oferit laureaților festivalului de la Sibiu o excursie de două săptămâni în Delta Dunării, în luna august.

Plutirea, timp de 14 zile, în împărăția apelor a fost un prilej admirabil pentru acești copii creatori, a căror imaginație și sensibilitate sînt deosebite, să cunoască oamenii și locurile uneia dintre cele mai surprinzătoare regiuni ale țării noastre și să se inspire pentru viitoarele lor producții. Aparatele de filmat n-au lipsit din nici o împrejurare.

Cei 19 pionieri laureați, aparținînd cinecluburilor din Cîmpulung Moldovenesc, Reșița, Sibiu, Oțelul Roșu, Cluj, Iași, Arad, Craiova, Tirgoviște, Rîmnicu Sărat, însoțitori de instructorii animatori ai cercurilor de cineaști, de reporteri de la radio și televiziune, au beneficiat de un vas special, cu un nume foarte adecvat: „Primăvara”, și de un traseu excepțional, pe toate cele trei brațe de refugiu ale Dunării în mare.

În acest răstimp și pe această rută, Delta nu și-a dezvăluit numai frumusețile superficiale, așa cum face cu turiștii grăbiți și-o epuizează în câteva zile, ci și marile ei taine, capabile să seducă deopotrivă pe copii și pe maturi.

Cei mai precoci cineaști ai țării au strîns pe peliculă toată apa întîlnită în cale: impetuoșitatea Dunării, care nu este niciodată albastră — ea are culoarea albinei ce-și hrănește neîncetat gurile cu mierea roșiatică a aluviunilor —, lenea împodobită cu nuferi albi și galbeni a canalelor, revelația lacurilor, acești ochi imenși și translucizi ai Dunării.

Copiii au văzut cu ochii lor cum se aleg apele de uscat. Plaurul cel mai nou pămînt al țării — soalcătuia fără reticență în fața noastră.

Am avut cu toții sentimentul acut al genezei lumii cînd, în câteva rin-

duri, am organizat evadări pe uscat în locuri datînd din vremile imemorabile ale retragerii apelor mării și ale formării primelor pămînturi: Letea, misterioasă pădure tropicală în zona noastră temperată, ducele de la Caraorman, lungi limbi de deșert în geografia plină de surprize a Deltei, insula Popina, milenar țărm marin în mijlocul lacului Razelm. Temerarii cineaști au recucerit această insulă, ostilă vizitatorilor, stîrnind în marșul lor triumfal batalioane de lăcuste imense, desigur strănepoate ale acelor care-i îngrozeau pe moldoveni în timpul lui Miron Costin, trezind din somn șerpi, ocolind cu grijă carapacele broaștelor țestoase. Cu acest prilej au fost capturate pe viu o broască țestoasă și un șarpe și, numai pe peliculă, o pereche de pelicani și o egrăță, această doamnă albă a Deltei.

Orașele și satele prin care am trecut au fost pentru cei mai mulți inedite, frapînd prin caracteristici sau amănunte neașteptate. La Sulina, cel mai colorat țărm a Dunării, Marea Neagră, ca să se armonizeze cu penelul pestril al ambianței, a fost în vara aceasta roșie. La Sfîntu Gheorghe ne-a întîmpinat cea mai fantastică deschidere la mare din cîte cunoaște litoralul nostru. O plajă, imensă, infinit mai mare decît cea de la Mamaia, cu nisipul auriu înaintînd în marea verde, rece, straniu de limpede, o plajă necomercializată încă, unde mai ai privilegiul să te plimbi nestîngerit printre cai și pescăruși. Sfîntu Gheorghe ne mai rezervase o surpriză. În chermanaua sa am admirat înfiorați un morun de 250 kg, care a trebuit, firește, scos afară la soare (cu o macara) ca să fie filmat.

Am trecut prin sate-luntre, prin sate-pești, ca Mila 23, care nu pot fi definite decît metaforic atît de înguste sînt fișile de pămînt care le despart de Dunăre, atît de năpădite de pești, puși la uscat în fiecare par al gardului, atît de împinzite de lotci, năvoade, prostovoale, vintire. Am trecut prin sate patriarhale — ca Mahmudia și Sfîntu Gheorghe — cu berze pe turlele bisericilor, cu grădini pline de flori, cu liniște, cu uliți verzi și misterioase. Și pentru ca impresiile noastre să fie uneori covârșitoare ne-am suprapus pașii pe urme istorice și legendare. Am urmat un timp, pe brațul Sfîntu Gheorghe, ruta lui Darius al lui Istaspe în lupta împotriva scitilor, iar în apropierea Mahmudiei, pe locul dispărutei, astăzi, cetăți Salsovia, am anzit susurînd singele lui Licinnus, ucis aici din ordinul lui Constantin cel Mare.

Important a fost faptul că această mirabilă tabără plutitoare, deși în plină vacanță, a fost o tabără de lucru. Li s-a vorbit copiilor despre geneza deltei, despre fauna, flora și vestigiile ei istorice, pentru ca impresiile lor să se organizeze

într-o lecție de geografie vie. S-a filmat mult sub atența supraveghere a instructorilor, s-au organizat concursuri și jocuri pe teme cineaștilor și, mai presus de ori ce, s-a discutat despre specificul cinematografului făcut de copii. Profesorul Marin Theodorescu, adjunct al comisiei cultural artistice a C.N.O.P. și regizorul Geo Saizescu, președintele Comisiei cinecluburi din cadrul A.C.I.N.-ului, conducătorii taberei, au subliniat, în mod deosebit ideea că instructorii trebuie să dea cineaclubiștilor toate cunoștințele teoretice și practice necesare, dar să lase ca filmul să fie o artă a lor, să-și realizeze singuri producțiile.

La sfîrșitul excursiei, pionierii ne-au împărtășit impresiile și proiectele lor. Ionuț Bulia din Iași vrea să facă un film despre un copil rățăcit în locuri asemănătoare nisipurilor de la Caraorman sau insulei Popina, Ilie Sasu din Sibiu se gîndește la un documentar cu peisaje, animale, păsări. Pe Mariana Apostolescu din Rîmnicu Sărat au inspirat-o în mod deosebit casele din Sulina și-și propune să scrie un scenariu despre o întîmplare petrecută într-o astfel de casă.

„Eu — ne spunea vedeta excursiei, Lucian Munteanu — aș dori să realizez un film despre oamenii Deltei pe care mi-i voi imagina ca pe niște oameni-pești, ce nu pot trăi fără apă”.

Lucian Munteanu, cu perspicacitatea lui deosebită, a descoperit esența și emblema Deltei. Peștele este aici mai mult decît un simbol, e o zodie. Total se desfășoară sub aripa lui. Peștele, comoara apelor, hrana localnicilor, detaliu în arhitectura caselor. Se infiltrează în silueta animalelor, a căror hrană

principală o constituie. Porcii sînt aici și, lunguieți, cu boturile ascuțite, carne lor are gust de pește. Peștele l-a făcut pe om fratele lui geamăn. Omul Dunării nu-și mai poate părăsi meleagurile căci se sufocă fără apă în jurul său.

„Dunărea ne curge în vine, ne spunea Niculae Stroe, căpitanul vasului nostru. „Aici ne sînt îngropați morții. Bunicul meu a trăit 120 de ani și ar mai fi trăit încă dacă nu-l lua Dunărea”, ne mărturisea septuagenarul Marcu Munteanu, căpitanul vasului „Chefalul” din Sulina.

Lucian Munteanu reținuse asemenea fraze. Pe toți, în aceste două săptămîni, începuse să ne învăluie mirajul Deltei. Înțelegeam acum voluptatea de a fi stăpînul acestui imperiu, în care fiecare loc este o capcană și o comoară. Nu ne-am transformat însă — deși tentații existaseră —, în oameni-pești. La întoarcere, uscatul ne-a primit cu brațele deschise.

Imaginile Deltei ne vor urmări însă încă multă vreme. „Nu vom uita niciodată excursia noastră” ne scriu și acum, după trei luni de la vacanță, cineaclubiștii. Desigur, în anii viitori, ei vor avea prilejul să cunoască și să se entuziasmeze și de alte peisaje mirifice ale patriei noastre, pentru că C.N.O.P. își propune să organizeze în fiecare vară, după fiecare festival, astfel de expediții.

Urăm cineaclubiștilor mult succes și o pregătire temeinică, cu atît mai mult cu cît, probabil, peste doi ani ei vor fi gazdele primului festival internațional al cinecluburilor pionierești.

Asist. univ. Ioana LIPOVANU
București

Echipe de dansuri și echipe de balet ale școlii generale din Vatra Moldoviței — Suceava

ORIENTARE ȘI INTEGRARE

Complexitatea crescândă a mecanismelor vieții sociale contemporane, transformările radicale, ca și întrepătrunderile ce se înregistrează în toate sferele activității umane, în strânsă legătură cu progresul accelerat al științei și tehnicii, fac deosebit de actuală și de presantă rezolvarea multelor probleme de orientare și integrare ce se ridică atât în fața indivizilor cât și a colectivităților.

Omul, care provoacă în ultimă analiză toate aceste transformări și dirijează consecințele lor, nu poate rămâne în afara procesului dinamic ce se consumă în viața societății. El trăiește efectiv prefacerile ce au loc, având datorită să se pregătească și să se formeze în așa fel încât să poată acționa în mod creator, degajat și cu siguranță, ca un adevărat stăpîn al propriilor sale descoperiri și beneficiar liber al propriilor sale realizări. Pentru aceasta societatea trebuie să-l ajute, prin variatele instituții și mijloace de care dispune, întîi pentru a se orienta și apoi pentru a se integra deplin — conform cu înclinațiile, aptitudinile și aspirațiile lui, și în funcție de comandamentele epocii pe care o străbate — în complexul angrenaj social în care el există.

Această necesitate obiectivă se resimte — în mod firesc — mult mai intens și capătă semnificații speciale atunci cînd e vorba de tineret, purtătorul entuziasmului și al noului, reprezentînd — cum pe bună dreptate subliniază Hotărîrea C.C. al P.C.R. pentru îmbunătățirea muncii în rândurile tineretului (februarie 1968), „o forță importantă a progresului, un factor activ al evoluției societății omenești”.

Pentru a se putea realiza în societate și pentru a-i putea oferi aceste servicii cele mai calificate și mai rodnice, generațiile tinere au nevoie înainte de toate să se cunoască pe ele însele. Cu alte cuvinte, să știe cit mai aprofundat și mai obiectiv care sînt însușirile, capacitățile, calitățile fizice și intelectuale de care dispun, ce contribuție pot avea la progresul culturii și civilizației, la mersul înainte al societății. În această privință se impun eforturi considerabile din partea slujitorilor școlii de toate gradele, a organizațiilor de tineret, a părinților și cetățenilor. Viața demonstrează că slaba preocupare a factorilor educativi pentru aceste probleme lasă continuu loc fenomenelor negative ca supraestimarea propriilor posibilități, lipsa de receptivitate la sfaturile și îndrumările vîrstnicilor, lipsa de respect și de considerație față de meritele lor, ignorarea și subestimarea experienței social-istorice etc.

Societatea este datoare, în al doilea rînd, să asigure tineretului cele mai bune condiții de a se pregăti, să-i ofere multiple posibilități de a-și apropria cit mai larg experiența social-istorică a omenirii, valorile științifice, tehnice, cultural-artistice acumulate de-a lungul veacurilor. De altfel — se știe — fiecare societate, în funcție de caracterul și nivelul dezvoltării sale — pune la îndemina tinerilor un sistem educativ, școlar și extrașcolar, care le asigură cunoașterea valorilor științifice și culturale.

Totodată, societatea este datoare să ofere celor mai tineri membri

al ei sprijinul necesar pentru cunoașterea și înțelegerea situației reale în diferitele domenii ale vieții contemporane, informarea lor obiectivă asupra raporturilor dintre variatele laturi și procese sociale, asupra caracterului, amplitudinii și direcțiilor în care evoluează ele, asupra problemelor — politice, sociale, științifice — care frămîntă spiritul uman în țară și peste hotare. Un loc aparte în această acțiune — de o însemnătate care, credem, nu a fost îndeajuns subliniată pînă în prezent — îl ocupă informarea strict obiectivă a tinerilor asupra posibilităților reale pe care ei le găsesc în societate pentru a se realiza, cunoașterea mijloacelor și metodelor ce le stau la dispoziție pentru a atinge acest obiectiv, esențial în viața fiecăruia. Acest aspect este cu atît mai important pentru opera educativă cu cît se știe că, în graba firească cu care tinerii vin să-și găsească locul și să se afirme în viața socială, ei sînt de cele mai multe ori convinși — și chiar o pretind deschis — că totul li se cuvine și, mai ales, că totul este posibil. Atunci cînd ei nu sînt puși la curent cu situația de fapt, iar între aspirațiile și dorințele lor pe de o parte, și realitățile sociale obiective pe de altă parte, nu există cit de cit concordanță, tinerii se simt frustrați, nedreptățiți. Ei socotesc că în toate acestea, de vină este colectivitatea, societatea, care nu-i înțelege și nu li aprobă în aspirațiile lor. Sistemele moderne de orientare școlară, de orientare și selecție profesională pe care le-a impus, mai ales în ultimele decenii, ritmul accelerat al dezvoltării sociale — încearcă să preîntîmpine asemenea neajunsuri. În cardul lor sînt dezvoltate obiectivele, cerințele și posibilitățile pe care societatea le oferă fiecăruia de a-și orienta, în deplină cunoștință de cauză, activitatea personală, propria viață.

Evident, realizarea acestor deziderate fundamentale presupune nu numai obligații ale colectivității față de membrii ei. Procesul este bilateral și nici nu poate fi altfel. Orice condiții ar fi create — pentru ca individul să se cunoască pe sine însuși, să înțeleagă contextul vieții în care evoluează, să se pregătească temeinic — el nu vor putea fi valorificate niciodată, dacă la eforturile societății nu se vor adăuga cele ale membrilor săi. Fiecare tînar este obligat — și sentimentul acesta trebuie să i-l însușească școala și familia — să folosească deplin posibilitățile ce i se oferă pentru a se instrui și pregăti, pentru a se perfecționa ca OM și cetățean, ca specialist și practicant capabil să devină stăpîn pe „jocul forțelor” proprii, cum ar fi spus Marx. Aceasta însă nu înainte de a înțelege bine ceea ce este posibil și ceea ce nu este posibil să facă în vederea alegerii drumului în viață, care trebuie să fie conform cu capacitățile sale și cu exigențele pe care societatea le formulează. Așadar, se cere ca fiecare să-și măsoare ambițiile și aspirațiile cu obiectivitate și să le pună în acord cu posibilitățile individuale și sociale. Numai în aceste condiții este posibil ca resursele umane, acest factor fundamental al dezvoltării tuturor societăților, să fie valorificate deplin și să contribuie la progresul necontenit al omenirii.

Subliniem, în încheiere, sarcinile de mare răspundere ale educatorilor în acest domeniu — al orientării și integrării tineretului. Ei sînt chemați să susțină ample acțiuni prin care să-i ajute pe elevii în cunoașterea sistematică și aprofundată a aptitudinilor, înclinațiilor și a întregii lor capacități, să le cultive calitățile, să-i îndrepte spre acele domenii pentru care au cele mai potrivite însușiri și în care societatea are cele mai exprese trebuințe.

Aceasta atrage atenția — pentru a cîta oară? — asupra necesității ca educatorii să fie buni specialiști, oameni cu o largă perspectivă culturală, socială și politică, devotați operei pe care o întreprind pentru progresul societății ai căror respectați mesageri sînt.

Ștefan COSTEA

Tatăl unui tînar mi se plîngea nu de mult: „Nu-mi intră în cap, prietene, cum poate umbra cu barba aceea ca un sălbatic. Băiat tînar! Degeaba îi spun că omenirea a luptat secole de-a rîndul împotriva podoabelor capilare ale obrazului, care, pe deasupra, în ierarhia socială a feudalismului indicau, de fapt, gradul de noblețe sau de bogăție. Dar acum?! Și pe urmă și chestia asta cu pantalonii de vîcar. Cică-s cu ținte! Și că-s ca-n filmele western! Pot eu să-mi usuc gura explicîndu-i că fanteșele acestor producții în serie erau, în realitatea socială a unei țări și a unui timp istoric, vîcari sadea... Auzi aici, prietene, dacă l-aș trimite vîcar în satul meu natal, nu s-ar duce, după cum bine știi, dar să se maimuțarească în pantalonii aștia de doc, pe străzile orașului și prin cafenele, e în stare! Și pe urmă bițiala aia sistem „beat“... ce-o fi și cu asta, prietene, că eu nu mai pricep nimic?”

Rezumată astfel, situația se impune atenției observatorului social, care, însă, are obligația să cerceteze la rece și termenul celălalt al problemei. Adică tineretul. „Așa se poartă!” — îți va răspunde oricare dintre tinerii întrebați, cu toată franchețea. În aparență, e vorba doar de o neînțelegere dintre cele mai simple și mai banale, și, mai ales, trecătoare.

Și-atunci parcă-mi vine să mă întorc către leatul meu și să-i spun cam așa: „Ce naiba, prieteni de vîrstă matură, nu sîntem noi în stare să înțelegem moda, în general, și moda unui timp anumit, în special? Doar e vorba de modă, prieteni, de nimic altceva, adică de ceva trecut, foarte, foarte perisabil, azi pantalonii scurți sau trapez, de mine tocmai invers. Nu merită

să ne batem capul, zău așa! Afară de asta, noi înșine, cînd eram ca și ei nu ne purtam după moda timpului nostru? Să arunce piatra numai cel care n-a purtat perciuni la optsprezece ani și care nu scandaliza pe „babaci” dansînd fox trot

O problemă de demnitate

în pofida frumosului vals, nemuritorului dans în un-doi-trei; ah, dulcele vals de pe vremea tinereții bătrînilor noștri!”

La o cercetare mai atentă, vom constata că nu e vorba numai de o simplă contradicție de gusturi privitoare la modă. Intră aici în discuție, cred eu, probleme mult mai grave, de concepție asupra lumii, care chiar dacă se referă la o sferă de preocupări atît de cotidiene, ca vestimentația sau frumosul de fiecare zi, au implicații filozofice mult mai profunde. Înțelepciunea poporului a sintetizat admirabil unitatea dialectică dintre port și caracter: „Și te poartă cum îți-o portul!” Nu pledez pentru rigiditate și exclusivism în aceste relații deosebit de complexe dintre generații; dimpotrivă,

îndemn pe părinți să nu fie conservatori față de modă, iar pe tineri să n-o exagereze după modele străine care nu au contingențe cu stările de lucruri de la noi și nici nu sînt compatibile cu felul de a fi al poporului nostru. Dacă am lua exemplul „furișilor” din Anglia și am analiza puțin realitățile, am vedea că, a-i imita fără discernîmînt într-un context social care nu îngrădește tineretul nici cu tradiții apăsătoare și nici cu rigori de clasă ce îngustează extrem de mult orizonturile tinereții, este cel puțin hazardant, dacă nu de-a dreptul anacronic. Literatura și filmele „furișilor” descoperă cu destulă transparență, de altfel, substratul de protest social pe care-l poartă gîndirea și atitudinea acestei mișcări față de lumea înconjurătoare.

Iată de ce părinții cu conștiința fermă se consideră îndreptățiți a cere copiilor lor să aleagă cu exigență (aceasta implicînd gîndire, concepție, gut) tot ce ne aduce dinaintea modă, pe oricare dintre căile pe care circulă prin lumea noastră. „A te purta cum îți-e portul” e și o chestiune de demnitate, care depășește limitele individuale!

„Dragă prietene, i-aș răspunde la sfîrșitul acestor rînduri celui părinte revoltat cu care am început dialogul de față, ai dreptate să fii neliniștit pentru că feciorul dumitale are o astfel de comportare, o astfel de atitudine. Dar, în toate aceste probleme, răspunderea noastră, ca oameni maturi, ca părinți, nu scade deloc, ci, dimpotrivă, crește.”

Mircea ȘERBĂNESCU

Este firesc ca adolescenții să fie dominați de setea de a afla, de a cunoaște, de a se convinge. Dar, prin experiența lor de viață limitată, tinerii sint în mai mare măsură decit adulții expuși primejdiilor care li pindesc în căutarea necunoscutului, neștiind să discearnă între autentic și fals, între multi-plele nuanțe pe care le îmbracă binele și răul. La aceasta contribuie și imaginația lor aprinsă care exagerează — voit sau inconștient-realitatea, atribuindu-i însușiri de miraj. De multe ori, ei confundă fapta îndrăzneată cu falsa aventură, curajul cu fronda gratuită, valorile reale cu aparențele atrăgătoare. Aceasta este una din explicațiile faptelor necugetate de care se fac vinovați unii acolescenți. Dar nu și cauza adevărată, esențială a comportării lor reprobabile. Tinerii ajung victimile inconștiente ale aventurilor lor nesăbuite, cind nu sint suficient pregătiți pentru tot ceea ce le oferă viața. Ne-am convins de acest adevăr și în urma anchetei întreprinse pe baza cercetărilor efectuate de Miliția municipiului și județului Constanța în rindul tinerilor asupra cărora litoralul exercită o atracție contagioasă.

Pornind în căutarea unora dintre adolescenții care au „vizitat” astă vară stațiunile de pe coasta mării — domiciliati în București — pe care ochii noștri i-au „urmărit” în dosarele Miliției cu un puternic sentiment de nemulțumire și o justificată îngrijorare, am înregistrat o seamă de fapte care, prin implicațiile lor grave, anagajează responsabilitatea tuturor celor care se ocupă de educația tineretului nostru.

„MIRAJUL” LITORALULUI SAU CARENȚELE EDUCAȚIEI

— Le-am povestit ce am pățit, a adăugat Cati, și ne-au promis că ne vor ajuta. Am stabilit împreună plecarea pentru a doua zi (adică a patral). Seara, ne-am întilnit și după aceea...

— Noroc de miliție!...
Ecaterina a intervenit categoric, înțelegind punctele noastre de suspensie.

— Nu! Nu sintem chiar atit de proaste.

— Dar ați fost cel puțin inconștiente. Mamelor voastre ce le-ați spus la întoarcere? Firește, nu s-au bucurat cind v-au văzut la Miliție.

— Pe mine m-a certat și mi-a interzis un timp să mai ies din casă fără ea. Dar, știți, eu am un prieten în Italia cu care corespon-

Aici îl găsim pe bunicul Georgetei V. Fata era la școală. Ne poștește într-o cameră mică, curată, probabil bucătăria. Il rugăm să ne spună ce s-a întimplat astă-vară la mare cu nepoata lui. Se întritează brusc.

— A fugit de acasă cu „prietenele” ei... A lipsit o lună. Am anunțat miliția și au adus-o. Amîndoi, și eu și nevastă-mea, muncim pentru ea.

Ochii îi erau plini de lacrimi.
— Mama ei unde este?

— A murit. Cind era mică. S-a sinucis din cauza unui pierdevară. A necinstit-o și după aceea a lăsat-o. Noi am crescut fetița pînă acum și vrem din tot sufletul să o vedem la casa ei. Dar..

— ANCHETĂ —

dez. Știam că e la Mamaia. Credeam că o să-l întilnesc...

— Și tu, Simona, cum ai fost primită?

— M-a bătut zdravăn fratele meu. Dar nu asta m-a convins că am făcut o prostie.

— Ne-am vindecat, a adăugat răs-picat Cati. La anu' vom avea banii noștri și vom putea merge fără nici un fel de risc pe litoral.

Cele două fete au terminat în acest an clasa a VIII-a. Cati, cu media 7,35, Simona cu 6,64. Prima a dat examen de admitere la Liceul de arte plastice și n-a reușit. Acum dorește să intre în serviciu, ca și prietena ei. Le dorim să-și concretizeze intențiile, cu atit mai mult, cu cit amîndouă trebuie să-și ajute mamele (ambele sint orfane de tată) care lucrează în timp ce ele sporovăiesc ore întregi, sau vizionează filme.

La despărțire, nu ne-am putut reține să nu le amintim, ca pe un avertisment, drama tinerei Alexandrina B. (Str. Cobălcescu nr. 6, apart. 32) care, la 21 de ani, crește un copil în vîrstă de un an, rezultat dintr-o nesăbuită aventură sentimentală cu un străin (după cum pretinde). Cind am întreat-o pe Alexandrina ce planuri de viitor are, a rămas descumpănită. Și-a reamintit de Enrico, „soful” ei, cu care a fost găsită astă-vară la Constanța. Dar amintirile nu suplinesc hrana copilului, mai ales că, deocamndată, mama lui nu este angajată niciieri.

O casă vagon. Prima ușă, închisă cu lacăt. Batem la a doua. Un bărbat ne întreată ce dorim.

— Să discutăm cu Georgeta V. Zimbește într-un anumit fel.

— Înceați dumneavoastră la cealaltă ușă, și ne indică cu arătătorul o încăpere din fundul curții.

— Deci, acum muncește. Unde?
— Nu, maică, încă nu lucrează. A fost bolnavă de hepatită. De inimă rea. Din cauza lui bărbat-su.

— A, a plecat la mare cu soțul?!
— Aș! S-a dus să-l caute acolo pe neisprăvit. („neisprăvitul” are 19 ani și lucrează la una din unitățile Cooperativei „Lucaefărul”).
— De cind este căsătorită?
— De anul trecut. Am măritat-o. Că... ce să fi făcut?

— Acum s-a mutat la el?

Din nou o negație:
— S-au despărțit imediat după cununie. Nu se înțelegeau. O ținem noi, sârăcuța. Că... ce să facem?

Pentru moment, mama Elenei I. ne-a anulat orice comentariu. Că... ce mai puteam zice?

Nicolae S. mai are cîteva luni pînă să împlinească 18 ani. Era ajutor de ospătar la localul „Grădinița”. În seara de 3 mai a.e. și-a numărat, ca de obicei, banii și a observat că îi lipsesc 20 de lei. S-a „înpăimîntat” cumplit și s-a gindit că e mai bine să fugă cu toată suma incasată (aproape 2000 de lei) în acea zi, decit să dea ochi cu șeful. La 4 mai a servit o masă copioasă la unul din restaurantele bucureștine, iar în ziua de 5 mai a plecat la Constanța să cheltuiască și restul de bani furați. După ces-au terminat paralele, s-a angajat zugrav. Așa l-a prins miliția. Cazul a fost deferit Judecătoriai sectorului 1, București. A fost condamnat, în deplin acord cu gravitatea culpei, la 4 luni închisoare.

Ce l-a împins pe Nicolae S. să plece cu banii întreprinderii? După absolvirea celor 8 clase, s-a calificat sudor. Apoi a urmat școala de ospătar. Tatăl lui e mecanic, mama sa, ajutor de magazinier. Pînă la data furtului, N.S. n-a mai comis nici o infracțiune. De unde i s-a născut această sete nestăvilită de aventură care l-a „băgat la apă”?

În ancheta noastră care a urmărit să reconstituie împrejurările în care au vizitat stațiunile de pe litoral acești adolescenți și adolescente (și alții asemenea lor), nu odată ne-am pus cu mîhnire legitima întrebare: cum a fost posibil? Cum a fost posibil, de pildă, ca Doina A. (17) ani din București împreună cu Dumitra M. din Galați să ajungă în situații nedemne de puritate și frumusețea vîrstei lor? Ce i-a determinat pe Ioana B. (15) ani din Constanța, Florian C. (15) ani, elev repetent în cl. a VI-a) din Craiova, Mihai C. (16) ani din Constanța să fure pe plajă? Ce complex de factori a contribuit la alunecarea unor astfel de tineri spre vagabondaj și prostituție?

— Credem că multe din cazurile amintite ar fi putut fi evitate — ne-a declarat tov. Adrian Teodorrescu, procuror șef al județului Constanța — dacă familiile în care s-au născut și au crescut unii dintre tinerii respectivi ar fi fost unite și organizate, dacă diriginții și profesorii altora dintre ei le-ar fi explicat la timpul potrivit ce înseamnă a cunoaște, mai ales a cunoaște viața. Din cauza lipsei de supraveghere, necunoscutul de care s-au simțit atrași le-a arătat o față descompusă, grotescă și s-au trezit — poate prea tîrziu — într-o lume falsă a miracolelor ieftine, care i-a descumpănit pentru multă vreme.

Valeria BACIU
Jud-cător Lucian BELCEA

CONSULTAȚII
 pentru profesorii
 de fizică și chimie

**MODELUL CLASIC
 AL ATOMULUI
 DUPĂ RUTHERFORD**

La sfârșitul secolului al XIX-lea studiul descărcărilor electrice în gaze rarefiate a adus primele dovezi experimentale asupra existenței unui constituenț universal al materiei, o particulă elementară care este tocmai electronul negativ. Prin experiențe s-a constatat că într-un tub de descărcări electrice cu o presiune mai mare de 0,01 mm. Hg transportul electricității are loc prin raze catodice care sînt electroni negativi în mișcare. Și alte fenomene, cum sînt efectul termoionic, efectul fotoelectric, au arătat că electronul negativ este un constituenț universal al materiei.

Valoarea sarcinii electronului negativ a putut fi evaluată prima dată pe baza electrolizei, însă dovada că această sarcină este indivizibilă și are o valoare bine determinată a adus-o Milikan într-o serie de cercetări întreprinse între 1906-1916. În prezent se admit următoarele caracteristici clasice ale electronului:

sarcina $-e = -1,60206 \cdot 10^{-19} \text{C}$.

masa de repaus $m_0 = 9,1083 \cdot 10^{-31} \text{Kg}$. raza clasică $r_0 = 2,81785 \cdot 10^{-15} \text{m}$.

Descoperirea electronului negativ a dus în mod firesc la presupunerea că el trebuie să aibă un rol însemnat în ceea ce privește constituția atomului și a fenomenelor care au loc în interiorul acestuia.

Electronii sînt componente nelipsite ale atomilor, dar pot exista și independenți de aceștia. Ei pot fi eliberați ușor din atomi prin aplicarea unor energii mici. Dintre metodele cele mai cunoscute menționăm: frecarea a două corpuri, mișcarea unui conductor într-un cîmp magnetic, încălzirea unui metal la incandescență sau iluminarea lui cu raze ultraviolete.

Atomii, fiind neutri din punct de vedere electric, a devenit evident faptul că în ei trebuie să mai existe și purtători de sarcină pozitivă care să neutralizeze sarcinile negative ale electronilor.

Prima ipoteză despre constituția atomului a fost formulată de J.J. Thomson în 1903. Conform acestui model, atomul este format dintr-un nor de sarcini pozitive distribuite continuu în volumul sferic de rază avînd ordinul de mărime $r = 10^{-10} \text{m}$. Electronii în echilibru în atom plutesc între aceste sarcini pozitive. Acest model este complet instabil. Deși incorect, el a jucat un rol pozitiv în istoria științei, permițînd un progres în explicarea periodicității elementelor.

Cunoștințe fundamentale despre structura atomului au fost obținute pe baza studiului fenomenelor de împrăștiere a particulelor α emise de o substanță radioactivă la străbaterea foilor metalice. Se știa că particulele α au o sarcină pozitivă egală cu $2e$ și o masă de circa 7000 de ori mai mare decît aceea a electronului. Experiențele efectuate de Rutherford și colaboratorii săi au arătat că un fascicol de particule α , trecînd prin foie metalice subțiri, sînt împrăștiate, adică își schimbă direcția. S-a luat o incintă (fig.1) în care s-a fixat o substanță radioactivă RaC care emite particule α de energie mare. Acestea trec prin fanta care delimitează un fascicol îngust de particule α care cad pe o foie metalică, de exemplu, aluminiu de

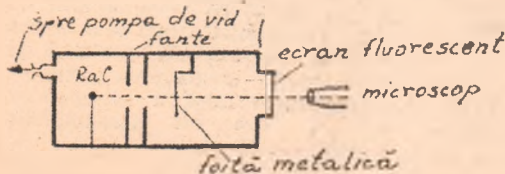

fig. 1

cițiva microni grosime. La o depărtare oarecare s-a pus un ecran acoperit cu sulfură de zinc. Cînd o particulă α lovește ecranul fluorescent se produce o scinteiere. S-a constatat că după trecerea prin foie metalice particulele α erau împrăștiate. Unghiul de împrăștiere pentru majoritatea particulelor fiind de $2^\circ - 3^\circ$, iar pentru altele $45^\circ - 180^\circ$.

Pentru explicarea deviațiilor din aceste experiențe, Rutherford a imaginat în 1919 o structură internă a atomului, inspirată după sistemul solar. Conform modelului atomic al lui Rutherford, atomul are un caracter lacunar și este constituit dintr-un nucleu central de dimensiuni mici în care este concentrată aproape toată masa atomului și a cărei sarcină pozitivă este Ze , numărul întreg Z , identificîndu-se cu numărul de ordine al atomului din sistemul periodic al elementelor. În jurul nucleului se găsesc Z electroni negativi cu sarcina $-Ze$, în acest fel asigurîndu-se neutralitatea atomului. Pentru ca atomul să fie un sistem stabil, Rutherford presupune că electronii gravitează pe diverse orbite în jurul nucleului.

Teoria împrăștierei particulelor α a fost dezvoltată de către Rutherford pe baza următoarelor ipoteze:

- forțele de interacțiune între nucleu și particulele α sînt forțe coulombiene;
- masa nucleului este atît de mare față de a particulei α încît, la interacțiunea lor, nucleul poate fi considerat imobil;
- masa electronilor fiind foarte mică față de cea a particulelor α , practic ei nu deviază particulele α ;
- distanța dintre nucleu este suficient de mare încît particulele α să poată trece ne-deviate (fig. 2);

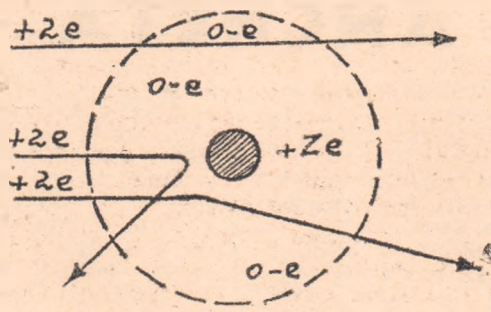

fig. 2

- o particulă α interacționează cu un singur nucleu, dacă foia metalică este subțire.

Luînd în considerare aceste ipoteze, să ne referim la o particulă α cu masa M și sarcina $+2e$ care se mișcă rectiliniu cu viteza v pe direcția AB și se apropie de nucleul N a cărei sarcină este $+Ze$ (fig 3). Dacă nu ar suferi

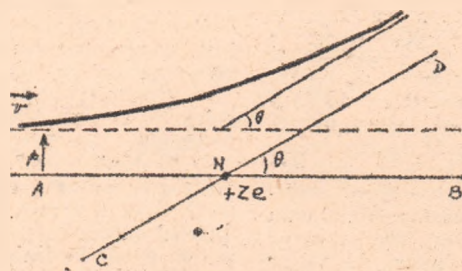

fig. 3

nici o interacțiune cu nucleul, particula α ar trece la distanța p de nucleu. Distanța aceasta p , cea mai mică, la care particula α s-ar apropia de nucleu, dacă n-ar fi deviată din drum, se numește parametru de ciocnire sau parametru de șoc. Din cauza interacțiunii, particula α descrie față de nucleu o hiperbolă, nucleul fiind situat în focarul exterior. Asimptota ANB a hiperbolei reprezintă direcția inițială a particulei α , iar CND, direcția finală. Să notăm cu θ unghiul de împrăștiere al particulei α care este respinsă de nucleu după legea lui Coulomb. El se poate obține folosind legea conservării

energiei și a momentului cinetic și se exprimă prin formula:

$$\text{ctg} \frac{\theta}{2} = \frac{Mv^2}{2Ze^2} \cdot p$$

Această formulă nu se poate verifica prin experiență, ea dînd legătura dintre un parametru măsurabil, experimental, unghiul θ , și parametru de ciocnire p , care nu se poate măsura. Pentru explicare este necesar să recurgem la o interpretare statistică.

Să presupunem o foie F pe care cade un fascicol paralel de particule α (fig 4) și să notăm cu N numărul total de particule incidente, cu dN numărul de particule împrăștiate cu unghiul θ și cu n numărul de nucleu pe unitatea de volum.

Particulele α , al căror parametru de șoc este cuprins între p și $p + dp$, adică cele care se mișcă în interiorul cercurilor de rază p și $p + dp$ descrise în jurul fiecărui centru de împrăștiere, vor suferi o deviere cuprinsă între θ și $\theta + d\theta$. Suprafața fiecărui inel de împrăștiere este egală cu $2\pi p dp$. Să notăm cu $d\sigma$ secțiunea eficientă de împrăștiere a particulelor α pentru intervalul unghiular θ și $\theta + d\theta$:

$$d\sigma_{\theta, \theta + d\theta} = 2\pi p dp$$

Raportul dintre fluxul de particule difuzate și fluxul de particule incidente care trec într-o

inel de împrăștiere

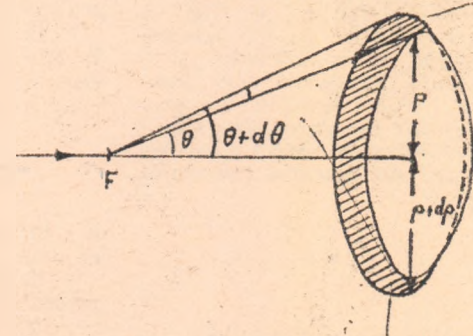

Fig. 4

secundă printr-un cm^2 al suprafeței perpendiculare pe viteza particulei α , va fi:

$$- \frac{dN}{N} = n d\sigma$$

$$\text{și deci } - \frac{dN}{N} = 2\pi p dp n \quad (1)$$

Scoatem valoarea lui p din formula care dă unghiul de deviere al particulei α și o ridicăm la pătrat:

$$\text{ctg} \frac{\theta}{2} = \frac{Mv^2}{2Ze^2} \cdot p \rightarrow p = \frac{2Ze^2}{Mv^2} \text{ctg} \frac{\theta}{2} \text{ și deci}$$

$$p^2 = \left(\frac{2Ze^2}{Mv^2} \right)^2 \text{ctg}^2 \frac{\theta}{2} \quad (2)$$

Derivînd se obține:

$$2p dp = - \left(\frac{2Ze^2}{Mv^2} \right)^2 2 \text{ctg} \frac{\theta}{2} \cdot \frac{1}{\sin^2 \frac{\theta}{2}} \cdot \frac{1}{2} d\theta$$

$$p dp = - \left(\frac{2Ze^2}{Mv^2} \right)^2 2 \frac{\cos \frac{\theta}{2} d\theta}{\sin^3 \frac{\theta}{2}} =$$

$$= \left(\frac{2Ze^2}{Mv^2} \right)^2 2 \frac{\cos \frac{\theta}{2} \sin \frac{\theta}{2}}{\sin^4 \frac{\theta}{2}} d\theta \quad (3)$$

Achim MARINESCU

(Continuare în pag. 17)

CONSULTAȚII

pentru diriginți

DIRIGINTE LA CLASA A V-a

Întrebând odată pe un elev dintr-a V-a cum se simte în noua clasă, mi-a răspuns că nu-i place. Mirat, fiindcă îl știam copil bun, l-am întrebat de ce nu-i place. „Păi, să vedeți: în fiecare oră altă carte, altă doamnă”. Spusese aceste vorbe cu mîhnire și necaz. Întîmplător, la sfîrșitul anului școlar trecut am asistat la dramatica despărțire a unei clase a IV-a de învățătoarea ei. Era ca și cum o mamă s-ar despărți pentru foarte multă vreme de copiii ei. Că fețițele plîngeau nu e nici mirare, nici noutate, dar plîngeau băieții și plîngeau mamele prezente și ele la această despărțire. Am făcut atunci legătura între drama la care eram spectator și omul necăjit din fața mea.

Trecerea de la o clasă cu un singur educator la alta cu profesori pentru fiecare obiect de studiu nu se face întotdeauna fără răsturnări psihice pricinuite de dificultatea adaptării la noul regim. Cunoșc această situație din propria mea experiență.

În anul școlar 1963—1964, prin luna noiembrie, mi s-au repartizat orele de limba română și dirigenția la singura clasă a V-a din școală, care, în mai puțin de o lună și jumătate de la începerea cursurilor, reușise să-și creeze faima de clasă „rea”. Printr-un concurs de împr-

jurări, favorabil altei școli din circumscripția noastră școlară, fuseseră aleși elevii cei mai buni și noi am cules ce a rămas, pentru că obligația legală de școlarizare ne revenea nouă. Predecesora mea, o tînără profesoară care făcea naveta de la Cluj, obținuse în cele din urmă numirea în orașul unde avea locuința. Cînd am intrat la prima oră, în clasă erau numai jumătate din elevi și nici aceștia nu se aflau la locurile lor. Restul, pe afară: pe lac cu undița, cocoțați pe gard, pe terenul de sport din jurul școlii. Am trimis după ei și oarecum am reușit să-i adun. În ultimele bănci au apărut niște figuri ciufulite, cu părul și hainele în cea mai perfectă dezordine. Și parcă îi bătea un vînt capricios și îi apleca ba de la dreapta la stînga, ba înainte, ba înapoi. Nu aveau astîmpăr nici un moment. Numai vorbim de caietele de teme, de creioane. Nu aveau la ei nici manualele pe care le primiseră gratuit sau dacă le aveau erau murdare și rupte, ca să nu mai pomenim de o mulțime de alte bucurii pentru un profesor și, mai ales, pentru un diriginte.

Dacă nu mi-ar fi fost rușine de îndelungata mea experiență, m-aș fi dus la directorul școlii să-i spun că nu primesc clasa aceasta, așa cum mai făcuseră și alții înaintea mea.

Mai exista însă și un alt motiv.

În această grădină părăginită, nu știu prin ce minune se găseau și trei, patru flori gingașe și proaspete ca bobul cel de rouă. Între cuminenția și inteligența ce li se citea pe față, atenția cu care urmăreau fiecare cuvînt, fiecare mișcare, frumusețea răspunsurilor și comportamentul celorlalți era o distanță de la cer la pămînt; și am rămas.

A urmat o luptă grea, zi de zi, ceas de ceas și mai ales recreație de recreație. Și cu asprime și cu vorbă bună și cu ceartă și cu laudă, cu momeli, cu fîgăduieli. M-am ferit să jignesc pe vreunul folosind cuvinte grele. Tot ce era rău la ei făceam să pară numai o zgură, o rugină pe un metal nobil. La sfîrșitul anului am fost aproape mulțumit de progresul lor și la purtare și la învățătură. Dar, după vacanța de vară, în clasa a VI-a, a trebuit să iau poveestea de la început. În primăvară, am avut impresia că am tăiat capetele balaurului și acum le vedeam că au crescut la loc. Lipsuri de la școală, teme nefăcute, dezordine în recreații și chiar și la lecții, ploaie de note rele. Din nou muștrări, din nou părinți chemați la școală, apeluri adresate acestora pentru a supraveghea regimul de muncă acasă, din nou pe drumuri pe la casele elevilor, din nou tot ceremonialul obișnuit în astfel de împreriări. Abia aproape de încheierea primului trimestru a început a se arăta cîte o geană de cer senin, iar, spre sfîrșitul anului, schimbarea a fost atît de vizibilă, încît — nu-mi venea să cred — am fost solicitat să expun în comisia metodică a diriginților „metodele folosite”!

În fond, totul era foarte simplu. De unde au răsărit acești copii neastîmpărați, „răi”, fiindcă pe învățătorii de la clasele a IV-a nu i-am auzit niciodată plîngîndu-se de ei? Dintr-o stare de lucruri căreia am impresia că școala nu-i acordă suficientă importanță. E vorba de felul cum se face trecerea copilului

de la un învățător la șase, șapte profesori. E aproape un fel de a rămîne orfan. Copiii obișnuiți cu un singur învățător, cu care erau toată dimineața la școală, care îi cerceta adeseori și acasă și pe care îl socoteau aproape din familia lor, se văd deodată în fața a 6—7 persoane diferite care se perindă la catedră de la o oră la alta.

Această situație nouă pentru ei le dă sentimentul fals — dar subiectiv explicabil — că sînt singuri, că au fost părăsiți de toată lumea. Pe acest fond sufletec apar acele reacții care sînt apoi catalogate, cam în grabă, drept comportament reprobabil. Lucrul este bine cunoscut de toți aceia care lucrăm în școală cu copii de această vîrstă și ca atare nu mai este nevoie de argumentare. Trebuie doar să știm ce putem face în situația dată care se manifestă particular, de la clasă la clasă. Cum putem, deci, redobîndi ceea ce în mod obiectiv — pe plan afectiv — s-a pierdut prin trecerea de la clasa a IV-a la a V-a? Soluția o găsim mai repede decît credem. Copiii trebuie să aibă pe cineva pe care să-l vadă în fiecare zi în mijlocul lor măcar o oră, măcar în recreație, pe care să-l aștepte în orice moment, cineva care să fie sever, dar să nu fie rău, cineva spre care să se îndrepte, chiar în absență, prisosul lor de căldură sufletească. Acesta ar fi la clasa a V-a dirigintele. El ar trebui să aibă săptămînal măcar 4—5 ore de curs la această clasă. Dacă însă — și aceasta poate fi situația mai frecvent întîlnită — predă o disciplină căreia îi revin în programa de învățămînt doar două ore săptămînal, este bine ca direcția școlii să-i mai dea o materie înrudită de 3—4 ore. Chiar dacă lecțiile dirigințelui la obiectul de completare n-ar fi totdeauna la înălțimea cerințelor instructive, socotesc mai mare cîștigul decît pierderea. Ne găsim la un moment cînd totuși caracterul formativ, educativ trebuie să primeze. Dirigintele clasei a V-a, mai mult decît ceilalți diriginți, trebuie să pună un accent deosebit pentru cunoașterea individuală a elevului și a condițiilor de mediu de acasă, pe vizitele la domiciliu și pe orice prilej de întîlnire cu elevul și cu părinții lui. Drumetțiile, excursiile mici, în localitate sau în apropierea ei, serbările organizate cu această clasă au o mare greutate în cimentarea legăturii afective dintre colectivul de elevi și diriginte. Ochiul de părinte atent al dirigințelui, dragostea sa pentru elevii încredințați spre educație și instruire constituie, mai ales la clasa a V-a, condiția necesară a realizării obiectivelor pe care școala și le propune.

Prof. M. IOSIVAȘ
Cimpia Turzii

Desene de Octav GRIGORESCU

CONSULTAȚII

pentru părinți

EFECTELE MORALIZĂRII

Am analizat în articolele precedente, la rubrica aceasta, cum poți să-ți pierzi sau să nu-ți câștigi autoritatea folosind în acțiunea educativă metode greșite, ca acelea bazate pe intoleranță și asprime, pe lipsa de exigență și pe bunătatea excesivă, pe dragostea și prietenia față de copil prost înțelese etc. De data aceasta îmi propun să arăt felul în care părinții sau educatorii pot să și-i îndepărteze pe cei de a căror creștere răspund și să-și piardă prestigiul în fața lor printr-o atitudine de permanentă moralizare și muștrulială.

La prima vedere, s-ar putea să ni se reproșeze că sintem împotriva „moralei” pe care educatorii trebuie s-o facă tinerilor și copiilor în unele împrejurări. Nicidecum. Ar fi o interpretare cu totul în afara vederilor noastre. De altfel, a face o meritată „morală” cuiva și a avea o „atitudine moralizatoare” nu sînt noțiuni identice, cel de al doilea termen însemnînd obiectul de a face observație, de a dojeni și certa pe cineva, indiferent dacă există motive sau nu.

Fiecare din noi — mai ales în copilărie — a avut prilejul să i se facă morală. Personal, mi-am însușit-o sau nu, în funcție de justetea ei, de tonul și maniera în care mi se vorbea etc. Dar niciodată nu am înghițit „morală” făcută din obișnuință sau din plăcerea de a cicăli, de a nu trece cu vederea nimic. Și aceasta chiar dacă la baza observațiilor pe care le primeam stătea un pic de adevăr!

Am cunoscut cazuri ca acestea: Copilul s-a așezat la masă, dar simțindu-se obligat să facă și el ceva pentru ceilalți membri ai familiei, s-a ridicat, a luat cana de apă și a pornit să o umple. Dar n-a ajuns la robinet că glasul mamei a răsunat ironic:

— În sfîrșit, ai găsit și tu să faci ceva pentru noi; puteai mai de mult să te gîndești la asta!

Oare era cazul ca ea să intervină în această situație? A procedat bine? Deloc. Chiar dacă copilul ar fi făcut pentru prima dată gestul de a aduce apă la masă — fie și numai în urma îndemnului cuiva — nu trebuia tratat în felul acesta. Cu atît mai puțin acum, cînd totul a pornit din proprie inițiativă.

Personal mi s-a întîmplat să trec de bună voie la realizarea unui lucru, dar dacă s-a găsit cineva să-mi spună între timp că trebuie neapărat să-l fac, că este „de datoria mea”, fiindcă... etc., etc. — mi-am pierdut elanul inițial. Alteori, atitudinea moralizatoare a adulților m-a împiedicat pur și simplu să procedez așa cum știam că trebuie. Un exemplu. Pe cînd eram copil, — desigur pentru că mi s-a repetat de prea multe ori că trebuie să spun „bună ziua” părinților mei, cînd mă întorc de la școală, m-am putut să fac acest lucru din prima zi de curs. Fiind pînă atunci cu ei mereu împreună, nu s-au ivit prea multe ocazii să-i salut și de aceea acum, îmi era foarte greu să rup cu „tradiția”. Și au trecut săptămîni, iar eu tot nu mă hotăram să încep. Zile întregi de școală cu ascultări și notări, cu pedepse și alte „necazuri” n-au fost pentru mine atît de grele ca efortul de a începe, în sfîrșit, să zic și eu „bună ziua” la sosirea mea de la ore. Poate îmi era frică și de gura tatei, pe care îl știam ironic și care mi-ar fi putut spune: „Bine, mă, atîta timp ți-a trebuit ca să înveți să spui bună ziua?” No 9-cul a fost că tatăl meu — care deși avea doar

Desen de

Octav

GRIGORESCU

cîteva clase primare, dispunea de un simț pedagogic desăvîrșit, — cînd mi-am luat, în sfîrșit, inima în dinți și am zis „bună ziua”, mi-a răspuns cît se poate de natural la salut și fără nici un comentariu. Am apreciat atunci în mod deosebit atitudinea lui; am simțit cum mi-a trecut cu vederea totul, căci și-a dat seama de frămîntarea mea, de ceea ce ar fi urmat dacă ar fi început să mă ia peste picior sau, dimpotrivă, să mă laude cu stăruință. Și respectul meu pentru el a crescut. De altfel, cred că nu există multe piedici mai mari decît cicăleala în realizarea unor lucruri bune, în menținerea și consolidarea autorității educatorului. Căci atitudinea moralizatoare presupune de multe ori aprecieri superficiale, pripite, deci nu întotdeauna juste, lucru pe care copilul îl sesizează imediat și îl consideră ca o caracteristică (de loc favorabilă) a educatorului său. În plus, ea denotă lipsă de considerație pentru personalitatea copilului, chiar malițiozitate și rigiditate etc., pe care el le detestă. Și evident, nimeni nu va putea să respecte un educator care dă dovadă mereu de aceste scăderi. De asemenea, atragem atenția că este foarte primejdios pentru opera educativă a tînărului sau copilul să ajungă la concluzia că indiferent de ceea ce face — fie că e vorba de o realizare frumoasă, fie că e vorba de o faptă rea — pînă la urmă tot cu o morală sau cu o ceartă zdravănă se alege!

Cerințele pe care le punem în fața copiilor au o anumită valoare educativă, care depinde de mulți parametri. Dacă știm însă cum să le comunicăm aceste cerințe. Și dimpotrivă. Dacă, de exemplu, ceea ce le cerem se însoțește întotdeauna cu niște discursuri moralizatoare — despre ceea ce pot și ceea ce nu pot ei, despre cît de datori ne sînt „pentru grija pe care ȳ-o purtăm” etc., etc. — putem fi siguri de la început că totul va fi îndeplinit fără plăcere și de cele mai multe ori nu în bune condiții.

Atitudinea moralizatoare se însoțește la mulți educatori (probabil cu scopul de a-l dinamiza pe copil, de a-l mobiliza) cu îndoiala — comunicată mai mult sau mai puțin „subtil” — că sarcina ar putea fi îndeplinită: „Fiți atenți, că știm noi cum ați procedat și data trecută, cînd nu ați făcut aproape nimic din ceea ce trebuia. De fapt, nici nu ne așteptam de la clasa voastră la mare lucru” (la școală). Sau: „Ție ți-am dat dinadins să lucrezi mai puțin, căci știi că ești leneș și nu faci mare lucru; dar bine ar fi dacă măcar de data aceasta te-ai pune pe treabă” (acasă). Bineînțeles procedînd așa nu vom convinge că trebuie depus mai mult efort; o moralizare preventivă mai degrabă paralizază forțele și elanul tînărului, decît le dinamizează.

Dar cum — se va spune —, să nu mai facem observații copiilor? Ba să le facem, dar atunci cînd e cazul, cît trebuie și numai după ce am văzut că n-au îndeplinit ceea ce le-am cerut, deși au înțeles bine ce aveau de făcut și poate cînd ei înșiși simt că sînt în culpă. Aș mai adăuga că și în aceste ocazii trebuie avut în vedere felul de a fi al fiecărui copil, psihicul lui, care ne indică modul cum trebuie să ne adresăm celui cu care stăm de vorbă. Unuia ajunge să-i arăți că nu prea ești mulțumit de munca lui, altuia trebuie să-i explici de ce nu ești mulțumit, pe alții trebuie să-i critici serios și să le arăți cum ar fi trebuit să acționeze; în sfîrșit alții trebuie să fie urmăriți pas cu pas, pe etape de realizare a sarcinilor, pînă se obișnuiesc să le îndeplinească fără a fi controlați. Cu alte cuvinte, trebuie să lucrăm cu fiecare ținînd seama de calitățile și defectele lui, de personalitatea și sensibilitatea lui.

Și să nu avem nici un moment impresia că, moralizînd și criticînd fără discernămint, cîștigăm adeziunea copilului, ne asigurăm autoritatea în fața lui!

Prof. I. Gh. CĂRMU

FACTORII PSIHICI ȘI OBOSEALA

— Importanța climatului afectiv

În articolul precedent („Coloexii“ nr. 10/1969), referindu-mă la condițiile care favorizează și accentuează oboseala, spuneam că aceasta este nu numai în funcție de cantitatea efortului ci și de calitatea lui; totodată subliniam consecințele nefavorabile ale unor activități care nu se bazează pe interes și nu dau senzația eficienței, și arătam că îndeobște efortul psihic, desfășurat în condiții necorespunzătoare, produce o suferință morală și manifestări de oboseală mai trenante și mai neplăcute decât cel fizic. Deosebirea dintre efectele lor capătă aspecte particulare în cazul elevilor, care au un organism și un echilibru psihic mai fragil decât al adulților. În special când ei se află în dificila perioadă a pubertății — factorii afectivi sînt deosebit de complecși și nu rareori importanța lor în apariția și persistența oboselei este hotărîtoare.

În orice moment al efortului său, copilul simte nevoia unui răspuns afectiv: din partea părinților, a colegilor și prietenilor, a profesorilor. Chiar atunci cînd e modest din fire sau cînd modestia sa a fost bine orientată de către educator, copilul păstrează unele trăsături ale orgoliului (care, dacă nu depășesc o anumită limită, nu ni se par condamnable). De exemplu, el se bucură atunci cînd efortul pe care l-a depus, calitățile sale intelectuale, ca să nu mai amintesc de cele fizice (de care depind performanțele sportive) îi sînt recunoscute și admirate. Cînd e frustrat mereu de această satisfacție, cînd înțilnește continuu indiferență față de progresele sale sau cînd, dintr-un motiv sau altul, colegii, profesorii nu-i recunosc sau îi contestă rezultatele, copilul răspunde printr-o reacție de protest față de această atitudine, pentru el nedreaptă. Reacția lui poate îmbrăca diferite forme, ea, de exemplu, protestul direct, „demisia“ în fața sarcinilor, sau, cum se întîmplă adesea, oboseala. În cazul celor din urmă, identificarea cauzei care a generat reacția este mai ușoară, copilul referindu-se de obicei direct la ea; dar cînd reacția lui îmbracă forma oboselei (uneori e vorba doar de o falsă oboseală, ea constituind oarecum un pretext pentru a se eschiva de la activități și eforturi care nu-i sînt recunoscute și apreciate), diagnosticul cere mai multă finețe psihologică. Firește, frămîntarea interioară datorită deselor frustrări, tristețea, nervozitatea, irascibilitatea, declanșate de acestea, îl obosesc pe copil. Și zadarnic se va încerca în acest caz remedierea stării lui prin odihnă: oboseala — adevărată sau falsă — va persista, atît timp cît cauza conflictului său interior se va menține.

Trebuie spus că mediul familial, raporturile dintre părinți pot favoriza instalarea acestei stări psihice. Certurile, părăsirea domiciliului de către unul din soți, divorțul, prin traumele resimțite direct de către copil, îl pune pe acesta într-o stare afectivă specială: el se simte privat de anumite drepturi firești, și are impresia că e tratat cu indiferență, nu numai acasă, ci și la școală — de către colegi, prieteni, sau chiar profesori. Cu alte cuvinte, reacția elevului la climatul din familie, se extinde și în mediul extrafamilial. Această stare de acuitate a sensibilității îl obosește, îi diminuează puterea de concentrare, atenția, astfel încît randamentul lui școlar poate să scadă. Eșecul accentuează sentimentul de frustrare și de singurătate, iar de aici pînă la demoralizare și oboseală marcată nu mai e decît un pas.

E vorba așadar, de o oboseală — adevărată sau falsă — creată, nu de un efort fizic sau intelectual, ci de o stare afectivă conflictuală, și tocmai de aceea reclamînd o acțiune de redresare dificilă. Profesorii, în special, trebuie să sesizeze din timp cercul vicios în care se află elevul și să intervină cu tact în dizolvarea stării lui. Prin autoritatea de care dispun, ei vor înlătura eventuala acțiune nocivă a celorlalți elevi (care obișnuiesc să ridă de alții cînd au luat o notă proastă, cînd au făcut vreo afirmație greșită sau cînd au avut un succes). Cît despre rolul părinților, nu se poate insista îndeajuns asupra răspunderilor ce le revin în asigurarea armoniei familiale, a echilibrului ei, în tratarea cu grijă și considerație a nevoilor afective ale copilului, în înțelegerea situației sale de elev.

Un alt aspect care reclamă măiestria pedagogică atît a părinților cît și a profesorilor este formarea plăcerii de a munci, dizolvantul nr. 1 al oboselei produse de efort. Unii susțin că munca e o suferință, alții dimpotrivă, că ea procură bucurie. De fapt, ea ar trebui să se însoțească mereu de senzația de plăcere și satisfacție, printre altele, și pentru a nu duce la oboseală. Acest lucru este însă cel mai adesea și o chestiune de educație. Esențialul constă, cred eu, în a face ca elevul să simtă că munca lui este frumoasă și eficientă. Este foarte important — pentru înlăturarea sentimentului de neplăcere — ca educatorul să înfrumusețeze etapele aride ale muncii copilului, cultivîndu-i gustul de a se supune de bună voie efortului. Elevul, fermecat de frumusețea expunerii profesionale — chiar dacă e vorba de discipline mai grele — de caracterul captivant, să spunem al unor rezolvări, se va plinge cu mult mai rar de oboseală decât cel care va recepționa aceleași date dintr-o expunere seacă și neatractivă.

Timpurile moderne au adus un factor nou în etiologia oboselei: televizorul. Dincolo de problema dozajului orelor de vizionare și a selecției programului în funcție de specificul vîrstei infantile — aș vrea să subliniez implicațiile psihologice pe care le prezintă televizorul în domeniul pe care îl discutăm. 2—4 ore în fața ecranului reprezintă, nu numai

POLIARTRITA REUMATOIDĂ JUVENILĂ ARTRITELE DE INFECȚIE SECUNDARĂ

O altă maladie cu efect anchilozant și invalidizant este poliartrita reumatoidă, care la copil îmbracă trei forme:

1. Forma acută a lui Still
2. Forma poliartrită reumatoidă juvenilă cu prinderea articulațiilor simetrice, dar foarte des și nesimetrice, cu tulburări de creștere, prinderea caracteristică a rahisului cervical (coloanei cervicale), precum și a articulațiilor temporo-mandibulare (articulația masticației), realizînd astfel un aspect specific al feței, zis și față de pasăre.
3. Forma mixtă, care se compune din elemente caracteristice ambelor boli mai sus amintite.

Boala lui Still este o poliartrită reumatoidă cu particularități speciale. Apare la copil la vîrsta de 3—7 ani, manifestîndu-se în mod insidios și progresiv. Simptomele principale ale bolii sînt: artrită (inflamarea articulațiilor), poliadenopatie (mărirea generalizată a ganglionilor), splenomegalie (mărirea splinei), anemie și leucopenie (numărul scăzut al leucocitelor). Articulațiile mici cervicale (posteroare) pot fi prinse și aici ca la poliartrita reumatoidă juvenilă. Caracteristic este prinderea articulațiilor mici ale mîinilor și picioarelor, totuși găsim frecvent și cazuri asimetrice. Articulația o dată prinsă nu se mai eliberează. Manifestări cardiace se găsesc într-o proporție de 10%.

Carter a semnalat la copiii de peste 10 ani și modificări sacroiliace. Etiologia (cauzele) bolii este necunoscută. Unele boli de ochi, ca: iridociclitele (inflamația irisului) și cheratitele bilaterale (infecția corneii) sînt uneori semnale de alarmă inițială ale acestei boli. Prognosticul este sever.

Administrarea crizoterapiei (injecții de aur în soluție uleioasă), saliciloterapiei, corticoterapiei este și aici indicată. Cultura fizică medicală în perioadele potrivite ale bolii este obligatorie.

Artritele de infecție secundară la copil sînt cauzate de boli infecțioase generale, în special, de scarlatină, dizenterie și tuberculoză.

Asemănarea clinică și anatomică între RBS (reumatism cardiovascular) și artrita scarlatinoasă este evidentă nu numai la nivelul articular, ci și la nivelul inimii. Nodulii lui Aschoff pot fi evidențiați și aici. De la descoperirea penicilinei, numărul artritelor scarlatinoase a scăzut simțitor. Artrita poate să apară în cursul bolii sau cu săptămîni și luni în urmă.

Artrita disenterică nu provoacă decît artralgiile (dureri articulare) fără modificări morfologice (fără schimbarea formei articulare). Boala lovește cu predilecție genunchii, transformîndu-se uneori în hidrartroză (lichid în cavitatea articulară).

Artrita tuberculoasă se vindecă uneori fără urme, dar poate să și lase amprente de leziuni osteo-articulare cu urmări de anchiloză totală (caracterul migratoriu articular dispare treptat, fixîndu-se cu caracter permanent pe o articulație, cu predilecție la genunchi, coate și umeri).

Tratamentul artritelor de infecție secundară se ghidează după specificul maladiilor plus antireumatice potrivite bolii respective.

Dr. Carol SZIFFERT
medic primar reumatolog

o perioadă de efort și aminarea învățării pentru ore tirzii (ceea ce facilitează instalarea oboselei), dar și sute de minute în care copilul nu are cum și cînd să resimtă căldura afecțiunii familiale. Părinții, mulțumiți că scapă de grija lui, se absolvă de contactul cu el în timpul cit acestor „stă cîminte“ în fața ecranului. Separarea aceasta afectivă, repetată și devenită sistem, poate duce la trăirile despre care am mai vorbit, cu toate consecințele lor.

Un cuvînt încă, despre împletirea efortului psihic cu cel fizic. De multe ori, drenarea oboselei intelectuale prin eforturi fizice (de la sport și pînă la activitățile gospodărești) plăcute, antrenante, creează o odihnă mai reală decît cea a repausului total. Este așa numita odihnă activă, binecunoscută și umanim apreciată azi. Admirabilul indemn al lui Enescu: „Odihnește-te de muncă prin muncă“ își are oricînd și la orice vîrstă valabilitatea — evident fără a ignora totuși rolul important al somnului și al refacerii energetice pasive.

Să reținem așadar, în problema discutată, ca foarte importante pentru evitarea oboselei: dozarea rațională a efortului, stimularea interesului pentru munca depusă, crearea, prin toate mijloacele, a senzației de eficiență, întreținerea climatului afectiv al copilului în timpul efortului (recunoașterea rezultatelor lui, căldura față de el, înțelegerea trăirilor sale sau evitarea sensibilizării lui prin eșecurile întîmplătoare etc.)

Adriana ONOFREI
cercetător științific, Institutul de psihologie al Academiei

O nobilă îndatorire

Am stat de vorbă cu un număr de tineri și am încercat o satisfacție deosebită întâlnind în felul lor de a fi tot ce e mai bun și mai frumos într-un om al zilelor noastre. Cu atât mai mult mă frapază cazurile când, în loc să crească lujere drepte și viguroase, unii tineri încep să apuce pe căi strimbe.

Scăpați de sub supravegherea atentă a părinților și a educatorilor, unii, printr-o judecată bizară, ajung să confere faptelor antisociale o anumită forță de atracție și, comițându-le, să se considere „eroi”. Își satisfac astfel o dorință primară și, dacă nu sînt opriți la timp, pot fi autorii unor delictes destul de grave. O independență obținută prea de timpuriu facilitează acea „sete” de aventură a tinerilor. Un grup de „prieteni” poate deveni un grup de infractori. Două exemple din județul Vrancea...

Șapte elevi, printre care Parfene Gheorghe și Mihăilă Dobrin din Adjud, deși nu primeau aproape deloc bani de la părinți și rude trăiau totuși pe „picior mare”. Tristul record al lor — 6 spargerii de magazine — nu se poate numi, în nici un caz, „aventură”. Pe mîneca stingă a hainelor lui Baltaga Ionel, Fieraru Petruș, Puian Ion din Gugești, se mai cunoștea încă locul matricolei când aceștia au devenit spărgători, ajungînd apoi în boxa acuzaților.

Astfel de „prieteni” se jucaseră de multe ori „de-a hoții și vardiștii”, își povestiseră cărțile și filmele de aventuri, își imaginaseră călătoriile fantastice pe neșfirșite mări. În toate aceste jocuri ale imaginației ei erau eroii cinstiți, puternici, îndrăzneți, calități ce stau atât de bine tinerilor.

Cum poate fi explicată vinovata lor aventură? Explicațiile sînt, îndeobște, cunoscute. Dar mai mult teoretic... Indiferența unor părinți sau educatori la fapte mai puțin grave împiedică observarea evoluției reale a copilului, deprinderea acestuia cu noțiunile de bine și rău. Falsa aventură survine ca răspuns unor acumulări negative neglijate de către educator.

Putem rămîne nepăsători sau plini de îngăduință cînd vedem copiii cerșind prin localuri, furînd alimente prin piețe, fumînd și acostînd fete, așînd în general o comportare huliganică? Indiferența este o atitudine imorală. Desigur, cînd judecă și condamnă tinerii ajunși la vîrsta împlinirii, judecătorului i se strînge inima; asemenea tineri ar trebui să fie pe băncile școlii, nu în boxele acuzaților.

Avem o îndatorire sfîntă și nobilă, să nu lăsăm nici un copil să se prăbușească.

Alexandru DEȘLIU
Rîmnicu-Sărat

LÎNGĂ PATUL DE SUFERINȚĂ

Cînd cineva e bolnav, o datorie elementară îi îndeamnă pe cei din jur să vegheze asupra lui, să-i dea toate îngrijirile necesare și să-i aline pe cît posibil durerea. De curînd, suferînd de-o afecțiune, copilul meu a fost internat într-un spital din București.

Nu despre devotamentul medicilor și surorilor de aici vreau să vorbesc în cele ce urmează. Meseria lor generoasă și nobilă implică un pronunțat simț al datoriei. M-a surprins însă, în vizitele făcute la spital, strădania unor mici pacienți, aflați mai de mult acolo, de a veni în ajutorul „colegilor” lor de suferință internați de curînd. Unui bolnav abia operat îi umezeau buzele cu o bucată de tifon, pe altul îl înveleau cu pătura, altuia îi ajutau să se coboare din pat, sprijinindu-l, și, în caz de urgență, alergau să cheme sora de salon.

Desigur, în spatele acestor fapte se acunde, la o vîrstă așa de fragedă, și dorința de a părea „eroul” care a trecut deja prin astfel de clipe grele, suportîndu-le cu demnitate. Dar dincolo de „bravadă”, comportarea acestor copii mi se pare minunată. Printre ei însă se mai găseau, în același salon, și băieți turbulenți, care vorbeau mult și obositor, pînă noaptea tirziu, neținînd seama că în jurul lor e suferință și că personalul sanitar are obligații multiple și trebuie ajutat, cel puțin printr-o atitudine corectă.

Iată de ce, în organizațiile de pionieri și U.T.C. și chiar în orele de dirigiență ar fi bine să abordăm, măcar din cînd în cînd, și o astfel de temă interesantă: „Cum ne comportăm în locuri în care oamenii sînt în suferință”. Neprevăzutul aduce uneori în calea noastră asemenea nedorite situații și copiii ar trebui pregătiți pentru ele.

Prof. Celica ZAHARIA
București

Drumetia sau excursia au implicații bine determinate în procesul de cunoaștere și adîncire a cunoștințelor la elevi. Pentru ca excursia să trezească un interes cognitiv și valențele ei educative să fie valorificate plenar,

O excursie de 7 zile cu 40 de elevi de la Școala generală nr. 2 din Băilești, sub conducerea prof. Lucian Firănescu și Dumitru Pătru mi s-a părut a întruni calități exemplare. Elevii s-au împărțit în două grupe: geo-geografie și

CONȚINUTUL EDUCATIV AL EXCURSIILOR

este necesar să știm de la început cu ce scop o facem. Ce trebuie văzut în natură, în perioada cînd se străbate lunea sau delta, cînd drumetăm în cîmpie sau pe dealuri, cînd urcăm printr-o zonă muntoasă?

Iată, mai jos, cîteva sumare însemnări pe marginea unui dialog purtat cu mai mulți conducători de excursii organizate pe timpul verii cu elevii din județul Dolj. „Într-o excursie nu este de ajuns să vezi, ci contează în primul rînd cum vezi”, ne spunea Constantin Milcu de la Școala generală din Izvoarele. Dar la multe școli s-au inițiat excursii de „dragul excursiilor”, fără un scop educativ bine precizat. Unii conducători de excursii ne-au spus că excursiile efectuate în vară au urmărit „vizitarea obiectivelor industriale și social-culturale, cunoașterea frumuseților patriei”. Elevii „au privit, au admirat, și-au notat”. Este oare suficient atît?

Științe naturale. S-au colectat plante din diferite zone geografice, roci cărbuni etc., care au îmbogățit colecția muzeistică a școlii. Pionierii din cercul foto au strîns material ilustrativ pentru un album al excursiilor din anul 1969. N-au lipsit jocurile și concursurile. Compunerile cu tema: „Pe cărările patriei” au fost premiate, ulterior, la începutul anului școlar.

Se pot da numeroase alte exemple dacă ținem seama că în vara care a trecut numai în județul Dolj peste 2000 de elevi au participat la 57 excursii interjudețene cu o durată de 5—7—10 zile, iar alți aproape 2500 au fost în excursii pe cuprînsul județului. Toți acești elevi ar trebui să fie antrenați la sintetizarea și aranjarea materialului cules în excursie la etichetarea și inventarierea lui în muzeu, laboratoare, albume, în fotomontaje și colecții școlare.

Înv. Gh. ALEXANDRU
Școala generală Vîrtop jud. Dolj

O minge

și niște

țigări...

Este știut că rezultate bune la învățătură și disciplină obțin mai ales acei elevi ai căror părinți găesc timp să treacă pe la școală și să discute cu profesorii și cu dirigințele. Majoritatea părinților cunosc acest lucru, sint conștienți de necesitatea colaborării cu școala. Cu toate acestea, la unele ședințe de analiza muncii trimestriale și mai ales la lectoratele organizate pentru ei, frecvența părinților este foarte redusă. Care să fie cauzele?

Iată, de pildă, cazul părinților elevilor V.I. și L.D. de la liceul nostru. Până în clasa a V-a copiii lor treceau clasa în fiecare an, fără nici o dificultate. Părinții erau convingși că prezența lor la școală este necesară numai „cînd s-a întîmplat” ceva. Dar

Sînt utile ședințele cu părinții?

a început să se „întîmple” și cu copiii lor ceva: în catalog apăreau tot mai multe note slabe. Numai prezența frecventă la școală a părinților acestor elevi, colaborarea lor cu dirigințele clasei și cu ceilalți profesori i-a putut scoate pe elevi din impasul în care intraseră.

Total diferită de aceasta este optica altor părinți care rămîn impasibili la toate apelurile școlii, spunînd că profesorii au datoria să facă „om” din copilul lor, că de-aiia l-au dat la școală. Unii evită ședințele și lectoratele organizate pentru ei, spunînd că „ceea ce se discută acolo le-am mai auzit noi și altădată”. Alții invocă diverse motive: „N-am fost anunțat, nu mi-a spus copilul”, sau „Știam că bălatul meu va fi criticat la ședință pentru notele proaste și mi-a fost rușine să viu” etc.

Există, desigur, și un simbul de adevăr în toate aceste afirmații. Știm cu toții, bunăoară, că pînă nu demult la lectoratele cu părinții se citeau conferințe șablon, elaborate de S.R.S.C. și nu e de mirare afirmația părinților că „așa ceva mai auziseră”, și, ca atare, nu erau dispuși, să piardă timpul ascultînd generalități despre învățămînt sau despre viața de familie. Apoi discuția cu părinții elevilor slabi și indisciplinați se făcea de către unii diriginți în mod public și era normal ca aceștia să simtă un sentiment de jenă, să aibă un complex de inferioritate față de cei ai elevilor cu succese la învățătură.

Școala noastră, îndeosebi în ultima vreme, a căutat să evite asemenea greșeli. Pentru atragerea părinților la ședințe și lectorate, pentru optimizarea relațiilor școală-familie în general am considerat necesare următoarele condiții:

Referatele să fie scurte și orale, axate pe problemele concrete care frămîntă școala sau clasa la momentul respectiv.

O grijă deosebită să se acorde recrutării conferențiarului, el fiind desemnat dintre cadrele didactice cu o bună pregătire pedagogică și cu o bogată experiență în munca educativă. Preocuparea esențială a școlii va trebui să se reflecte în alegerea tematicii lectoratelor, astfel ca subiectele tratate să răspundă unei necesități reale și să antreneze masa de părinți. Este indicat ca tematica lectoratelor să corespundă nivelului de vîrstă și de an școlar al elevilor.

Să se evite cu acest prilej orice discuție în public a situației la învățătură și disciplină a elevilor și îndeosebi acele aprecieri de natură să jignească pe părinți.

În felul acesta, cred eu, ședințele și lectoratele noastre își vor atinge scopul, vor fi utile, suscitînd tot mai mult interesul părinților, care nu le vor mai ocoli.

Prof. Șt. I. VOINSCHI
Liceul nr. 40, București

Intr-o amiază de iulie m-am luat la întrecere înot cu vro două pîlcuri de elevi, la Giormani nu departe de Craiova. Îi întîlnisem în grup compact, fără „șef”, hoinărind pe marginea lacului; le-am propus un premiu, miza — 100 lei, pentru cine va ieși primul după trei traversări. Cîțiva au sărit în sus de nerăbdare; lacul nu e așa de larg; n-a rămas picior de școlar pe mal. Ia sosire, am împărțit premiul, juma-juma, cîștigătorilor, căci au fost doi. Au primit bombănind, amîndoi nemulțumiți — voiau să mai fac o traversare pentru desemnarea unicului cîștigător! Apoi au plecat zbenguindu-se, să mai pună ceva și ceilalți și să-și cumpere o minge de fotbal, s-o bată toată vara. Mi-au plăcut...

Altă dată stăteam singuratic pe marginea lacului și priveam cum se apropie de mine mai mulți școlari din Timburești, din Bratovoiești, din Rojiște sau poate tocmai de la Teasc.

— Hai noroc, am zis eu.

— Bună ziua, se uită unul mai măsliniu spre cer. Să trăiești. Cere-i, mă un foc!

— Ați scăpat?

— De cine? Mă înfruntă brunetelul ceva mai răsărit, cu o privire scormonitoare.

Ezităi:

— De școală...

— Daaz, spuseră aproape toți. Și unul mai îndesat:

— Nu se vede?...

— Profesorul de română e bun?

— Buuuu! Nu face poezii și nu se duce prea des la Craiova.

— Dar cel de matematică?

— Deh, cam zgîrie brînză la note...

— Aveți de gînd să urmați liceul?

— Și da și nu, răspuse măsliniul, mai sint și meserii pe aici pe la noi. Zi-i mă, tu, il inghionti pe îndesat...

— Nene, ieși el din front cu un pas, puse ochii în iarbă, apoi zise: ai, aveți un foc?

— Da, cu multă plăcere, ca între fumători, nu? Riseră forțat. Preferați un „Snagor”!

— Aș, fum să iasă...

Aveau la mine un magnetofon. Tot trăgeau cu ochiul:

— Nene, nu cumva ne imprimi?

— Nene, o să ne spui?

Uite că nu m-am ținut de cuvînt; poate cu această ocazie vor afla și părinții; oricum sînt prea fragezi pentru tutun ca să le pot păstra secretul.

Ioan I. DIACONU

MODELUL CLASIC AL ATOMULUI DUPĂ RUTHERFORD

(urmare din pag. 12)

Introducînd valoarea lui pdp în (1) se obține: cina $Z e$ a nucleului și s-a calculat raza nucleului atomic, găsindu-se valoarea:

$$dN = nN \left(\frac{Ze^2}{Mc^2} \right)^2 \frac{2\pi \sin \theta d\theta}{\sin^4 \frac{\theta}{2}} \quad r = 10^{-11} \text{ m.}$$

și cum $2\pi \sin \theta d\theta = d\Omega$

$$\text{rezultă: } \frac{dN}{N} = n \left(\frac{Ze^2}{Mc^2} \right)^2 \frac{d\Omega}{\sin^4 \frac{\theta}{2}} \quad (4)$$

Formula (4) se numește formula lui Rutherford pentru împrăștierea particulelor α . Ea dă numărul relativ dN de particule α împrăștiate în unitatea de timp în interiorul unghiului solid $d\Omega$ cuprins între θ și $\theta + d\theta$ și arată că numărul relativ de particule împrăștiate în unitatea de timp în interiorul unghiului solid $d\Omega$ crește repede cînd θ scade.

Pe baza formulei lui Rutherford pentru împrăștierea particulelor α s-a determinat sar-

mai menționăm că studiul împrăștierei particulelor α de către nucleu ușoare a arătat că dacă distanța dintre particulele care interacționează descrește pînă la 10^{-12} m se observă acțiunea unor forțe de atracție (forțe nucleare) care descrește repede cu distanța și întrece efectul forțelor coulombiene de respingere dintre particule încărcate cu electricitate de același semn.

DESPRE COPIȘTI ȘI MANUSCRISE

Se știe că vechile manuscrise sînt rezultatul sîrghiței unor oameni desemnați special pentru această îndeletnicire: copişti, dieci, grămăticii, cum se numesc în limba noastră.

La romani grija de a transcrie era — în general — rezervată sclavilor. Dar acești sclavi — copişti erau foarte scumpi. Numai oamenii bogați își puteau îngădui luxul de a-i avea. Unii își procurau un astfel de sclav numai pentru a face paradă. Seneca scrie într-una din epistolele sale, a 27-a, de un anume Calvisius Sabinus. Acesta își cumpărase 11 sclavi, știind fiecare cîte un poem în greacă. Această fantezie îl costase, în valoarea francului, circa 25.000. Din cauza prețului ridicat sclavii se instruiseră din copilărie, pentru a deveni literați. Soarta lor era mult mai bună decît a celorlalți. Erău menajați și proprietarii țineau la ei (costau în adevăr scump). Cînd ei ajungeau să cîștige afecțiunea stăpînitorilor, erau eliberați și atașați la casă ca oameni liberi. Se poate vedea din corespondența lui Cicerone și Pliniu cel Tânăr de cîtă atenție și grijă erau înconjurați cînd se îmbolnăveau. În afară de acești sclavi literați, la Roma erau copişti de profesie, mai ales greci și liberti, plătiți după tarife oficiale. Plata lor se făcea după suta de linii scrise.

La evreii din antichitate, toate studiile se rezumau la cărțile sfinte (religioase). Profesia de copist se confunda cu aceea de comentator. Titlul de copist era la mare cinste și desemna pe savanții interpreți ai cărților sfinte. Se pare, după un pasaj din Septuaginta, că acești savanți — comentatori aveau reședințe deosebite de ale celorlalți cetățeni.

Existau și femei copişti. În anul 231, cînd Origene se ocupa de revizuirea Vechiului Testament, Sfîntul Ambrozic i-a trimis diaconi și virgine, specializați în caligrafie. La sfîrșitul secolului al V-lea, sfîntul Cherezar a fondat la Arles (oraș din sudul Franței) o mănăstire de femei care se ocupau cu copiatul cărților religioase.

Mult timp, profesia de librar nu se deosebea de aceea a copistului. În fond era un lucru natural, ei vindeau ceea ce copiau singuri. Cuvîntul LIBRAR vine de la LIBRARI, nume pe care latinii îl dădeau copiştilor. ANTIQUARI erau copişti care transcriau vechile lucrări. Această profesie era ceva mai dificilă, pentru că necesita cunoașterea și descrierea vechilor scrieri.

COLECȚIONAR DE PIESE NUMISMATICE

A colecționa obiecte strîns legate de istoria civilizației în general și de istoria unei țări în particular, iată o pasiune ce îmbogățește spiritul, prin care se pot înlătura, adesea, controverse privitoare la trecutul istoric. Consider că această nobilă îndeletnicire este de dorit să se sădească în suflet încă din copilărie și adolescență. În nici un caz, colecționarismul nu trebuie privit de către părinți ca nociv, pentru că ar distra cumva atenția tinerilor de la învățătură. Li se poate reaminti că foarte mulți savanți ai țării noastre, printre preocupările lor, au avut-o pe aceea de a colecționa.

Cum cel care scrie aceste rînduri este un vechi colecționar de piese numismatice (monede, medalii, insigne, decorații etc.), am încercat întotdeauna să însuflu tinerilor dragostea, dorința de a se dedica unor asemenea activități, stîndu-le la dispoziție cu sfaturi practice, sau prezentîndu-le colecțiile mele. Am socotit și socotesc recomandabilă înscrierea cît mai multora dintre ei ca membri corespondenți ai Societății numismatice române, la ale cărei ședințe de comunicări să învețe lucruri interesante și atrăgătoare. În acest fel, pot face cunoștință cu alți colecționari, unii începători, alții avansați. Colecționarea de monede antice, medievale, moderne, de medalii și plachete comemorative, insigne, decorații ș.a. constituie o atracție izvorîtă din semnificații majore ale istoriei.

În toate țările lumii, monedele și medaliiile trec drept instrumente educative comune și durabile. Comune, pentru că se bucură de manipulație universală, durabile, pentru că se prezintă sub formă de documente metalice greu destructibile. Aceste piese au darul de a transmite din generație în generație mesaje istorice și geografice de mare importanță, stîrnind în special atenția celor mai tineri.

Monedele, ca simbol al independenței naționale, au fost și vor rămîne un mijloc educativ important. Emisiunile de medalii și plachete comemorative, iar rîndul lor, se bucură de o mare publicitate atît prin însemnatele evenimente pe care le comemorează, cît și prin frumusețea lor artistică, fiind opere realizate de modelatori renumiți. Simpla privire a unei medalii cu reprezentări artistice executate credem că este suficientă pentru a trezi în sufletul privitorului dorința de a colecționa.

Cu aceste sumare însemnări, ne adresăm în special părinților, celor care pot îndruma și înlesni atenția copiilor lor spre asemenea preocupări demne de toată lauda.

George BUZDUGAN
Secretar general al Societății numismatice române.

În evul mediu, cuvîntul cleric (clerici) desemna pe copiştii călugări, care erau singurii în stare să copieze manuscrise. Din cauza rarității cărților, (cele mai multe manuscrise rămase de la greci și romani nu mai corespundeau ideii religioase și fuseseră distruse) era mai important să fie cîte un exemplar din cît mai multe lucrări. În mănăstirile unde erau copişti, aceștia aveau o sală anume, scriptorium. Acolo lucrau fără să fie deranjați. Bineînțeles că nu puteau copia decît ceea ce li se dădea. Transcrierea cărților religioase era privită, în evul mediu, ca o operă meritorie și de răscumpărare a păcatelor.

Colajul manuscriselor, adică adunarea laolaltă a filelor care compuneau manuscrisul, a fost inventată de un oarecare Phyllatius, căruia grecii recunoscători i-au ridicat o statuie. La romani era o profesie specială și cei care o practicau erau GLUTINATORES. Mai tîrziu această muncă era făcută de ucenicii copişti care erau și legători.

În secolul al XV-lea, procedeele s-a mai complicat. În fiecare mănăstire un călugăr corecta ceea ce scrisese altul, un al treilea desena ornamentele cu cerneală roșie, al patrulea era însărcinat cu punctuația, al cincilea picta figurile, al șaselea prindea filele în table de lemn, al șaptelea prepara pielea, al optulea, legăturile și ornamentele de fier, argint, aur sau fildeș, al nouălea tăia după măsură foile de pergament, un altul le lustruia, altul trasa liniile pe care se va scrie și, în sfîrșit, unul prepara cernelurile, ajutat de cel care pregătea penele.

Ornamentele și înluminurile din manuscrise, literele prime și numerele capitolelor au avut de-a lungul secolelor formele cele mai bizare și variate. Cîteodată ornamentele ocupau o pagină întreagă, reprezentînd deseori animale ciudate, oameni grotesci cu diformități monstruoase, plante sau fructe. Cei care le executau însă nu mai erau copişti. Pe marginile cărților se picta atît de mult încît s-a și spus, HODIE SCRIPTORES NON SCRIPTORES SED PICTORES. Trasarea sau pictarea acestor figuri marginale se numea BABUINARE.

Mult timp după invenția tiparului (1468), oamenii bogați plăteau să li se execute manuscrise magnifice cu miniaturi superbe. „Le Dialogue de l'Amour et de l'Amitié“ de Perrault a plăcut atît de mult celebrului Fouquet încît i-a ornăt cu picturi aurite. În 1382, Ducele de Bourgogne a plătit cu 51130 franci aur (în secolul al XIV-lea nu era deloc o sumă modestă) cartea „Les Chroniques des rois de France“. „Adonis“, un poem de La Fontaine, dedicat lui Fouquet, în 1658, după multe peripeții, a fost vîndut în 1825 cu 2900 franci aur.

A. ARIZAN

MICII ARTIȘTI

Am căzut la Rădăuți și la Marginea cum din miinile mici, dar pline de har, ale unor elevi banala humă din șanț se preschimbă în adevărate nestemate. Doi nepoți de-ai vestitului olar Colibaba (la Rădăuți) și patru ucenici de-ai lui Magopăț (la Marginea) aduc spor la frumusețile lumii.

Nu numai străchîni pentru pomeni și nunți, nu numai cancee, cofițe și ulcioare, ci fantezii, poezii tulburătoare și profunde, în care ghidești sensuri și simboluri, creează acești copii.

Micii artiști Marcel Colibaba și Florin Constantin, Magopăț Ivan, Badale Arcadie, Curea Elena și Maloș Gavril, învîrtind roata cu piciorul, modelînd lutul, sînt continuatori ai unor străvechi tradiții coborîte din vremea lui Ștefan cel Mare, sau din și mai vechii meșteri ai Țării de Sus, care au dat vestita ceramică de Cucuteni.

De două ori pe săptămînă, ei și alți elevi (sau recentii absolvenți ai școlii generale) lasă ghiordanele cu cărți pentru a pătrunde în cîteca ateliere modeste, dar cu faimă în țară și străinătate. Aici meșterii Colibaba și Magopăț le împărtășesc tainele avestui meșteșug milenar.

Cîteodată fîchieșul și sirma care taie lutul rămîn înmărmurite cînd meșterul Colibaba amestecă în proporții numai de el știute, ca într-o alchimie ancestrală, roșul extras anume din dealurile Voronețului, ce concurează ca valoare și frumusețe albastrul de Voroneț. Motive florale predominante, geometric stilizate, care se trag direct din artisticul primitiv și din natura înconjurătoare, fac lutul din fotoacă să vibrez, să cînte, într-o poezie caldă, învăluitoare. Născută în preajma pădurilor unor sate ca Păltinoasa, Humor, Voroneț, Marginea, Voitinel, Putna, ceramica acestor vestite centre continuă măreția și frumusețea ceramicii neolitice și dacice atît de minunat reprezentată în muzeul din Rădăuți. Cea mai banală argilă, cu pastă densă, cenușie, amestecată cu apă, frămîntată, călcată, modelată pe roată, zbicîită pe scindură, arsă de două ori, ori simplu decorată cu cremenea și arsă înăbușit pînă întră fumul în pastă și devine neagră, zgrafită ori nu, ghilîită cu humă albă cum se ghilesc pinzele la apă, smălțuită cu plumb, zugrăvită cu cornul sau cu penelul, capătă forme și parcă prinde viață în miinile meșterilor și-ale „ucenicilor lor răjitori“...

Am văzut expoziția micilor olari, ale cărei exponate au luat premii la toate fazele interjudetene și orașenești, concurred ceramică de Vama (Oaș, Maramureș), faimoasa olărie neagră de Salont (Bacău) și cea puternic industrializată de Corund (Mureș). Am văzut fețele lor radiînd de fericire cînd, alături de creațiile meșterilor de la care deprînd acest meșteșug, au fost selecționate și lucrările lor pentru bienala de artă populară, ori pentru muzeele din California și Metropolitan din Tokio.

Scoși din anonimatul în care au trăit străbunii lor în afara lumii, redați vocației ce-o poartă în ei cu flacără reaprinsă în înțelesuri contemporane, acești tineri poeți ai lutului fac să se păstreze nealterat un vechi și tulburător meșteșug artistic.

Petre JUCU

SISTEMUL EXPERIMENTAL DE PREDARE CU PROFESORI LA CLASELE I-IV

Studiu monografic

sub redacția conf. universitar TRAIAN POP

Editura didactică și pedagogică, 1969

Se știe că dezvoltarea și perfecționarea continuă a învățământului de toate gradele din țara noastră constituie unul din obiectivele importante ale politicii Partidului și Statului nostru socialist.

În consecință, sarcinile dezvoltării și perfecționării lui trasate de Congresul al IX-lea al P.C.R. și accentuate de curind de Congresul al X-lea al P.C.R. sînt preluate cu entuziasm și rezolvate cu competență de diferite colective de muncă științifice.

Unul dintre acestea, constituit în majoritate din tineri — trecuți totuși prin probele verificării muncii științifice — este cel de sub conducerea redacțională a *tov. conferențiar universitar Traian Pop*, care și-a luat sarcina de a studia *Sistemul experimental de predare la clasele I-IV* cu profesori specializați în diferite obiecte de învățămînt. Studiul acesta a devenit o necesitate îndeosebi după ce s-a hotărît de către Congresul al IX-lea al P.C.R. prelungirea la zece ani a duratei învățămîntului de cultură generală obligatoriu. El urmărește deci o perfecționare a acestui învățămînt de bază în țara noastră, pornind de la constatarea că în trecerea de la învățămîntul tradițional, desfășurat în clasele I-IV, sub conducerea unui singur cadru didactic, la învățămîntul din clasa a V-a și mai departe, desfășurat sub conducerea mai multor cadre didactice (unul de fiecare obiect de studiu), se ivesc dificultăți inerente momentului și lipsei de coordonare a cunoștințelor și a metodelor de formare a deprinderilor de muncă și de comportare corectă în viața socială. (În fond, dificultatea trecerii nu se poate ocoli în întregime, ci doar se micșorează prin găsirea momentului celui mai prielnic de realizare a ei.)

Problema ca atare este veche. În țara noastră, a fost ridicată prima dată în orarul „școlii normalicești” din Iași, încă din anul 1814, repetată în discuțiile „Consiliului General al Instrucțiunii” din anul 1882 și în ancheta întreprinsă de același Minister în anul 1905.

În prezent, problema este pusă în mai multe state, ca, de ex. Uniunea Sovietică, Statele Unite ale Americii etc., fără să se fi putut ajunge la o soluție acceptată unanim în practica de pînă acum.

Pentru a-i găsi o soluție cât mai acceptabilă, Ministerul Învățămîntului din țara noastră a hotărît experimentarea sistemului respectiv,

începînd cu anul 1960/1961, prin predarea diferitelor obiecte de învățămînt la clasele I-IV de către profesori specialiști, extinzîndu-l în anul școlar următor la 200 de școli generale.

Tovarășul conf. universitar Traian Pop, coordonatorul acestei lucrări, în capitolul I al cărții, intitulat „Aspecte pedagogice ale sistemului de predare cu profesori de specialitate la clasele I—IV”, stabilește cadrul general al problemei: „condițiile experimentului” (pp. 1—15); „metodica cercetării” (pp. 16—18); „clasele de experimentare și de control” etc. Capitolele următoare cuprind prezentările experimentelor pe materii de învățămînt, implicit concluziile colectivului de cercetători, din care au făcut parte: conf. univ. Dr. Ana Tucicov-Bogdan și asist. univ. Emil Păun (limba română); asist. univ. Ion Ciocan (aritmetică); conf. univ. dr. Ana Tucicov-Bogdan și asist. univ. Anca Miron (istorie); asist. univ. Anca Miron (geografie); lector univ. Sandu Constantin (științele naturii); prof. Irimie Albușiu și prof. Eugen Blideanu (muzică); prof. Eugen Blideanu și prof. Gabriela Barcan (desen); prof. Eugen Blideanu și prof. Eva Lupu (educație fizică); conf. univ. O. Șafran (muncă educativă). Concluziile concordă în observarea că predarea muzicii, desenului și a educației fizice la clasele I—IV de către profesorii de specialitate are o eficiență sporită. Iată și concluziile recapitulative, desprinse din cercetările experimentale de către *tov. conf. univ. Traian Pop*.

a. „Sistemul de predare care s-a dovedit a avea cea mai mare și mai durabilă eficiență pedagogică este cel experimentat la o parte din clasele I și II sub denumirea de *variante B* (învățător plus profesori specializați de muzică, educație fizică, desen și lucru manual); acesta cumulează avantajele pedagogice ale sistemului de predare cu un singur învățător și cele ale sistemului de predare cu profesori specialiști pe catedre atît pe plan instructiv, cît și pe cel educativ, reducînd la minimum dezavantajele ambelor sisteme; în același timp, el corespunde mai bine cerințelor psihologice și igienico-sanitare ale dezvoltării ulterioare a copiilor.

b. sistemul de predare pe catedre, cu profesori specializați la clasele I—IV, are o eficiență pedagogică constatabilă abia începînd cu clasa a IV-a; în clasele I—III, el este inferior atît sistemului mixt (prezentat la punctul a), cît și celui tradițional, și anume nu oferă avantaje notabile pe linia instrucției, este dezavantajos pe linia educativă, mai ales pe aceea a formării unei conduite corespunzătoare și a asigurării condițiilor psiho-medicale potrivit vârstei; cel mai evident avantaj al acestui sistem constă în ușurarea problemelor de adaptare puse de trecerea de la clasa a IV-a la clasa a V-a, dar acest avantaj este neutralizat prin dezavantajul că dificultățile respective se mută de la clasa a V-a la clasa I, ceea ce, din punct de vedere pedagogic, reprezintă o soluție cu mari riscuri;

c. varianta optimă, după părerea noastră, rămîne *variante B*, pentru clasele I—III, urmînd ca predarea completă cu profesorii specialiști să înceapă cu clasa a IV-a. Întrucît aplicarea acestui sistem de predare ar necesita un număr sporit de profesori, generalizarea lui ar trebui să se facă în mod treptat, astfel ca în patru-cinci ani procesul să fie complet încheiat” (pp. 35—36).

După cum constată și autorii inșiși în cursul lucrării de care ne ocupăm aci, problema de rezolvat este destul de complicată (pag. 35). Ea include încă dificultăți greu de înlăturat. Am reprodus concluzia generală, pentru ca cititorii rîndurilor de față să reflecteze ei inșiși asupra dimensiunilor și complexității problemei.

Prof. univ. dr. docent Iosif I. GABREA

DR. I. STRĂCHINARU:

DEVIERILE DE CONDUITĂ LA COPII

Editura didactică și pedagogică 1969

Este știut că progresul economico-social nu determină în chip automat schimbarea conștiinței și a conduitei umane. Transformarea lor constituie un proces complex, de durată și cu numeroase implicații structurale. Cercetările actuale de psihologie și sociologie arată că dezvoltarea tehnico-industrială, oricît de prosperă, nu se asociază cu o diminuare corespunzătoare a numărului indivizilor ce prezintă manifestări comportamentale morbide. Dimpotrivă, se observă o creștere a frecvenței acestora vizînd în primul rînd pe copii și tineri. În Franța, spre exemplu, sînt judecați pentru diferitele delicta circa 10% din copiii pînă la 17 ani, față de 5% adulți. În Anglia, circa 8%, față de 3% adulți. Însă, în multe state ale lumii, se apreciază că numărul copiilor care prezintă o conduită indezirabilă, este de 2—3 ori mai mare decît acela al celor care ajung în fața tribunalelor de minori. Dincolo însă de frecvența statistică a manifestărilor aflate în dezacord cu normele conviețuirii sociale se ridică problema gravă a conținutului acestor manifestări, a cauzelor, a prevenirii și tratării lor. Este tocmai conținutul de idei pe care îl expune dr. Ion Străchinaru în recen a sa carte „*Devierile de conduită la copii*”. Autorul, cunoscut din numeroasele sale studii anterioare publicate în țară și peste hotare, cercetează cu competență și spirit critic unul dintre cele mai importante și dificile sectoare ale psihopedagogiei limitrofe, avînd meritul de a fi dăruit literaturii de specialitate prima lucrare monografică asupra *tulburărilor de conduită*.

După o îndelungată experiență clinică, dobîndită în cadrul serviciului de neuropsihiatrie infantilă, și în urma unei riguroase documentări științifice, autorul abordează problematica vastă a comportamentului uman deformat, investigîndu-l cu ajutorul unei metodologii complexe, de la examenul neuro-somatic, psihopatologic, psihologic, logopedic,

pedagogic și pînă la ancheta socială de teren. Cercetarea trece treptat de la probleme generale la analize subtile și dense, relevînd, mai întîi înțelesul propriu al elementelor fundamentale de vocabular, utilizate, adesea în mod empiric și contradictoriu de cercetători cu formație diferită (psihologică, medicală, juridică, pedagogică). El face o impresionantă analiză teoretică de detaliu asupra raportului de sferă și conținut între noțiunile de conduită deviată, tulburare de comportament, tulburare nevrotică și psihopatie; autorul poartă o discuție substanțială asupra numeroaselor concepții privitoare la conduita umană, la tabloul clinic, la etiologia și clasificarea devierilor de conduită. Obținem astfel convingerea că în timp ce expresia de tulburare de comportament vizează, predominant, sfera neurosomatică a persoanei, noțiunea de conduită deviată vizează, prin excelență, sfera moral-socială a personalității deformate. Această diferențiere firească prezintă însă o importanță capitală, dacă avem în vedere consecințele ei în planul practic-aplicativ al teraputicii; ea implică — în cazul copiilor deviați moral — nu administrarea de substanțe farmacologice și nici aplicarea de măsuri medico-legale, ci organizarea de acțiuni psihopedagogice și sociale. Potrivit datelor oferite de eșantionul studiat de dr. Ion Străchinaru (274 subiecți selectați dintr-o masă compactă de 3750 de școlari între 7 și 16 ani) ar exista, la noi, o situație mult mai bună decît aceea relatată de cercetătorii din alte țări, cu privire la frecvența devierilor de conduită la copii, anume de circa 5,7% din populația infantilă. Totuși, aceste procente prezintă o semnificație care nu ne poate liniști nicicum, dacă le raportăm imediat la totalul celor 3.000.000 de copii ai vîrstelor școlii de cultură generală din patria noastră.

După ce prezintă un amplu tablou clinic al devierilor de conduită, cu etiologia și structura lor, autorul se ocupă de modalitățile corectării lor, făcînd referiri interesante la conduitele de dominare (agresive), de evaziune (demisie), la conduitele perverse, la instabilitatea afectivă, lenea caracterială, la minciună, fugă, vagabondaj, furt, negativism etc. Sînt

Ion Gr. ION

Cercetător științific, Filiala Iași a Academiei

(Continuare în pag. 20)

(Urmare din pag. 19)

abordate tipurile de greșeli ce favorizează apariția și agravarea devierilor de conduită la copil, în familie și școală — relațiile nefirești dintre părinți, dintre părinți și copii, dezagregarea familiei, lipsa de unitate și colaborare a cadrelor didactice, relațiile neprincipiale dintre acestea și elevi, suprasolicitația intelectuală, favoritismul, descurajarea, comparațiile nefavorabile etc. Nu mai puțin dăunătoare: chiulul, absentarea nemotivată de la ore, fumatul, hoinăritul sau alte fenomene reprobabile, sint analizate ca efect al lipsei de supraveghere sau al influenței grupurilor cu orientare și preocupări negative.

Referindu-se la posibilitățile practice de reeducare a acestor copii, autorul opinează pentru menținerea și tratarea în școlile de masă numai a celor care prezintă modificări de conduită și recomandă în cazul celor cu tulburări de un grad mai avansat reeducarea în școlile speciale de îndreptare, unde există toate condițiile necesare acestei activități. Totodată el aduce argumente pentru dezvoltarea unei noi discipline științifice în cadrul sistemului științelor pedagogice — *pedagogia corectării*.

De altfel, aproape fiecare filă a cărții conține idei importante, originale, cărora din păcate nu le putem acorda un spațiu aparte în cadrul acestei succinte prezentări. Logica și claritatea cu care sint tratate problemele, bogatul material factual interpretat într-o manieră riguros științifică, indicațiile deosebit de prețioase, fac din carte un instrument prețios de informare pentru specialiști și chiar pentru părinți.

NICULAE BELLU, VASILE POPESCU,

LIUBOMIRA MIROȘ, VASILE ZAMFIRESCU

TINERETUL ȘI IDEALUL MORAL

„Este o carte cu întrebări, cu ipoteze pentru unele soluții teoretice posibile, este o carte care nu aspiră decît la recunoașterea legitimității unei asemenea cercetări de debut; și la o dezbatere asupra mijloacelor (instrumentelor) pe care le propune în acest scop“. Și totuși, asemenea precizări (în „Postfață“) ale autorilor lucrării „Tineretul și idealul moral“, subintitulată „Contribuții la cercetarea problemei“, nu ne împiedică să remarcăm, dincolo de pionieratul pe care și-l asumă, calitatea ei de carte deosebit de esențială în tratarea problemei idealului moral, în genere, și a idealului moral al tineretului în particular. Aceasta, conducindu-ne tocmai după considerațiile teoretice, metodologice făcute pe marginea investigațiilor concrete (un sondaj la care au participat 1000 de tineri între 16—26 ani din 44 de orașe ale țării).

Poate fără să ne dăm seama, în discuțiile de pînă acum în jurul idealului, și-a făcut loc un anume dogmatism. Pentru prima oară la noi, prin acest studiu despre dialectica idealului moral se delimitează dimensiunile, implicațiile problemei, ca una dintre cele fundamentale ale epocii noastre.

În capitolul I — „Tineretul și dimensiunea idealului“ — Nicolae Bellu formulează, polemic, o teorie, dacă nu antipaternalistă, una prin care demonstrează că „virstei tinere îi aparține un în-sine al ei“, idealul ei reprezentînd o „opțiune determinantă“, „opțiune și act“ etc. Noutatea cercetării comportă accepții aparte ale termenilor tradiționali sau chiar o altă terminologie; autorul o schițează, nerealizînd-o integral — nici nu și-a propus aceasta, se pare. Ca expresie filozofică, schema de sistem al idealului rămîne pe un teren cunoscut oarecum, chiar dacă abordarea fenomenologică ori structuralistă îi dau o notă modernă. Dar valoarea studiului nu este astfel diminuată. Subcapitole precum „Tema generațiilor“, sau „Venirea la viața activă a generațiilor noi“, dezvăluie, întîi de toate, mobilul lansării unei poziții noi în fața unei probleme milenare, reconsiderate în condițiile epocii socialiste.

În capitolul al II-lea — „Virsta tinăra și complexitatea idealului moral“ — N. Bellu și Vasile Popescu subliniază coordonata sociologică a problemei, folosind rezultatele unor cercetări concrete, statistice, de dată recentă. Din nou, în capitolul al III-lea — „Cimpul de acțiune și natura conflictuală a idealului moral“, idealul constituie obiectul unor importante glose teoretice (autori: N. Bellu, V. Popescu, Vasile Zamfirescu, Liubomira Miros), iar ultimul capitol (scris de V. Popescu) este dedicat relației dintre muncă și idealul moral al tineretului.

Titlul „Tineretul și idealul moral“ alătură două categorii comparabile cu două linii paralele, care, în geometria neeuclidiană, se întîlnesc. Subtitlul „Contribuții la cercetarea problemei“ nu trădează îndeajuns actul de reconsiderare pe care îl reflectă paginile cărții.

Gh. ANCA

„Alianța clasei muncitoare cu țărănimea muncitoare în România“, Editura politică, 1969. Coordonatori: Ion Popescu-Puțuri, Damian Hurezeanu, Gheorghe Matei, Gheorghe Tuțui, Paraschiva Nichita; Introducere semnată de Ion Popescu-Puțuri, coordonatorul responsabil al cărții, și Gh. Matei.

Apărută sub egida Institutului de studii istorice și social politice de pe lângă C.C. al P.C.R., această monografie istorică, la care au colaborat și cercetători de la alte institute de cercetări și de învățămînt superior (548 de pagini, 26 autori) se adresează unui public larg de cititori. În prima parte a cărții sint studiate mișcarea muncitorească și problema agrară în România, înainte de crearea P.C.R., iar părțile a II-a, a III-a și a IV-a înfățișează activitatea politică a P.C.R., în direcția fărîșirii, consolidării și dezvoltării alianței muncitorești-țărănești.

Tudor Argezei: „Frînturi“, Editura tineretului, 1969.

O parte din poemele în proză din „Ce-ai cu mine, vintule“ și din „Aspecte“. Frîmintările pe drumul desăvîrșirii, fiorul filozofic, dimensiunile fantastice, umanitatea, exuberanța înțeleaptă ale marelui poet recomandă cartea nu ca pe o reeditare, ci drept o apariție mare nouă.

Zaharia Stancu: „Pagini albe“, Editura tineretului, colecția „Lyceum“, 1969.

O selecție, în două volume, a celor mai reprezentative poeme („Poeme simple“), articole („Însemnările și amintirile unui ziarist“, „Secolul omului de jos“) și fragmente de roman („Descult“, „Dulăii“, „Rădăcinile sint amare“, „Jocul cu moartea“, „Pădurea nebună“, „Șatra“, „Ce mult te-am iubit“). Aparatul critic al ediției — prefață, aprecieri critice, bibliografie, tabel cronologic — facilitează cunoașterea de către elevi a ansamblului operei lui Zaharia Stancu. Prefața este semnată de Adriana Mitescu.

Profira Sadoveanu: „Ochelarul bunicăi“, Editura tineretului, 1969.

Universul intim al copilăriei devine poetic, în versurile Profirei Sadoveanu, și cînd este vorba despre cămară, bucătărie, ghiordan sau podul cu vechituri. Desigur, grădina, copacii, florile nu lipsesc. Copiii gesticulează șagalic. Blîndețea bunicii umple amintirea pe toată viața.

C. Fierăscu: „Teatru școlar“, Editura tineretului, 1969.

Autorul, profesor de limba română, urmărește, prin piese originale și dramatizări după Costache Negruzzi și Ion Creangă, scopuri instructiv-educative, fără a ieși din coordonatele estetice ale genului dramatic. În „Cei trei hoși“ realizează o snoavă morală. „Lampadoforii“ evocă figura lui Gheorghe Lazăr. „Zi însoțită“ și „Pentru dreptate“ omagiază profesiunea de dascăl. În „Datini“ sint cuprinse, într-un montaj, obiceiurile de Anul Nou.

Puținătatea unor asemenea culegeri pe gustul și înțelesul școlărilor sporește valoarea cărții lui C. Fierăscu.

Ion Ochineluc: „Îngerul negru“, Editura tineretului, 1969.

O carte de aventuri. „Îngerul“, cum e poreclit unul din cei doi foști colegi de școală care se confruntă în roman, se colorează încet-încet în negru... Dincolo de pretextul polițist — o crimă misterioasă — autorul este tentat, pagină de pagină, să contureze profilul personajelor sale în contrast cu „Îngerul negru“.

„Teatru pentru pionieri și școlari“, Editura tineretului, 1969.

Încă o culegere de teatru pentru elevi — cuprinde 9 piese scurte, semnate de 8 autori: Vasile Cojocaru, Viorel Burlacu, Vasile Maxim Panciu, St. A. Popescu, Xenia Roman, Virgil Stoinescu, Virgil Stolojan, Constantin Teodori. Publicarea pieselor pentru elevi, ce se anunță mai susținută, s-ar putea să prefigureze veritabile stagioni teatrale în școli.

V. Anania: „Pahărelul de nectar“, Editura tineretului, 1969.

O feerie, în versuri, a plantelor și a gizeilor, o ceartă, în subtext didactic, între personaje de fabulă.

Două capodopere.

Semnalăm, dintre operele de seamă ale literaturii universale în tîlmăcire românească, două apariții recente la Editura pentru literatură, în colecția „Biblioteca pentru toți“: „Panciatastra“ (Cele cinci cărți ale înțelepciunii), traducere din sanscrită — Th. Simonschi; „Confesiuni“ de J.J. Rousseau, în românește de Pericle Martinescu. Din vremuri și continente diferite, cele două capodopere aparțin în același timp artei literare și pedagogiei.

G. A.

FRANȚA

ÎNVĂȚĂMÎNTUL MATEMATICII

Primul Congres internațional al învățămîntului matematic, ținut la Lyon, la care au luat parte 48 de țări din mai toate continentele, a prilejuit un larg schimb de păreri între specialiști asupra problemelor ce decurg din importanța pe care o capătă această disciplină în mișcarea de reînnoire a învățămîntului. Lucrările congresului au aprofundat aspecte privind motivația învățării, metodele de predare, învățarea calculului numeric, matematica și dezvoltarea intelectuală, diferențierea învățămîntului matematic în funcție de cicluri, pregătirea profesorilor etc.

Rezoluțiile care s-au adoptat cu această ocazie au stabilit măsuri de mare importanță pentru ridicarea nivelului predării matematicii în școală:

1. Modernizarea învățămîntului matematicii trebuie urmărită cu perseverență în toate țările.

2. Conceptele matematice fiind prezente în numeroase alte obiecte de predare, trebuie încurajată colaborarea cu profesorii de alte discipline.

3. O acțiune susținută pentru întărirea colaborării internaționale în acest domeniu al învățămîntului.

4. Evoluția accelerată a conținutului și metodelor de predare a matematicii obligă pe fiecare profesor să se ocupe neconștient de perfecționarea sa în specialitate, preocupare ce trebuie să facă parte din însăși activitatea sa profesională obișnuită.

5. Pedagogia matematicii, care devine din ce în ce mai mult o știință autonomă, trebuie să-și găsească loc între celelalte compartimente ale învățămîntului matematic universitar sau ale institutelor de cercetare. Cei care se califică în această disciplină să aibă acces la specialiști la toate gradele de învățămînt.

P. S.

CALEIDOSCOP

PICTURĂ CU PAIE

În orașul Borzna din Ucraina trăiește un pictor original, pe nume Alexandr Saenko. Particularitatea tablourilor sale constă în faptul că nu sînt realizate cu ajutorul culorilor, ci... cu paie. Fiecare tablou este creat din mii de tulpini de grâu, orz ori secară, divers colorate și așezate într-o mare diversitate de forme, dînd la iveală peisaje, portrete etc.

Artistul a „pictat” în felul acesta aproximativ 500 de tablouri. Ele se află expuse în muzeele din Kiev, Lvov și alte orașe.

INCUBATOARE PENTRU PORUMBEI

Geneticienii americani au reușit să creeze o nouă rasă de porumbei — special pentru carne. Păsările din această rasă seamănă în multe privințe cu găinile sau cu rațele domestice: nu zboară și au greutatea de două ori și jumătate mai mare decît a porumbeilor obișnuiți.

Au și apărut primele ferme specializate în producerea cărnii de... porumbel; ele sînt dotate cu incubatoare moderne care scot zilnic din găoace mii de porumbei. Ei însă nu vor atinge niciodată cerul cu arpile...

CRESCĂTORIE DE VULPI ARGINTII

Blana vulpilor argintii este foarte căutată, iar creșterea acestor animale se dovedește a fi o meserie rentabilă, chiar dacă este practicat de oameni fără o pregătire specială. Pensionarul P. Bacikariov din ținutul Kazahstanului a prins în urmă cu cîteva ani niște pui de vulpe argintie. I-a îngrijit bine, și, deși erau ținute în cușcă, animalele s-au înmulțit repede. Anul trecut familia Bacikariov a predat la centrul de colectare peste 50 de piei, încasînd cîteva mii de ruble.

Crescătoria de animale cu blană scumpă, chiar dacă sînt amatori, sînt ajutați substanțial de ferma de animale din Pladovar, de unde primesc îndrumări necesare și hrană pentru animale.

PRIMUL SUBMARIN RUSESC

Proiectul primului submarin rusesc a fost alcătuit în urmă cu 137 de ani de către Kazimir Cerkovski, un deținut din închisoarea Petropavlovsk. Condamnat pentru ideile sale revoluționare, acest

deținut a continuat să lucreze și în detențiune, realizîndu-și visul său de o viață — construirea primului submarin.

Submarinul lui Kazimir Cerkovski era conceput ca un cilindru cu pereți de metal, care suporta presiunea apei pînă la o adîncime de 20 de metri. În față, nava avea un hublou cu dublu scop: 1) de înmagazinare a rezervelor de aer, 2) de observare a liniei orizontului. Tot în partea din față, la exterior, se afla un „aparat de distrugere” — un fel de mină care era lansată pe apă și exploda după ce submarinul se îndepărta. Macheta navei se poate vedea la Muzeul de Stat al Bielorusiei, unde este expusă.

UN MUZEU CU... DINOZAUURI

Dinozaurii sînt animale preistorice care au trăit pe planeta noastră în urmă cu 80—100 milioane de ani. La Muzeul paleontologic din Varșovia se pot vedea, reconstituite, scheletele unor astfel de animale, a căror lungime atinge 14 metri. Ele au fost descoperite în deșertul Gobi, într-una din cele trei expediții paleontologice întreprinse de specialiști polonezi.

MEDICI UITUCI

Un medic din orașul brazilian Sao-Paulo dispune de o colecție originală: în decursul mai multor ani a adunat obiectele pe care colegii săi chirurghi le-au uitat în trupul pacienților operați. Cînd e vorba de instrumente chirurgicale impresia produsă nu e atît de mare. „Se mai întîmplă” — îți spui; dar, cînd în colecția respectivă descoperi țigarete, pixuri, nasturi, inele de aur — toate uitate de chirurghi în corpul bieților lor pacienți — mirarea și hazul nu au limite.

ȘI MICROORGANISMELE ZIDESC

Bacteriile, în natură, au nu numai rol de distrugere, ci și de... construire. Există cazuri cînd aceste ființe microscopice pot face să apară insule întregi. Bunăoară, Insulele Bahame sînt constituite din calciul prelucrat de bacterii. Fundul lacului Seven, ca și cîteva limanuri din jurul Odesei sînt, de asemenea, un rezultat al activității intense depuse de... microorganisme.

CUPRINSUL

COLOCVII: LA ANIVERSAREA MARIII REVOLUȚII

ANIVERSARI UNESCO

RADU VARIA: Bruegel, Rembrandt, Courbet, Matisse

IDEI, DEZBATERI, ORIENTĂRI

NI OLĂE TATU: Finalitatea umanistă a educației

URSULA ȘCHIOPU: Considerații cu privire la modă și tineret

ROMEO DĂSCĂLESCU: Elemente innoitoare în învățămîntul din țara noastră

D. ANGELESCU: Competența directorului

T.N. MIRESCU: Filmul și televiziunea în școală

VIORICA BĂRAN: O intervenție la timp

CORINA HRISĂ: Tăcerea și copiii

IOANA LIPOVANU: Postscriptum la tabăra pionierilor cineaști

TINERETUL ȘI LUMEA DE AZI

ȘTEFAN COSTEA: Orientare și integrare

MIRCEA ȘERBĂNEȘCU: O problemă de demnitate

VALERIA BACIU, LUCIAN BELCEA: Mirajul litoralului sau carențele educației (Anchetă)

CONSULTAȚII

pentru profesorii de fizică și chimie

ACHIM MARINESCU: Modelul clasic al atomului după Rutherford

pentru diriginți

MIHAI IOSIVAȘ: Diriginte la clasa a V-a pentru părinți

I.G. CĂRMU: Efectele moralizării

CABINET PSIHOPEDAGOGIC:

ADRIANA ONOFREI: Factorii psihici și oboseala (II)

CABINET MEDICAL:

CAROL SZIFFERT: Poliartrita reumatoidă juvenilă. Artritele de infecție secundară.

TRIBUNA „COLOCVII”:

ALEXANDRU DEȘLIU: O nobilă îndatorire; CECILIA ZAHARIA: Lingă patul de suferință;

GH. ALEXANDRU: Conținutul educativ al excursiilor; ȘT. I. VOINSCHI: Sînt utile ședințele cu părinții? ION I.DIACONU: O minge și niște țigări...

A. ARIZAN: Despre copiiști și manuscripte

GH. BUZDUGAN: Colecționar de piese numismatice

PETRE JUCU: Micii artiști

CRONICI:

I. GABREA: Sistemul experimental de predare cu profesori la clasele I—IV;

ION GR. ION: I. Străchinaru — Devierile de conduită la copii; G. ANCA: Niculae Bellu, Vasile Popescu, Liubomira Mirș, Vasile Zamfirescu — Tineretul și idealul moral; G.A.: Pe seurt despre cărți

MERIDIANE

Știri din U.R.S.S., R.S.F. IUGOSLAVIA, ANGLIA, ITALIA, R.P. BULGARIA, FRANȚA

COLOCVII

DESPRE ȘCOALĂ, FAMILIE ȘI SOCIETATE

Revistă lunară editată de Ministerul Învățămîntului

COLEGIUL DE REDACȚIE: CONST. ARSENE, inv. emerit, Pitești; ION ASZODY, publicist; Dr. OCT. BERLOGEA; BIANCA BRATU, lector univ. prof. univ. dr. TATIANA SLAMA-CAZACU; SABINA CONSTANTIN, prof., Cluj; AL. GZORGESCU, dir. Editurii tineretului; EMIL GIURGIUCA, prof. emerit (redactor șef); CRISTINA GOGA, dir. Casa de cop. nr. 2, București; MARIA IACOBESCU, dir. Șc. ped. Bacău; I. MATEI, sociolog; prof. univ. dr. IOAN MORARU; LIDIA NICULESCU-MIZIL; LUCIA OLTEANU, red. șef al publicațiilor pentru copii; VERONICA PORUMBACU; STELA PREDESCU prof. M. RAIU, prof. (redactor șef adjunct); NICOLAE SORIN; prof. univ. dr. URSULA ȘCHIOPU; ECATERINA ȚIRĂ, educatoare; RADU TUDORAN; ERWIN WILK, profesor, București.

Prezentarea grafică și artistică: C. BIVOLARU

Redacția și Administrația, București, Str. Arcului Nr. 8. Sect. 2

Telefon: 11.01.12

DOUĂ MAGAZINE SOLICITATE: „JULIETA“, „ADOLESCENTUL“

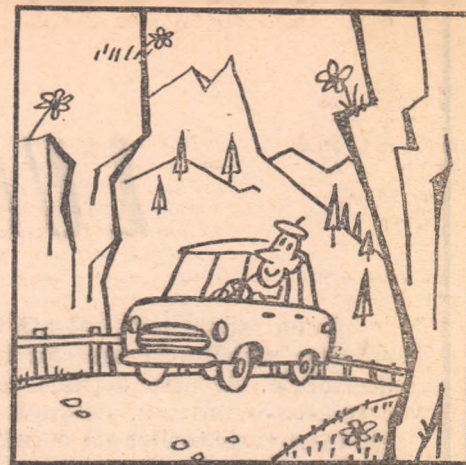
Magazinul „ADOLESCENTUL“ oferă un sortiment variat de confecții de sezon. Cumpărătorii au de unde alege...

Nu de mult, în Capitală s-au deschis două noi magazine. Meritul revine O.C.L.-ULUI „CONFECȚIA“, care, din dorința de a veni în sprijinul solicitărilor cumpărătorilor, a reușit să mărească numărul unităților sale.

„JULIETA“ este magazinul inaugurat pe Bulevardul G. Gheorghiu-Dej Nr.1, față în față cu Casa Centrală a Arșatei. La fiecare raion, cumpărătoarele sînt întîmpinate de vânzătoare amabile, gata să ofere sfaturile necesare pentru alegerea celor mai potrivite confecții. Magazinul, foarte bine compartimentat, oferă posibilitatea de a cumpăra — după gust — cele mai noi produse ale modei pentru femei.

Cel de al doilea magazin funcționează pe Str. Lipsicani nr.8, deci pe cea mai cunoscută arteră comercială a Capitalei, aproape de Piața 1848. Ne referim la unitatea „ADOLESCENTUL“, specializată în comerțul de confecții pentru tineret. Și aceasta funcționează în condiții apreciate elogic de cumpărători. În ultimele zile se vînd, mai ales, diverse sortimente de confecții pentru sezonul rece. Toate raioanele sînt foarte bine aprovizionate cu produse variate. Vânzarea se desfășoară rapid, respectul față de timpul cumpărătorilor fiind o coordonată a activității conducerii unității respective.

De altfel, din vizita la cele două noi magazine bucureștene și din discuțiile purtate cu numeroși oaspeți, vizitatori, sau cumpărători se poate desprinde cu ușurință concluzia că atât „Julieta“, cît și „Adolescentul“ sînt unități reprezentative pentru modul excelent de organizare a comerțului bucureștean, ca și a O.C.L.-ului „Confecția“, a cărui preocupare constantă este de a lărgi numărul de magazine, de a satisface exigențele cumpărătorilor.

- Unde se grabește?
- De ce este nerăbdător?
- A aflat că O.C.L. „Confecția“—București a deschis magazinele „JULIETA“ și „ADOLESCENTUL“...
- Vizitați-le și dumneavoastră!

piersici • caise • vișine

MIA
R

O CURĂ
DE
VITAMINE
CU
O
STICLĂ
DE
NECTAR

LUNA CADOURILOR

„Luna cadourilor“, intrată în tradiție, împrumută un caracter sărbătorește orașelor încă de la începutul lunii decembrie. Această acțiune comercială, prin modul în care este organizată, stârnește un interes specific, adăugându-se sărbătorilor de iarnă.

În luna cadourilor, invitațiile insistente ale unităților comerciale se identifică cu ispititoarele mărfuri de tot felul, puse la dispoziția tuturor, gata să constituie un cadou, pe cât de plăcut, pe atât de util.

Cadourile, pe care le facem, desigur, ne-au prilejuit adesea nedumeriri și am simțit de fiecare dată nevoia unor sugestii. Multitudinea mărfurilor pe care le putem achiziționa și transformarea lor în cadouri sînt unele din cauzele nehotărîrii noastre. În această situație, lucrătorii de la rafturile magazinelor ne sînt de real folos în alegerea cadoului celui mai potrivit, în realizarea asortării ideale, în completarea cu accesoriile indicate etc. Din largul sortiment de mărfuri de îmbrăcăminte și încălțăminte am depistat noutățile acestui sezon, pe care vi le împărtășim și dumneavoastră cu același scop.

Dintre articolele mărunte, am reținut:

- centuri și portjartiere de la fabrica „Someșul“, Cluj;
- cravate din fire sintetice — fabricile „Select“ și „Mătasea populară“;
- poșete din P.V.C. expandat — fabricile „Căprioara“, Sebeș și „Arta“, Oradea;
- umbrele pentru femei — Întreprinderea de industrie locală „Electrometal“, Arad;
- gamă variată de desene și culori la baticurile din acetat, triacetat și mătase naturală de la fabricile „Select“ și „Mătasea populară“.

Îmbrăcămîntea elegantă și totodată practică rămîne tot cea din tricot unde nu mai puțin de 580 de modele noi din melană, bumbac, lînă, se găsește în articole ca:

- seturi (pulover + jachetă) din lînă pură și P.N.A., cu accesorii ca: nasturi metalici, catarămi, lanțisoare;
- rochii de seară din lînă pură cu garnituri rulex sau diverse ornamentații florale din diverse materiale textile;
- Sacou bărbătesc tricostat din fire P.N.A.;
- combinezoane din fire sintetice cu dantelă aplicată;
- garnituri din trei piese (scampollo, jachetă, fustă) în contexturi noi, cu diverse garnituri ornamentale;
- rochii adolescenți;
- capot + papuci de casă din tricot P.N.A. (garnitură);
- rochii în noi contexturi din P.N.A.;

În ton cu linia modei actuale, au apărut o seamă de articole de confecții, în special pentru femei și fete, realizată de cele mai moderne fabrici din țara noastră:

- taioare țesături fantezi pentru femei, cu croială modernă (jachetă mai lungă, fustă ușor evazată);

— pantaloni stofă evazați pentru femei, produși de Combinatul de confecții și tricotaje, București;

— pantaloni cu vestă sau jachetă pentru femei, realizați de „Mondiala“;

— fustă cu jachetă sau vestă pentru femei — Arad

— fustă în carouri cu accesorii metalice (nasturi, catarame, anouri) pentru fete și adolescente — Arad, C.C.T.B.);

— paltoane cu gulere de blană naturale pentru femei — Arad, C.C.T.B.;

— rochii jerse sintetice (ușor de întreținut, lavabile, nu se calcă), creații ale unităților UCECOM;

— pardesie relon matlasate pentru femei;

— pardesie relon sirat pentru femei și fete;

— fuste piele și imitație piele, produse ale Combinatului de confecții și tricotaje, București;

— garnituri de blană naturală (căciulițe și gulere din blană vizel) — TĂBĂCĂRIA MINERALĂ TIMIȘOARA;

— pijamale din țesături bumbac plus P.B. (țesătură furnizată de fabrica „Dacia“) pentru bărbați, confecționate de fabrica „Tîrnava“, Sighișoara;

— cămăși țesături de iarnă flaușate pentru bărbați, de la fabrica Botoșani și Marghita și pentru băieți de la fabrica Bîrlad și Marghita.

Nu sînt neglijate nici articolele pentru sport și turism, în majoritatea lor, destinate acestui sezon.

Dintre ele vă recomandăm:

— scurte vînt din relon, pentru bărbați, pentru femei, pentru copii — fabrica de confecții „Mureșul“, Tg. Mureș;

— pulovere schi și patinaj pentru adulți, 9 modele — fabrica „Drapelul Roșu“, Sibiu.

— pantofi popice, 1 model — I.P.M. „Sport“, Reghin.

— rucsac cu cadru metalic, 1 model — Comb. „1 Mai“, Satu Mare.

— saci echipament, 3 modele, Comb. „1 Mai“, Satu Mare. Coop. „Chimica“, Cluj;

— genți voiaj, 10 modele — Comb. „1 Mai“, Satu Mare, Coop. „Chimica“ Cluj.

Am reținut, de asemenea, noutățile la încălțămîntea de sezon, care vin să completeze o ținută elegantă:

— cizme din material sintetic căptușite cu imitație blană cu carîmb înalt, cu fermoare și pe diferite formate de calapod și tocuri moderne. Se lucrează de fabricile „Modern“, Timișoara, „Libertatea“, Arad, „8 Mai“, Medias;

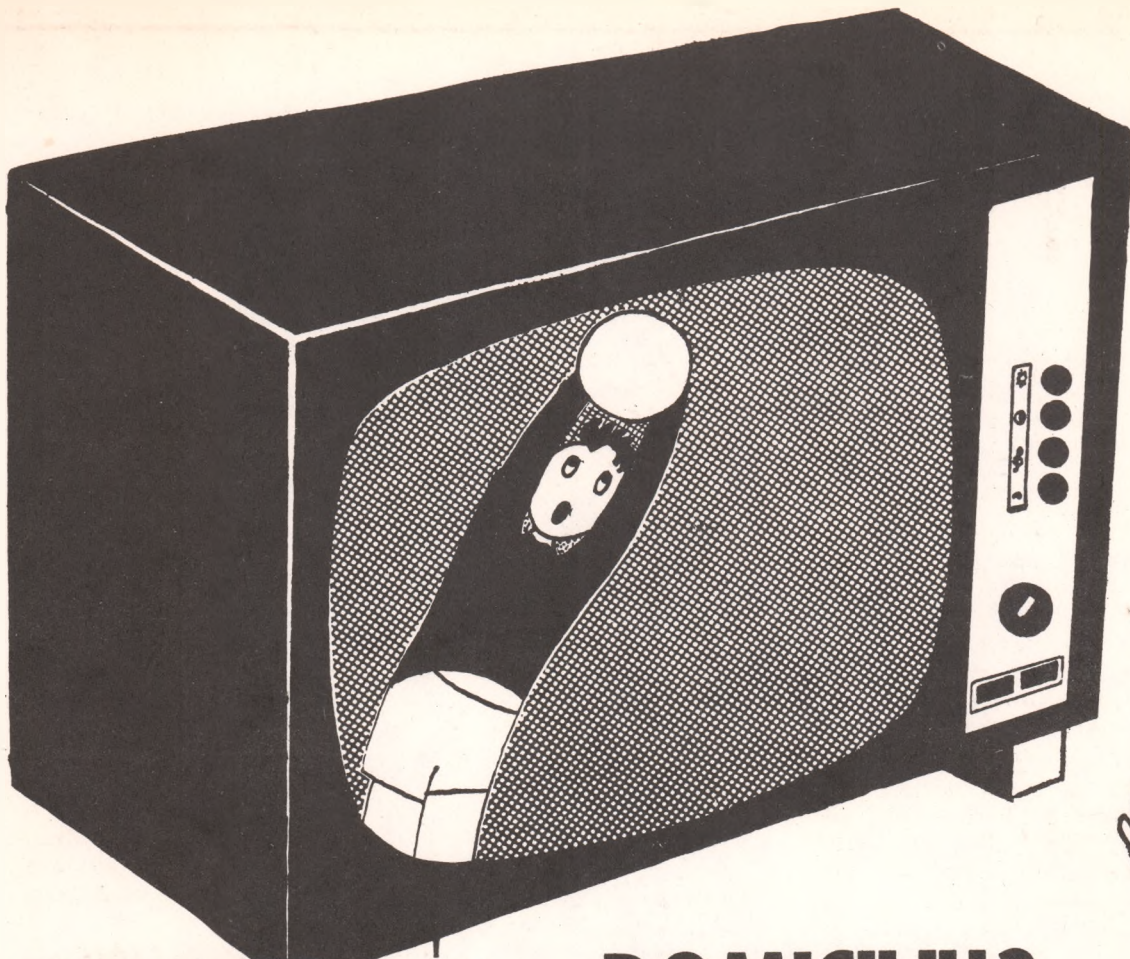
— ghețe cu fețe din piele presată, cu talpă din cauciuc antiderapant, cu carîmb mai înalt, pe calapod modern, pentru bărbați — fabrica „Clujana“;

— cizme fețe presate Semianilin-talpă cauciuc monolit, pentru copii — fabrica „Clujana“;

Desigur că n-am reușit să cuprindem tot ceea ce v-ar putea interesa și ceea ce se găsește în prezent în magazine, însă vă puteți opri la oricare articol din puținele arătate, cu gîndul la eleganța acestuia și a gestului în sine.

Luna cadourilor îmbracă cele mai frumoase sărbători ale anului, sărbătorile de iarnă!

LUNA CADOURILOR

**MECIURI LA DOMICILIU?
UN MIRAJ? NU!
UN TELEVIZOR
miraj**

Cumpărînd un televizor puteți urmări diferite manifestări sportive, spectacole, emisiuni informative, culturale, emisiuni pentru copii etc.

Televizorul „Miraj” E, 59—681, de exemplu, este un receptor cu 12 canale, cu ecran mare (diagonala de 59 cm.), prezentat într-o casetă elegantă, cu linie asimetrică, modernă.

Claritatea imaginii permite vizionarea în condiții excepționale a programelor în interioarele locuințelor dv. Difuzorul permanent dinamic asigură o reproducere de bună calitate a sunetului, oferind o audiție perfectă.

Avînd în vedere faptul că șasiul folosit la construcția televizorului este rabatabil, se asigură posibilitatea întreținerii și depanării ușoare.

IMPORTANT este și faptul că televizorul prezentat poate fi cumpărat cu plata în 12—18 rate lunare, acontul fiind de numai 765 lei.

TELEVIZOARELE

„MIRAJ”

și

„VENUS”

SÎNT

UTILE

ÎN ORICE

GOSPODĂRIE

Desigur, orice recomandări făcute de producători sau de organizațiile comerciale, privind diferite produse, sînt demne de a fi reținute. Iată însă, în rîndurile care urmează, și cîteva păreri, cîteva considerații scurte, din partea celor ce au cumpărat televizoare „Miraj” sau „Venus”. Le socotim edificatoare...

MARIA PORUMB, Str. Trinității nr. 14, București: Am cumpărat mai de mult un televizor „Miraj” la recomandarea vînzătorului dintr-un magazin de pe B-dul Magheru. A fost o alegere foarte bună, de care ne bucurăm toți, întreaga familie. Camera în care l-am instalat este de mărime medie. Ținînd seama de diagonala ecranului, de 59 de cm., pot spune că avem cinematograf la domiciliu. Dar un cinematograf la care nu rulează doar filme. Televiziunea ne ține „la zi” cu tot ce este nou, cu diferite evenimente etc. În acest fel suma pe care am plătit-o este foarte mică în comparație cu bucuria de a avea un televizor „Miraj”.

NICOLAE ROMEO, Str. Speranței 24, București: Să vă spun cîteva cuvinte despre televizorul „Venus”? Voi începe cu o amintire. A doua zi după cumpărare, în timp ce doream să îl așez pe o mäsufă, l-am scăpat din mîini. Am înlemnit, dar după cîteva clipe, ridicîndu-l și probîndu-l, am constatat că nu se defectase nimic. Bucuria mi-a fost perfect justificată. Încă de atunci m-am gîndit să transmit felicitări constructorilor care au realizat un televizor solid, modern, elegant, dar și organizațiilor comerciale care au contractat și pus în vînzare astfel de televizoare.

VASILE ALEXANDRESCU, Str. Colentinei nr. 171, București: Nu știu ce să admir mai mult la televizorul pe care l-am cumpărat azi: linia modernă, imaginea foarte clară și stabilă, sunetul clar? Toate acestea cred că sînt atributele principale ale televizorului „Miraj”. Este, după aprecierea mea, unul dintre cele mai reușite televizoare ce se pot procura în magazinele de specialitate ale Ministerului Comerțului Interior. Iată de ce îl recomand, cu căldură, tuturor celor care doresc să aducă o lume întregă în gospodăria lor.

ARTICOLE PENTRU SEZONUL DE IARNĂ

Și pentru acest sezon rece se găsește pregătit un sortiment larg de paltoane într-o gamă variată de culori și modele. Dintre acestea se remarcă modelele confortabile și elegante cu linia suplă, mult apropiată de corp și evazată spre tiv. Garniturile acestor noi modele sînt constituite numai din tigele late. De reținut că paltoanele destinate tinerelor fere sînt prevăzute cu cordoane late sau numai încrustate, plasate pe talie. În genere, paltoanele confecționate din țesături de lînă fină sînt completate cu gulere de blană asortate la culoarea stofei, care se poartă foarte mult în acest sezon.

În zilele mai călduroase, se pot folosi pardesiile din stofă, care prezintă aceeași varietate de modele, sau cele impermeabile căptușite. Acestea sînt confecționate din țesături de bumbac în amestec cu poliester (culori deschise), ceea ce facilitează întreținerea și le imprimă neșifonabilitatea. Modelele speciale pentru tineret au talia susținută de un cordon lat cu garnituri în tigele vizibile și chiar în cute.

În acest sezon se poartă rochiile din stofă sau jerse cu o tendință de asimetrie, linia apropiată de corp în partea de sus a corpului și cloșul spre tiv. Mînecele vor fi lungi sau scurte; niciodată însă rochiile nu se vor purta fără mîneci. O noutate o constituie fustele în carouri din țesături mai pline, care sînt foarte practice și mai ales tinerești. Sînt croite evazate sau în cute, prevăzute cu diferite garnituri și îndeosebi cu cordoane închise cu cataramे metalice.

Aceleași fuste, ca și pantalonii care s-au purtat în toamnă cu jachetă, în acest sezon se folosesc cu scurtă din relon, căptușite cu o croială gen sport.